

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prokuratoria Generalna RP

Druk nr 1000
Warszawa, 2 marca 2021 r.

KR-731-1/20/MUB
W/1423/21

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,
uprzejmie przedkładam:

**- Sprawozdanie o stanie mienia Skarbu
Państwa według stanu na dzień 31 grudnia
2019 r.**

Stanowi to wykonanie dyspozycji art. 43 pkt ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym, zgodnie z którym Prezes Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej przygotowuje i przedkłada Sejmowi coroczne sprawozdania o stanie mienia Skarbu Państwa.

Z szacunkiem

(-) Mariusz Haładyj

Prezes Prokuraturii Generalnej
Rzeczypospolitej Polskiej

SPRAWOZDANIE O STANIE MIENIA SKARBU PAŃSTWA

**stan na dzień
31 grudnia 2019 r.**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	10
1. WSTĘP	12
1.1. PODSTAWA PRAWNA SPRAWOZDANIA	12
1.2. ZAKRES PRZEDMIOTOWY SPRAWOZDANIA	12
1.3. CELE SPRAWOZDANIA	12
1.4. KLASYFIKACJA MIENIA SKARBU PAŃSTWA	12
1.5. PODMIOTY WYKONUJĄCE UPRAWNIENIA WYNIKAJĄCE Z PRAW MAJATKOWYCH SKARBU PAŃSTWA	14
1.6. ŹRÓDŁA DANYCH	17
1.7. ZASADY WYCENY SKŁADNIKÓW MAJĄTKU SKARBU PAŃSTWA	18
2. ZABYTKI I ZASOBY ARCHIWALNE	21
2.1. ZABYTKI	21
<i>2.1.1. Prawa Skarbu Państwa do zabytków</i>	<i>21</i>
<i>2.1.2. Organy ochrony zabytków</i>	<i>21</i>
<i>2.1.3. Ewidencja zabytków</i>	<i>21</i>
<i>2.1.4. Zestawienie ilościowe zabytków</i>	<i>22</i>
2.2. ZBIORY MUZEÓW PAŃSTWOWYCH	22
2.3. MATERIAŁY BIBLIOTECZNE	24
2.4. ZASOBY ARCHIWALNE	26
<i>2.4.1. Zakres praw Skarbu Państwa</i>	<i>26</i>
<i>2.4.2. Ewidencja archiwów</i>	<i>27</i>
<i>2.4.3. Materiały archiwalne</i>	<i>27</i>
2.5. STRATY WOJENNE	28
3. ZASOBY NATURALNE	29
3.1. WODY	29
<i>3.1.1. Zakres praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do wód</i>	<i>29</i>
<i>3.1.2. Ewidencja wód</i>	<i>30</i>
3.2. LASY	30
<i>3.2.1. Zakres praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do lasów</i>	<i>30</i>
<i>3.2.2. Zasoby leśne</i>	<i>31</i>
3.3. GEOLOGICZNE ZASOBY NATURALNE	31
<i>3.3.1. Zakres praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do kopalń</i>	<i>31</i>

3.3.2. Ewidencja zasobów kopalin	32
3.3.3. Zasoby bilansowe kopalin w Polsce	32
3.3.4. Wody lecznicze, termalne, solanki	34
3.4. ZASOBY CZĘSTOTLIWOŚCI RADIOWYCH	34
3.5. ZASÓB PARKÓW NARODOWYCH	36
3.6. ŻYWE ZASOBY MORZA	37
4. GRUNTY I INNE NIERUCHOMOŚCI SKARBU PAŃSTWA	39
4.1. DYSPONENCI I UŻYTKOWNICY GRUNTÓW SKARBU PAŃSTWA	39
4.2. ROZPORZĄDZANIE NIERUCHOMOŚCIAMI SKARBU PAŃSTWA	40
4.3. EWIDENCJA GRUNTÓW I BUDYNKÓW	41
4.4. GRUNTY SKARBU PAŃSTWA	43
4.5. ZMIANY W STANIE GRUNTÓW SKARBU PAŃSTWA W ROKU 2019	45
4.6. GRUNTY SKARBU PAŃSTWA W MIASTACH	46
4.7. BUDYNKI I LOKALE SKARBU PAŃSTWA	46
4.8. NIERUCHOMOŚCI SKARBU PAŃSTWA W GOSPODAROWANIU STAROSTÓW I PREZYDENTÓW MIAST	48
4.9. NIERUCHOMOŚCI W GOSPODAROWANIU MINISTRA ROZWOJU	49
4.10. GRUNTY POD AUTOSTRADY	51
4.11. SZACUNKOWA WARTOŚĆ GRUNTÓW SKARBU PAŃSTWA	53
5. OBIEKTY INFRASTRUKTURY	54
5.1. DROGI	54
5.1.1. Źródła praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do dróg	54
5.1.2. Ewidencja sieci dróg krajowych	55
5.1.3. Wartość sieci dróg krajowych	56
5.2. MAJĄTEK SKARBU PAŃSTWA ZWIĄZANY Z GOSPODARKĄ WODNĄ I GOSPODARKĄ MORSKĄ	56
5.3. URZĄDZENIA MELIORACJI WODNYCH I BUDOWLE PRZECIWPOWODZIOWE	57
5.4. WODNE BUDOWLE INŻYNIERSKIE UTRZYMYWANE PRZEZ URZĘDY MORSKIE	60
5.4.1. Zarządzanie i ewidencja budowli wodnych	60
5.4.2. Wartość budowli wodnych	60
6. MIENIE SKARBU PAŃSTWA WYDZIELONE W MAJĄTKI ODREBNE	61
6.1. PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE LASY PAŃSTWOWE	61
6.1.1. Gospodarowanie nieruchomościami PGL Lasy Państwowe	61
6.1.2. Majątek państwowej jednostki organizacyjnej PGL Lasy Państwowe	62
6.2. WŁASNOŚĆ ROLNA SKARBU PAŃSTWA	63
6.2.1. Grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	63
6.2.2. Gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa	65

6.2.3. <i>Inne mienie Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa</i>	67
6.3. MIENIE POWIERZONE AGENCJI MIENIA WOJSKOWEGO	68
6.4. REZERWY STRATEGICZNE	90
7. SEKTOR FINANSÓW PUBLICZNYCH	71
7.1. PAŃSTWOWE JEDNOSTKI BUDŻETOWE	71
7.2. AGENCJE WYKONAWCZE	80
7.3. INSTYTUCJE GOSPODARKI BUDŻETOWEJ	82
7.4. PAŃSTWOWE FUNDUSZE CELOWE	83
7.5. POLSKA AKADEMIA NAUK I TWORZONE PRZEZ NIĄ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE	83
7.6. PAŃSTWOWE INSTYTUCJE KULTURY	83
7.7. SAMODZIELNE PUBLICZNE ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ	84
7.8. UCZELNIE PUBLICZNE	85
7.9. PARKI NARODOWE	87
7.10. INNE PAŃSTWOWE OSOBY PRAWNE UTWORZONE USTAWAMI SZCZEGÓLNYMI	87
7.11. FUNDUSZE UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	93
8. AKCJE I UDZIAŁY SKARBU PAŃSTWA	94
8.1. PODMIOTY WYKONUJĄCE PRAWA Z AKCJI I UDZIAŁÓW SKARBU PAŃSTWA	94
8.2. AKCJE I UDZIAŁY SKARBU PAŃSTWA	96
8.2.1. <i>Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa</i>	96
8.2.2. <i>Spółki z częściowym udziałem Skarbu Państwa</i>	96
8.2.3. <i>Akcje Skarbu Państwa w spółkach publicznych</i>	97
8.3. WARTOŚĆ AKCJI I UDZIAŁÓW SKARBU PAŃSTWA	97
9. INNE PAŃSTWOWE OSOBY PRAWNE	101
9.1. PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE	101
9.2. INSTYTUTY BADAWCZE	103
9.3. BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO	104
10. INNE SKŁADNIKI MIENIA SKARBU PAŃSTWA	105
10.1. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU ZBYCIA I ODPLĄTNEGO KORZYSTANIA Z MIENIA SKARBU PAŃSTWA	105
10.2. NALEŻNOŚCI W EWIDENCJI MINISTRA FINANSÓW	106
10.3. UDZIAŁY W MIĘDZYNARODOWYCH INSTYTUCJACH FINANSOWYCH	107
11. OBCIĄŻENIA PUBLICZNOPRAWNE I ZOBOWIĄZANIA SKARBU PAŃSTWA	108
11.1. ZASOBY MAJĄTKOWE SŁUŻĄCE REALIZACJI ZADAŃ PUBLICZNYCH PAŃSTWA	108
11.2. ZADANIA PUBLICZNE PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH REALIZOWANE NA PODSTAWIE USTAW	108
11.3. BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE W POLITYCE WŁAŚCIELSKIEJ	110
11.3.1. <i>Sektor elektroenergetyczny</i>	110

11.3.2. Sektor gazowniczy i paliwowo-naftowy	111
11.3.3. Sektor górnictwa węgla kamiennego i brunatnego	112
11.4. SZCZEGÓLNE ZASADY PRYWATYZACJI I RESTRUKTURYZACJI SPÓŁEK	114
11.5. ZASÓB NA ZASPOKOJENIE ROSZCZEŃ Z TYTUŁU PORECZEŃ I GWARANCJI SKARBU PAŃSTWA	115
11.6. ZOBOWIĄZANIA WOBEC PRACOWNIKÓW, ROLNIKÓW I RYBAKÓW	117
11.7. ZAPLANOWANE W BUDŻECIE PAŃSTWA PRZYCHODY Z PRYWATYZACJI	117
11.8. FUNDUSZE ZWIĄZANE Z PRYWATYZACJĄ	117
11.8.1. Fundusz Reprywatyzacji	117
11.8.2. Fundusz Rekompensacyjny	118
11.9. ZADŁUŻENIE SKARBU PAŃSTWA	118
12. ZESTAWIENIE ZBIORCZE MIENIA SKARBU PAŃSTWA	120
13. ZAŁĄCZNIKI	122
13.1. ZAŁĄCZNIKI DO ROZDZIAŁU 4.	123
13.2. ZAŁĄCZNIK DO ROZDZIAŁÓW 6. I 7.	125
13.3. ZAŁĄCZNIKI DO ROZDZIAŁU 8.	126

SPIS TABEL

Tab. 1.1. Wykorzystanie źródeł i zastosowanie zasad wyceny	19
Tab. 2.1. Zabytki wpisane do rejestru zabytków	22
2.2. Muzea państwowe i ich zbiory	23
2.3. Zbiory bibliotek państwowych	25
2.4. Ewidencja zasobu Archiwum Państwowego	27
Tab. 3.1. Zasoby bilansowe złóż kopalin	32
3.2. Zasoby eksploatacyjne wód leczniczych, termalnych i solanek	34
3.3. Powierzchnia i zapas drewna w parkach narodowych	36
3.4. Morze Bałtyckie – połowy organizmów morskich w roku 2019	38
Tab. 4.1. Grunty Skarbu Państwa według grup rejestrowych i użytków	44
4.2. Grunty Skarbu Państwa – zmiany w strukturze użytków w roku 2019	45
4.3. Własność gruntów w Polsce – zmiany w roku 2019	45
4.4. Własność gruntów Skarbu Państwa w miastach	46
4.5. Budynki Skarbu Państwa	47
4.6. Lokale Skarbu Państwa	48
4.7. Nieruchomości oddane w trwałą zarząd urzędom państwowym	49
4.8. Grunty nabyte pod autostrady	52
4.9. Struktura terytorialna gruntów pod autostrady	52
4.10. Szacunkowa wartość gruntów Skarbu Państwa	53
Tab. 5.1. Sieć dróg krajowych	55
5.2. Obiekty mostowe, tunele i przejścia podziemne na sieci dróg krajowych	55
5.3. Wartość dróg krajowych i obiektów mostowych	56
5.4. Sprawozdanie z wykonania obiektów małej retencji wodnej za 2019 r. – środki finansowe	58
5.5. Sprawozdanie z wykonania obiektów małej retencji wodnej za 2019 r. – efekty rzeczowe	59
5.6. Wartość morskich budowli hydrotechnicznych	60
Tab. 6.1. Nieruchomości PGL Lasy Państwowe	62
6.2. Wartość majątku PGL Lasy Państwowe	62
6.3. Grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa według województw	64
6.4. Powierzchnia i wartość gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	64
6.5. Wartość Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	65
6.6. Stan zagospodarowania gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	66
6.7. Wybrane składniki mienia powierzonego Agencji Mienia Wojskowego	69

Tab. 7.1. Państwowe jednostki budżetowe w kraju	72
7.2. Jednostki organizacyjne za granicą	74
7.3. Majątek jednostek budżetowych organów centralnych w układzie rodzajowym	75
7.4. Mienie użytkowane przez jednostki podporządkowane wojewodom	79
7.5. Fundusze własne państwowych jednostek budżetowych i ich funduszy celowych	80
7.6. Zasób majątkowy państwowych agencji wykonawczych	81
7.7. Zasób majątkowy państwowych instytucji gospodarki budżetowej	82
7.8. Majątek państwowych instytucji kultury	84
7.9. Majątek samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej	85
7.10. Majątek uczelni publicznych	86
7.11. Majątek parków narodowych	87
7.12. Majątek agencji, fundacji, funduszy i innych państwowych osób prawnych utworzonych ustawami szczególnymi	91
7.13. Fundusze ubezpieczeń społecznych	93
Tab. 8.1. Spółki z udziałem Skarbu Państwa	94
8.2. Wartość akcji i udziałów Skarbu Państwa	95
8.3. Akcje i udziały Skarbu Państwa	96
8.4. Akcje Skarbu Państwa w spółkach publicznych	97
8.5. Majątek jednoosobowych spółek Skarbu Państwa	98
8.6. Akcje i udziały w spółkach niepublicznych z częściowym udziałem Skarbu Państwa	99
8.7. Akcje w spółkach publicznych z częściowym udziałem Skarbu Państwa	100
Tab. 9.1. Liczba przedsiębiorstw państwowych w ostatnich latach	101
9.2. Przedsiębiorstwa państwowe według organów założycielskich	102
9.3. Majątek przedsiębiorstw państwowych „czynnych”	102
9.4. Majątek instytutów badawczych	103
Tab. 10.1. Należności z tytułu umów zbycia i odpłatnego korzystania z mienia Skarbu Państwa	105
10.2. Struktura należności z tytułu umów zbycia mienia Skarbu Państwa	105
10.3. Należności Skarbu Państwa w ewidencji Ministra Finansów w układzie prezentowanym w Sprawozdaniu z wykonania budżetu państwa	106
10.4. Udziały Rzeczypospolitej Polskiej w międzynarodowych organizacjach finansowych	107
Tab. 11.1. Zasób majątkowy na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa	116
11.2. Potencjalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu gwarancji i poręczeń	116
11.3. Wykonanie przychodów z prywatyzacji	117
11.4. Zadłużenie Skarbu Państwa według kryterium miejsca emisji	118

11.5. Zadłużenie Skarbu Państwa według kryterium rezydenta	119
11.6. Zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu kredytów zaciągniętych w międzynarodowych instytucjach finansowych	119
Tab. 12.1. Zestawienie zbiorcze składników mienia Skarbu Państwa	120
12.2. Wartość praw majątkowych z tytułu wkładu Skarbu Państwa	121
Tab. 13.1. Grunty Skarbu Państwa według województw z podziałem na grupy rejestrowe	123
13.2. Grunty Skarbu Państwa według województw z podziałem na rodzaje użytków	124
13.3. Wartość grup rodzajowych składników majątku jednostek państwowych	125
13.4. Akcje Skarbu Państwa w spółkach publicznych	126
13.5. Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa	127
13.6. Wybrane spółki niepubliczne z częściowym udziałem Skarbu Państwa	130

WPROWADZENIE

Sprawozdanie o stanie mienia Skarbu Państwa prezentuje stan majątku Skarbu Państwa w ujęciu zbiorczym, syntetycznym i statystycznym – jego stan prawny, strukturę i wartość. Dokument jest realizacją obowiązku nałożonego na Prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej ustawą o zasadach zarządzania mieniem państwowym. Przygotowywany jest corocznie na podstawie informacji przekazanych przez podmioty gospodarujące majątkiem w imieniu Skarbu Państwa. Ich pełny wykaz publikowany jest w cyklu kwartalnym w domenie „Otwarte dane publiczne” na stronie internetowej www.dane.gov.pl.

Sprawozdanie nie stanowi szczegółowej wyceny majątku ani kompletnego rejestru wszystkich zdarzeń dotyczących mienia Skarbu Państwa. Podane źródła informacji dają możliwość identyfikacji dysponentów poszczególnych składników mienia Skarbu Państwa oraz, na podstawie dodatkowych informacji, możliwość sporządzania bardziej szczegółowych analiz.

Tytułem wprowadzenia, w odniesieniu do danych z lat ubiegłych, zwrócić należy uwagę na poniższe kwestie.

Liczba zabytków systematycznie rośnie. Największy udział w ogólnej liczbie stanowią zabytki ruchome. Wzrost liczby muzealiów wynika głównie z zakupów dokonywanych przez muzea w ramach programu „Kolekcje muzealne”, dofinansowywanych ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Zbiory bibliotek państwowych systematycznie rosną przy jednoczesnym wzroście liczby materiałów zdigitalizowanych (celem ochrony cennych zbiorów oraz udostępniania szerszemu gronu użytkowników – głównie w sieci internet).

Stan zasobów archiwalnych systematycznie rośnie w wyniku ciągłego procesu inwentaryzowania przekazywanych materiałów archiwalnych.

Powolny lecz systematyczny wzrost zasobów leśnych wynika z realizacji zadania zachowania trwałości lasów. PGL Lasy Państwowe nabywa grunty i nieruchomości oraz przejmuje od starostów grunty Skarbu Państwa przeznaczone w planach zagospodarowania przestrzennego do zalesienia.

Wskazanie tendencji zagospodarowywania kopalni nie jest możliwe, z uwagi na fakt, że poziom wydobycia wynika z zapotrzebowania gospodarczego i jednocześnie nie jest zależny od dostępności tych kopalni.

Biorąc pod uwagę stan dostępnych żywych zasobów morza, od 2016 r. zmniejsza się ogólna kwota połowowa dorsza. Jednak w związku z malejącą populacją rzeczywiste połowy w przeciągu ostatnich lat stanowią niewiele ponad połowę przyznanej kwoty połowowej.

W ramach prowadzenia działań ochronnych w ekosystemach parki narodowe pozyskiwały drewno, którego ogólnokrajowe zapasy zmniejszyły się, co jednak nie wpłynęło zasadniczo na wielkość zapasów stanowiących własność Skarbu Państwa.

Na przestrzeni ostatnich lat obserwowano niewielkie fluktuacje wielkości powierzchni gruntów Skarbu Państwa, co nie pozwala na wskazanie wyraźnego trendu zmian. Ewentualne zmiany mogły wynikać z przeszerowania pomiędzy poszczególnymi grupami rodzajowymi, które wzajemnie się równoważyły. Niewielkie wahania w zakresie powierzchni gruntów Skarbu Państwa nie przekładały się wprost na ich wartość. Zmiany cen rynkowych kształtowały się odmiennie w poszczególnych grupach użytkowych, co nie pozwala na wykazanie jednolitego kierunku zmian ogółu wartości nieruchomości Skarbu Państwa. Pewien wpływ na podniesienie wartości tych gruntów miał wzrost wartości gruntów rolnych w wyniku wejścia w życie przepisów ustawy o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości ZWRSP.

Systematycznie rośnie wielkość powierzchni gruntów przeznaczonych pod autostrady, natomiast nie zmienia się w istotny sposób ich łączna długość, a wahania mogą wynikać z czasowego lub trwałego przekwalifikowania kategorii dróg. Natomiast systematycznie postępuje wzrost

ilościowy obiektów w obrębie infrastruktury drogowej. Niewielki wzrost ogólnej wartości dróg krajowych, autostrad i obiektów drogowych spowodowany był zapewne zwykłym wzrostem cen rynkowych gruntów.

Odnotowany wzrost wartości budowli hydrotechnicznych, utrzymywanych przez urzędy morskie, podyktowany jest prawdopodobnie powstaniem nowych obiektów infrastruktury hydrotechnicznej związanych z Terminalem LNG w Świnoujściu.

Liczba spółek z udziałem Skarbu Państwa systematycznie maleje. Wpływ na ten stan miało wykreślenie z KRS spółek po zakończeniu procesu likwidacji lub upadłości oraz zbycie mniejszościowych pakietów akcji lub udziałów, pozostałych po prywatyzacji, w tym – po procesie nieodpłatnego udostępniania na rzecz osób uprawnionych. Natomiast wartość szacunkowa podlega ciągłym wahaniom, na co główny wpływ ma poziom notowań akcji Skarbu Państwa, będących w obrocie na rynku regulowanym oraz wartość majątku netto jednoosobowych spółek Skarbu Państwa.

Wartość należności Skarbu Państwa ewidencjonowanych przez Ministra Finansów wzrasta, na co decydujący wpływ mają należności podatkowe.

Wzrasta również wartość bilansowa majątku pozostającego w dyspozycji urzędów i instytucji państwowych przy jednoczesnym bieżącym spadku wartości środków trwałych w budowie. Wkład założycielski Skarbu Państwa w majątek państwowych osób prawnych wykazuje niewielką tendencję wzrostową.

Wartość majątku netto przedsiębiorstw państwowych prowadzących działalność, pomimo spadku ich liczby, systematycznie rośnie.

1. WSTĘP

Przedłożone „Sprawozdanie o stanie mienia Skarbu Państwa według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.”, zwane dalej Sprawozdaniem, stanowi realizację obowiązku nałożonego na Prezesa Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie art. 43. pkt 1. ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym¹.

1.1. PODSTAWA PRAWNA SPRAWOZDANIA

Sprawozdanie zostało sporządzone na podstawie cyt. wyżej art. 43. pkt 1. ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym, zgodnie z którym Prezes Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej przygotowuje i przedkłada Sejmowi coroczne sprawozdania o stanie mienia Skarbu Państwa.

Niniejsze Sprawozdanie sporządzono według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. Zasady i tryb jego przygotowania określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 2020 r. w sprawie sposobu ewidencjonowania mienia Skarbu Państwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 884).

1.2. ZAKRES PRZEDMIOTOWY SPRAWOZDANIA

Zgodnie z powołanym rozporządzeniem w sprawie sposobu ewidencjonowania mienia Skarbu Państwa Sprawozdanie dotyczy majątku państwowego objętego zbiorczą ewidencją. W zbiorczej ewidencji majątku Skarbu Państwa uwzględniono składniki wyróżnione rodzajowo, składniki podlegające ewidencji na szczególnych zasadach i w zakresie określonym w odrębnych przepisach, składniki mające formę majątków odrębnych oraz prawa majątkowe, które stanowiły wkład założycielski lub udział Skarbu Państwa w państwowych osobach prawnych. W Sprawozdaniu przedstawiono również zasoby majątku służące realizacji zadań publicznych państwa.

1.3. CELE SPRAWOZDANIA

Celem niniejszego Sprawozdania jest przedstawienie informacji o majątku Skarbu Państwa, a w szczególności o jego stanie prawnym, strukturze i wartości.

Funkcją Sprawozdania jest rejestracja stanu mienia. Sprawozdanie ma prezentować stan mienia Skarbu Państwa w ujęciu zbiorczym, syntetycznym i statycznym, według stanu na określony dzień, przedstawiany na podstawie dokumentów będących źródłem dla ewidencji zbiorczej.

W systemie informacji publicznej zajmuje ono miejsce obok innych dokumentów sprawozdawczych i informacyjnych przedstawiających Skarb Państwa lub określone składniki jego mienia w innych ujęciach szczegółowych i dynamicznych.

1.4. KLASYFIKACJA MIENIA SKARBU PAŃSTWA

Art. 4. ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym jako mienie państwowe definiuje mienie, które służy wykonywaniu zadań publicznych, którym zarządza się zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki, z zachowaniem szczególnej staranności.

W niniejszym Sprawozdaniu, zgodnie z powoływanym rozporządzeniem w sprawie sposobu ewidencjonowania mienia Skarbu Państwa zastosowano przede wszystkim klasyfikację rodzajową (z

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 735.

uwzględnieniem przeznaczenia, sposobu zagospodarowania oraz ewidencjonowania poszczególnych składników lub ich grup rodzajowych) i wyróżniono:

1. **dobra kultury narodowej** – muzealia, zabytki i zasoby biblioteczne – składniki podlegające ewidencji na szczególnych zasadach, stanowiące publiczne dobra dziedzictwa narodowego, które państwo zamierza utrzymywać bezterminowo ze względu na ich wyjątkowe właściwości historyczne, kulturowe lub środowiskowe;
2. **zasoby archiwalne;**
3. **zasoby naturalne**, czyli dobra naturalne w stanie nieprzetworzonym, które mogą być dostępne dla ludności bez ograniczeń w celach niekomercyjnych, ale ich wykorzystywanie gospodarcze wymaga uzyskania koncesji lub pozwolenia:
 - kopaliny,
 - wody,
 - żywe zasoby morza,
 - częstotliwości radiowe,
 - lasy (obszary leśne i drzewostan);
4. **grunty:**
 - zasób nieruchomości Skarbu Państwa, którym gospodarują starostowie,
 - grunty w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych, w tym wykorzystywane na cele statutowe przez urzędy organów władzy i administracji państwowej,
 - grunty w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa,
 - grunty zarządzane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe,
 - grunty powierzone Agencji Mienia Wojskowego,
 - grunty oddane w użytkowanie wieczyste osobom prawnym lub fizycznym;
5. **urządzenia infrastruktury** (rozumiane tu jako obiekty, urządzenia i instalacje ogólnodostępne lub wykorzystywane dla ułatwienia dostaw dóbr i usług lub zapewnienia niezakłóconego działania państwa i gospodarki):
 - drogi, mosty i wiadukty,
 - obiekty budownictwa wodnego, śródlądowego i morskiego,
 - inne urządzenia, w tym melioracje;
6. **budynki i budowle:**
 - wykorzystywane przez państwowe jednostki organizacyjne do realizacji ich zadań administracyjnych i świadczenia usług publicznych,
 - powierzone agencjom wykonującym zadania z zakresu gospodarowania składnikami majątku Skarbu Państwa;
7. **finansowe składniki majątku trwałego** Skarbu Państwa, w tym przede wszystkim akcje i udziały w spółkach handlowych;
8. **składniki majątku obrotowego**, w tym należności Skarbu Państwa m. in. z tytułu oddania mienia do odpłatnego korzystania i z innych umów zawartych przez Skarb Państwa bądź jego poprzedników prawnych;
9. **rezerwy strategiczne;**
10. **uprawnienia wynikające z wniesienia wkładu majątkowego** do przedsiębiorstw państwowych;
11. **uprawnienia w stosunku do majątku innych państwowych osób prawnych** utworzonych ustawami (agencji, funduszy, uczelni akademickich) lub na podstawie ustaw (instytucji kultury, instytutów naukowych, państwowych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, państwowych szkół wyższych, instytucji gospodarki budżetowej, itd.).

1.5. PODMIOTY WYKONUJĄCE UPRAWNIENIA WYNIKAJĄCE Z PRAW MAJATKOWYCH SKARBU PAŃSTWA

Ustawa o zasadach zarządzania mieniem państwowym zdefiniowała mienie państwowe jako mienie służące wykonywaniu zadań publicznych. Określiła wspólne dla wszystkich *stationes fisci* zasady zarządzania mieniem państwowym oraz precyzyjnie wskazała zakres reprezentowania Skarbu Państwa przez organy administracji publicznej oraz inne podmioty.

Zgodnie z ustawą wykonywanie praw z akcji Skarbu Państwa zostało przyznane **Prezesowi Rady Ministrów**, który zgodnie z art. 7. ust. 1.:

1. koordynował wykonywanie uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa w spółkach oraz dąży do zapewnienia jednolitego sposobu wykonywania praw z akcji należących do Skarbu Państwa w przypadku określonym w art. 8,
2. wykonywał prawa z akcji należących do Skarbu Państwa, łącznie z wynikającymi z nich prawami osobistymi, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej,
3. wykonywał uprawnienia z akcji należących do Skarbu Państwa na walnym zgromadzeniu w sprawach, o których mowa w art. 201. § 4. oraz art. 368. § 4. ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych²,
4. składał w imieniu Skarbu Państwa oświadczenia woli o utworzeniu spółki, przystąpieniu do spółki lub objęciu akcji.

W drodze Rozporządzenia Rady Ministrów Prezes Rady Ministrów mógł przekazać innemu członkowi Rady Ministrów, pełnomocnikowi Rządu lub innej państwowej osobie prawnej wykonywanie uprawnień, o których mowa w art. 7. ust. 1.:

1. pkt 2.,
2. pkt 3. lub
3. pkt 4. w zakresie składania w imieniu Skarbu Państwa oświadczeń woli o objęciu akcji.

W przypadku zarządzania mieniem Skarbu Państwa innym niż akcje, ustawa określiła zasady zarządzania, w zakresie nieuregulowanym w przepisach szczególnych.

Wojewoda, do czasu rozstrzygnięcia o sposobie zagospodarowania mienia państwowego:

1. wykonywał uprawnienia przysługujące Skarbowi Państwa wobec innego niż środki finansowe mienia:
 - pozostałego po zlikwidowanych państwowych jednostkach organizacyjnych lub spółkach z udziałem Skarbu Państwa,
 - pozostałego po rozwiązanych bądź wygasłych umowach o oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania,
 - przejętego przez Skarb Państwa z innych tytułów;
2. reprezentował Skarb Państwa w odniesieniu do spadków przypadających Skarbowi Państwa, w tym długów spadkowych, z zastrzeżeniem kompetencji przyznanych starostom wykonującym zadania z zakresu administracji rządowej oraz konsulom;
3. przejmował inne niż środki finansowe mienie pozostałe po przedsiębiorstwie państwowym wykreślonym z rejestru przedsiębiorców lub gospodaruje tym mieniem;
4. przyjmował na rzecz Skarbu Państwa darowizny mienia;
5. przyjmował, a także wykonywał czynności zwykłego zarządu oraz przekraczające zakres zwykłego zarządu wobec spadków i darowizn mienia na rzecz Skarbu Państwa, zabezpieczonych i zrealizowanych przez konsula na mocy przepisów odrębnych;
6. sporządzał plan realizacji polityki gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa, o której mowa w art. 10a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami³, oraz

² Ustawa z 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1536).

³ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1980).

przedkładał go, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, Prezesowi Rady Ministrów celem akceptacji;

7. wykonywał inne czynności, o których mowa w art. 5. ust. 1.

Uprawnienia wykonywane przez **Prezesa Rady Ministrów oraz poszczególnych ministrów**, w zakresie nieuregulowanym w przepisach szczególnych (art. 36. i 36a.):

1. jeżeli z przepisów odrębnych nie wynikało, której państwowej osobie prawnej przysługują prawa majątkowe do składnika mienia państwowego, prawa te przysługiwały Skarbowi Państwa,
2. Prezes Rady Ministrów wykonywał w imieniu Skarbu Państwa uprawnienia określone w przepisach odrębnych oraz uprawnienia przysługujące Skarbowi Państwa względem państwowych osób prawnych, o których mowa w art. 44¹. ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740), chyba że z przepisów odrębnych wynikała właściwość innego organu jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa lub państwowej osoby prawnej,
3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych wykonywał w imieniu Skarbu Państwa uprawnienia przysługujące Skarbowi Państwa do składnika mienia państwowego, chyba że z przepisów odrębnych lub czynności prawnej wynikała właściwość innego organu lub jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa,
4. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa wykonywał w imieniu Skarbu Państwa przysługujące Skarbowi Państwa uprawnienia wynikające z prawa własności nieruchomości, chyba że z przepisów odrębnych lub czynności prawnej wynikała właściwość innego organu, jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa lub państwowej osoby prawnej,
5. Prezes Rady Ministrów mógł przekazać wykonywanie uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa do poszczególnych składników mienia państwowego innemu organowi lub jednostce organizacyjnej Skarbu Państwa,
6. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wykonywał w imieniu Skarbu Państwa uprawnienia wynikające z praw autorskich i pokrewnych, w tym zakresie zezwolenia na wykonywanie praw zależnych, chyba że z przepisów odrębnych lub czynności prawnej wynikała właściwość innego organu, jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa lub państwowej osoby prawnej.

W zakresie nadzoru nad czynnościami prawnymi państwowych osób prawnych, zasady udzielania zgód na dokonanie czynności prawnej w zakresie rozporządzenia mieniem uregulowano w art. 38. ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym. Dokonanie przez państwową osobę prawną czynności prawnej w zakresie rozporządzenia składnikami aktywów trwałych w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, zaliczonymi do wartości niematerialnych i prawnych, rzeczowych aktywów trwałych lub inwestycji długoterminowych, w tym wniesienia ich jako wkładu do spółki lub spółdzielni, wymagało zgody, jeżeli wartość rynkowa tych składników przekracza 200.000,- PLN:

1. organu nadzorującego – jeżeli wartość rynkowa składników aktywów trwałych wynosiła do 5.000.000,- PLN,
2. Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej – jeżeli wartość rynkowa składników aktywów trwałych przekraczała 5.000.000,- PLN,
3. Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku, gdy państwowa osoba prawna nie posiadała organu nadzorującego – jeżeli wartość rynkowa składników aktywów trwałych przekraczała 200.000,- PLN,
4. Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej – jeżeli organem nadzorującym państwowej osoby prawnej był Prezes Rady Ministrów.

Dokonanie przez państwową osobę prawną czynności prawnej w zakresie oddania składników, o których mowa w ust. 1, do korzystania innemu podmiotowi, na okres dłuższy niż 180 dni w roku kalendarzowym, wymagało zgody, jeżeli wartość rynkowa przedmiotu czynności prawnej przekraczała 200.000,- PLN:

1. organu nadzorującego – jeżeli wartość rynkowa przedmiotu czynności prawnej wynosiła do 5.000.000,- PLN,
2. Prezesa Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej – jeżeli wartość rynkowa świadczenia za oddanie do korzystania przedmiotu czynności prawnej przekraczała 5.000.000,- PLN,
3. Prezesa Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku gdy państwowa osoba prawna nie posiadała organu nadzorującego – jeżeli wartość rynkowa świadczenia za oddanie do korzystania przedmiotu czynności prawnej przekraczała 200.000,- PLN,
4. Prezesa Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej – jeżeli organem nadzorującym państwowej osoby prawnej był Prezes Rady Ministrów.

Organy administracji publicznej oraz kierownicy jednostek, którzy na podstawie art. 5. ust. 1. ustawy o zasadach zarządzania mieniem Skarbu Państwa gospodarowali nabytym lub powierzonym tym organom lub jednostkom mieniem Skarbu Państwa oraz mogli zbywać jego składniki, a w szczególności:

1. zapewniali wycenę mienia,
2. zabezpieczali mienie przed uszkodzeniem lub zniszczeniem,
3. wykonywali czynności związane z naliczaniem należności za mienie udostępnione przed ich przejęciem oraz prowadzą windykację tych należności,
4. współpracowali z innymi organami, które na mocy przepisów odrębnych gospodarują mieniem oraz z właściwymi jednostkami samorządu terytorialnego,
5. podejmowali czynności w postępowaniu sądowym, w szczególności w sprawach dotyczących własności lub innych praw rzeczowych na mieniu, o zapłatę należności za korzystanie z mienia, roszczenia ze stosunku najmu, dzierżawy lub użyczenia, stwierdzenia nabycia spadku, stwierdzenia nabycia własności przez zasiedzenie,
6. składali wnioski o założenie księgi wieczystej dla nieruchomości oraz wpis w księdze wieczystej;
7. zapewniali ochronę tego mienia.

Kierownicy państwowych jednostek budżetowych reprezentowali Skarb Państwa w odniesieniu do nabytego i powierzonego im mienia i w zakresie zadań urzędów lub jednostek, a także zarządzali składnikami majątkowymi wykorzystywanymi przez organy władzy i administracji państwowej w realizacji funkcji publicznych państwa (majątek administracyjny). Przepisy o gospodarce finansowej traktowały je jak majątek własny jednostki, ewidencjonowany i wykazywany we właściwych dokumentach i sprawozdaniach.

Organy władzy wykonawczej i administracji, bezpośrednio lub poprzez podległe im jednostki organizacyjne, wykonywały funkcje zarządcze, regulacyjne, czy inwestorskie wobec mienia o charakterze dóbr publicznych. Specyficzny zakres i sposób wykonywania tych uprawnień przedstawiany jest w Sprawozdaniu w wyodrębnionych podrozdziałach.

Niektóre składniki mienia takiego, jak np. grunty i złoża kopalin, bywały obciążane odpłatnie na rzecz osób trzecich. Inne udostępniane były obywatelom nieodpłatnie (np. wody, zbiory bibliotek). Składniki te najczęściej nie podlegały obrotowi cywilnoprawnemu jako należące do całego narodu⁴. Dla takich dóbr nie prowadzi się ewidencji finansowej i nie ujmuje się ich w aktywach bilansów jednostek działających w imieniu Skarbu Państwa. Były one rejestrowane w zbiorach informacji nazywanych ewidencjami przedmiotowymi.

⁴ Ustawa z 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz. U. z 2018 r. poz. 1235).

Określone ustawowo agencje wykonawcze i jednostki organizacyjne, które gospodarowały na rzecz Skarbu Państwa szczególnymi, oddanymi im w zarząd rzeczowymi składnikami mienia Skarbu Państwa:

1. Agencja Rezerw Materiałowych,
2. Agencja Mienia Wojskowego,
3. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe,
4. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa⁵.

Państwowe osoby prawne sektora finansów publicznych, które na mocy ustaw wykonywały cele publiczne jako zadania własne, tj.:

1. uczelnie publiczne,
2. państwowe instytucje kultury,
3. fundacje, których jedynym fundatorem jest Skarb Państwa,
4. państwowe samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
5. instytucje gospodarki budżetowej,
6. agencje wykonawcze,
7. inne państwowe osoby prawne i państwowe fundusze celowe utworzone odrębnymi ustawami w celu wykonywania szczególnych zadań publicznych.

Państwowe osoby prawne wyposażone były przez państwo w składniki majątkowe niezbędne do podjęcia działalności statutowej i władaty nimi pod nadzorem ministra wskazanego przez powołujące je ustawę, rozporządzenie lub statut. Podmioty te występowały w obrocie prawnym w swoim imieniu i na swoją rzecz. Wartość przysługujących im składników mienia państwowego była ujęta w ich księgach, prowadzonych na podstawie odpowiednich przepisów o gospodarce finansowej i rachunkowości.

1.6. ŹRÓDŁA DANYCH

Obowiązek prowadzenia ewidencji przepisy prawa nakładały na liczne instytucje państwowe, organy administracji i jednostki organizacyjne.

Ustanawiając takie obowiązki brano pod uwagę reguły realizacji budżetu państwa, prowadzenie przejrzystej gospodarki powierzonym mieniem, kontrolę wewnętrzną, potrzebę ustalania stanu faktycznego bądź prawnego dla bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, albo też inne cele specjalne.

Przepisy, które regulowały ewidencję majątku Skarbu Państwa zobowiązywały dysponentów części budżetu i organy nadzoru nad podmiotami, którym powierzono mienie państwowe, do przekazywania jako źródeł danych dla ewidencji zbiorczej:

1. kopii bilansów łącznych jednostek budżetowych i innych podmiotów nie posiadających osobowości prawnej,
2. kopii bilansów państwowych osób prawnych będących w ich nadzorze,
3. informacji o stanie innego mienia Skarbu Państwa, uzyskiwanych na podstawie odrębnych przepisów, z racji posiadanych uprawnień założycielskich lub nadzorczych albo obowiązku prowadzenia ewidencji przedmiotowych.

Dokumenty wykorzystywane w zbiorczej ewidencji majątku Skarbu Państwa, w pierwszym rzędzie bilanse i informacje o stanie mienia, z reguły nie zawierały danych pozwalających na

⁵ Art. 45. ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. z 2017 r. poz. 624). Z dniem 1 września 2017 r. rozpoczął działalność Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR). Jednocześnie przestały istnieć dwie agencje rolne: Agencja Rynku Rolnego oraz Agencja Nieruchomości Rolnych.

przedstawianie powodów zaistnienia wykazywanych stanów ilościowych bądź zmian wartości. Analizy takie dokonywane są natomiast przez właściwe jednostki w innych dokumentach sprawozdawczych takich jak sprawozdania z działalności. Ze standardowych sprawozdań z działalności agencji pochodzą dane o stanie i wartości mienia Skarbu Państwa, którym te państwowe osoby prawne gospodarowały lub zarządzały.

Bilanse łączne dysponentów części budżetu państwa na dzień 31 grudnia 2019 r. sporządzone dla podległych jednostek pozwoliły na przedstawienie w Sprawozdaniu m. in. zbiorczej wartości majątku pozostającego w dyspozycji państwowych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, którym przysługuje prawo wykonywania uprawnień majątkowych lub reprezentowania Skarbu Państwa w zakresie mienia powierzonego tym jednostkom dla wykonywania ich zadań z zakresu administracji publicznej. Za pośrednictwem tych urzędów otrzymano też liczne bilanse nadzorowanych państwowych osób prawnych.

Urzędy państwowe i podległe im jednostki organizacyjne dysponowały informacjami o majątku Skarbu Państwa, który powinien być uwzględniany w ewidencji choćby w ujęciu rzeczowym. Dla przedstawienia tych składników majątkowych wykorzystano m. in.:

1. zbiorcze dane powiatowe dotyczące nieruchomości (grunty, budynki, lokale,) objęte ewidencją prowadzoną przez starostów, Krajowe Zestawienie Zbiorcze danych objętych ewidencją gruntów i budynków sporządzane przez urząd Głównego Geodety Kraju,
2. zestawienia Ministerstwa Klimatu ujmujące zasoby kopalin, a także dotyczące gruntów zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe i parki narodowe,
3. informację o sieci dróg krajowych przygotowaną przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, dane Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z wykonania obiektów małej retencji wodnej,
4. dane Ministerstwa Rozwoju o nieruchomościach w trwałym zarządzie instytucji państwowych,
5. informacje Ministerstwa Finansów o należnościach, długu publicznym i innych zobowiązaniach Skarbu Państwa,
6. informacje Ministerstwa Rozwoju o przychodach z prywatyzacji i należnościach Skarbu Państwa powstałych w wyniku procesów prywatyzacyjnych,
7. bilanse i inne informacje o spółkach z udziałem Skarbu Państwa i przedsiębiorstwach państwowych, rejestry, sprawozdania i dane analityczne, opracowywane na bieżąco w PGRP.

Z uwagi na zbiorczy charakter opracowania, w prezentacji ustaleń wielokrotnie posługiwano się zaokrągleniami wielkości występujących w danych źródłowych. Konieczność przechodzenia na większe jednostki mogła w niektórych tabelach doprowadzić do tego, że zaokrąglone wielkości cząstkowe nie sumują się dokładnie do również zaokrąglonych wartości zagregowanych.

1.7. ZASADY WYCENY SKŁADNIKÓW MAJĄTKU SKARBU PAŃSTWA

Podstawą do wyceny majątku Skarbu Państwa w większości przypadków była wartość bilansowa, co wynikało pośrednio z zasad określonych w *rozporządzeniu w sprawie sposobu ewidencjonowania majątku Skarbu Państwa*. Źródłem danych ewidencji zbiorczej majątku Skarbu Państwa są w szczególności bilanse, sprawozdania i informacje właściwych jednostek ewidencji podmiotowej i przedmiotowej, które obejmują ustalenie wartości składników podlegających ewidencji księgowej (wartość bilansowa). Zgodnie z tymi zasadami wyceny dokonują, na podstawie przepisów odrębnych, jednostki ewidencji podmiotowej i przedmiotowej, a tylko jeżeli te przepisy odrębne nie nakładają obowiązku prowadzenia ewidencji w ujęciu wartościowym, Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej może dokonać oszacowania wartości lub ustalić wartość ewidencjonowanych składników mienia na potrzeby ewidencji. Ponieważ *rozporządzenie* nie określa metody tego oszacowania lub ustalenia, w niniejszym Sprawozdaniu dla każdego rodzaju składników mienia przyjmowano możliwie najwłaściwszą metodę wyceny.

Zasadniczo uznano, że w wycenie majątku Skarbu Państwa można stosować te same metody i udokumentowane dane, które powszechnie wykorzystuje się do szacowania wartości pieniężnej podmiotów gospodarczych i ich mienia, jak również rzeczy i praw majątkowych będących przedmiotem obrotu rynkowego. Takie oszacowanie może być przydatne w ochronie interesów Skarbu Państwa w razie formułowania generalnych programów użycia majątku do zaspokajania różnych roszczeń lub wsparcia programów państwowych.

Z drugiej strony przyjęto, że do sprawowania funkcji nie polegających na obrocie składnikami majątkowymi wystarczą dane ilościowe i opisowe, ograniczone do charakterystyki rzeczowej i cech prawnych wyodrębniających majątek należący do Skarbu Państwa. Uwzględnienie tych kryteriów powoduje podział mienia, o którym mowa, na trzy główne grupy:

1. dobra nie będące przedmiotem obrotu, stale pozostające własnością Skarbu Państwa, dla których niemożliwe jest określenie wartości ani w oparciu o ceny rynkowe, ani nakłady poniesione na nabycie, wytworzenie lub odtworzenie (mienie w stanie wolnym, złoża kopaliny, zabytki),
2. dobra nie przeznaczone do obrotu, nabyte lub wytworzone za środki publiczne przez jednostki państwowe w celu wypełniania ich zadań,
3. mienie stanowiące obecnie lub w przyszłości przedmiot obrotu, w tym prywatyzacji.

Niniejsze Sprawozdanie o stanie mienia Skarbu Państwa sporządzane jest zatem w ujęciu:

1. rzeczowym – tylko opisowym lub rodzajowo-ilościowym, bez dokonywania wyceny – dla dóbr w stanie naturalnym, dóbr kultury, zasobów dokumentacyjnych i archiwaliów,
2. wartościowym – szacunkowym, które w odniesieniu do gruntów uwzględnia wartość według szacunku dokonanego na podstawie cen drewna, wynikającego z zarządzenia Dyrektora Generalnego PGL Lasy Państwowe (w ten sposób ustalono wartość gruntów leśnych) lub przeciętnych cen sprzedaży (rejestrowanych przez KOWR),
3. wartościowym – księgowym, polegającym na ustalaniu wartości składników podlegających ewidencji księgowej na podstawie sprawozdań sporządzanych zgodnie z przepisami o rachunkowości oraz innymi przepisami szczególnymi dotyczącymi jednostek państwowych,
4. wartościowym – rynkowym, odwołującym się do cen w rzeczywistych transakcjach, które zastosowano do akcji notowanych w obrocie na Giełdzie Papierów Wartościowych.

Tab. 1.1. Wykorzystanie źródeł i zastosowanie zasad wyceny

ewidencja źródłowa	źródła danych do określenia wartości	metoda wyceny	rodzaj dóbr
rodzajowo-ilościowa (niefinansowa)	brak danych	bez wyceny	zabytki, eksponaty muzealne, materiały biblioteczne, archiwalia
			zasoby naturalne, wody
			kwoty połowowe
rodzajowo-ilościowa (z wartością szacunkową)	KOWR – ceny transakcyjne	szacunek PGRP na podstawie przeciętnych cen transakcyjnych	grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa
	PGL Lasy Państwowe	szacunek na podstawie przeciętnych cen drewna	nieruchomości PGL lasy Państwowe

ilościowo-wartościowa (kosztowa)	właściwe ministerstwa – informacje uzupełniające	wg kosztów odtworzenia i ponoszonych nakładów	drogi i obiekty drogowe
		wg poniesionych nakładów i stopnia zużycia	urządzenia wodne, infrastruktura rolna
ilościowo-wartościowa (księgowa)	dysponenci części budżetu i urzędy wojewódzkie – bilanse łączne	wg wartości księgowej poszczególnych grup rodzajowych aktywów podmiotu	mienie państwowych jednostek organizacyjnych
	MR I AMW	wg operatów szacunkowych – zawarta w bilansach	należności po likwidacji, mienie przekazane AMW
	PGRP – na podstawie bilansów podmiotów	wg wartości netto majątku podmiotu	majątek agencji, przedsiębiorstw oraz innych państwowych osób prawnych
	PGRP – na podstawie bilansów podmiotów	wg wartości netto majątku podmiotu	pakiety akcji i udziałów Skarbu Państwa
ilościowo-wartościowa (rynkowa)	GPW, PGRP	wg kursu giełdowego lub ceny zbycia	

Źródło: opracowanie PGRP.

Przyjęta metoda wyceny mienia Skarbu Państwa, wykorzystująca zróżnicowaną bazę danych źródłowych, może powodować jednakże niewspółmierność i nakładanie się na siebie poszczególnych wartości, a zatem brak możliwości podania wartości mienia Skarbu Państwa jako jednej kwoty.

Warto jeszcze raz podkreślić, iż „wycena” nie oznacza tu próby ustalenia ceny, po której składniki majątkowe zmieniłyby właściciela. Metodologia „wyceny dla ewidencji” odnosi się do wielkich i wewnątrznie zróżnicowanych agregatów przedmiotów i praw. Ujęcie takie nie pozwala na posługiwanie się ustalonymi tu wartościami w prognozowaniu cen w transakcjach dotyczących konkretnych składników. Dla takich celów niezbędne jest zastosowanie specjalistycznych metod wyceny uwzględniających jednostkowe cechy przedmiotu transakcji i aktualne w okresie transakcji warunki rynkowe. Wycena ewidencyjna nie jest tożsama, w sensie finansowym, z wyceną rynkową i tym samym nie odpowiada potencjalnie uzyskanej cenie zbycia.

2. ZABYTKI I ZASOBY ARCHIWALNE

2.1. ZABYTKI

Zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespół, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową⁶.

2.1.1. Prawa Skarbu Państwa do zabytków

Własność Skarbu Państwa stanowią przedmioty będące zabytkami archeologicznymi odkrytymi, przypadkowo znalezionymi albo pozyskanymi w wyniku badań archeologicznych. Wojewódzki konserwator zabytków przekazuje je, w drodze decyzji, w depozyt muzeum lub innej jednostce organizacyjnej za jej zgodą.

Na własność Skarbu Państwa w sytuacjach przewidzianych ustawą może być przejęty zabytek należący do innego właściciela. W przypadku wystąpienia zagrożenia dla zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, polegającego na możliwości jego zniszczenia, uszkodzenia, kradzieży, zaginięcia lub nielegalnego wywiezienia za granicę, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia tzn. przekazania go do muzeum, archiwum lub biblioteki. Jeżeli usunięcie zagrożenia nie jest możliwe, zabytek ruchomy może być przejęty przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, w drodze decyzji, na własność Skarbu Państwa, z przeznaczeniem na cele kultury, oświaty lub turystyki, za odszkodowaniem odpowiadającym wartości rynkowej tego zabytku.

W przypadku wystąpienia zagrożenia dla zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru, polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia, starosta na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia. Jeżeli nie jest możliwe usunięcie wyżej wymienionego zagrożenia, zabytek nieruchomy może być na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, wywłaszczony przez starostę na rzecz Skarbu Państwa lub gminy, w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach o gospodarce nieruchomościami.

2.1.2. Organy ochrony zabytków

Organami ochrony zabytków są: minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków oraz wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków. Generalny Konserwator Zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Generalny Konserwator Zabytków sprawuje nadzór nad działalnością wojewódzkich konserwatorów zabytków.

2.1.3. Ewidencja zabytków

Dla zabytków znajdujących się na terenie danego województwa, wojewódzki konserwator zabytków prowadzi rejestr zabytków. Do rejestru nie wpisuje się zabytków wpisanych do inwentarza

⁶ Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282, 782 i 1378).

muzeum lub wchodzących w skład narodowego zasobu bibliotecznego⁷. Ponadto Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków znajdujących się w ewidencji wojewódzkiej.

2.1.4. Zestawienie ilościowe zabytków

Tab. 2.1. Zabytki wpisane do rejestru zabytków

województwo	zabytki nieruchome	zabytki ruchome	zabytki archeologiczne
	stan na 31.12.2019 r.		
dolnośląskie	8.887	86.089	1.480
kujawsko-pomorskie	3.555	21.449	192
lubelskie	4.372	39.771	179
lubuskie	4.609	14.285	545
łódzkie	2.927	29.531	143
małopolskie	6.277	54.291	487
mazowieckie	7.867	43.938	407
opolskie	3.360	17.974	1.267
podkarpackie	5.237	107.679	479
podlaskie	2.439	10.061	268
pomorskie	3.709	13.089	562
śląskie	4.352	18.471	242
świętokrzyskie	1.920	29.084	209
warmińsko-mazurskie	6.414	10.960	286
wielkopolskie	7.914	50.252	680
zachodniopomorskie	4.326	5.000	370
* 2019 r. ogółem	78.165	554.924	7.796
* 2018 r. ogółem	78.601	269.537	7.792

* Uwzględniono zabytki należące do różnych właścicieli.

Źródło: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

2.2. ZBIORY MUZEÓW PAŃSTWOWYCH

Muzeum jest jednostką organizacyjną nienastawioną na osiągnięcie zysku, której celem jest gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów.

Muzeum może prowadzić, jako dodatkową, działalność gospodarczą w celu finansowania działalności określonej w art. 2 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2020 r. poz. 902).

⁷ Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. poz. 661).

Wprawdzie muzealiami są rzeczy ruchome i nieruchomości stanowiące własność muzeum posiadającego osobowość prawną i wpisane do inwentarza muzealiów, jednakże znaczna liczba muzealiów pochodzi z powojennych procesów nacjonalizacyjnych, a po 1990 r. nie wydano żadnego aktu prawnego, który by przenosił własność muzealiów znajdujących się w zbiorach muzeów publicznych ze Skarbu Państwa na muzea jako jednostki posiadające osobowość prawną. Zbiory te w znacznej części nadal są własnością Skarbu Państwa, wobec czego uzasadnione jest przyjęcie domniemania, że muzea państwowe są jedynie ich posiadaczami. Muzealia stanowią dobro narodowe⁸.

Muzeami państwowymi są muzea utworzone przez organy administracji rządowej w formie państwowych instytucji kultury. Na koniec 2019 r. funkcjonowało 26 muzeów państwowych.

Wszystkie zabytki przechowywane w muzeach są ewidencjonowane. Wpis w karcie ewidencyjnej, księdze inwentarzowej i księdze depozytów zawiera możliwe do ustalenia, następujące dane identyfikacyjne zabytku: określenie autorstwa lub wytwórcy, pochodzenie, wartość w dniu nabycia, czas i miejsce powstania, materiał, techniki wykonania, wymiary, ewentualnie jego wagę oraz określenie cech charakterystycznych. W razie braku danych identyfikacyjnych wpisuje się w odpowiedniej rubryce książki wyraz „nieznane”⁹. Państwowe i samorządowe muzea i biblioteki publiczne objęte są jednocześnie stałym badaniem statystycznym, które obejmuje m. in. zasoby i okazy muzealne i biblioteczne.

Tab. 2.2. Muzea państwowe i ich zbiory

l. p.	muzea	liczba muzealiów [pozycje inwentarzowe]	
		2019 r.	2018 r.
1.	Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku	14.682	14.451
2.	Muzeum Historii Polski w Warszawie	34.014	29.803
3.	Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku *	13.711	13.071
4.	Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie	11.437	11.327
5.	Muzeum Narodowe w Krakowie	675.111	659.990
6.	Muzeum Narodowe w Poznaniu	251.438	249.357
7.	Muzeum Narodowe w Warszawie	640.872	633.531
8.	Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie	11.143	11.588
9.	Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha	1.851	1.754
10.	Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie **	677	304
11.	Muzeum Zamkowe w Malborku	41.490	41.438
12.	Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka w Wieliczce	17.366	17.194
13.	Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu	10.892	10.814
14.	Państwowe Muzeum na Majdanku w Lublinie	36.056	32.246
15.	Muzeum Stutthof w Sztutowie	1.303	1.285

⁸ Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2020 r. poz. 902).

⁹ Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach (Dz. U. z 2004 r. nr 202 poz. 2073).

16.	Zamek Królewski w Warszawie	126.139	123.541
17.	Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki	61.847	61.129
18.	Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku	26.362	25.062
19.	Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie	121.031	102.897
20.	Muzeum Wojsk Lądowych w Bydgoszczy	45.172	44.560
21.	Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie	2.020	1.740
22.	Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni	38.175	37.659
23.	Muzeum Getta Warszawskiego	48	—
24.	Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego ***	42	36
25.	Narodowe Muzeum Techniki w Warszawie	10.193	10.508
26.	Muzeum „Pamięć i Tożsamość” im. św. Jana Pawła II (w organizacji)****	—	—

* Państwowa Instytucja kultury utworzona na podstawie art. 21. ust. 2. ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 listopada 2008 r. w związku z umową z 10 listopada 2008 r. zawartą pomiędzy Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego a Fundacją Rodziny Józefa Piłsudskiego.

** Państwowa instytucja kultury utworzona na mocy zarządzenia Ministra Kultury z dnia 29 kwietnia 2005 r., prowadzona wspólnie z Miastem Stołecznym Warszawą na podstawie umowy z dnia 30 października 2006 r.

*** Państwowa instytucja kultury utworzona na podstawie art. 21. ust. 2. ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 kwietnia 2016 r. w związku z umową z 11 kwietnia 2016 r. zawartą przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z Archidiecezją Warszawską.

**** Państwowa instytucja kultury utworzona na podstawie art. 21. ust. 2. ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 lipca 2018 r. w związku z umową z 20 czerwca 2020 r. zawartą pomiędzy Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego a Fundacją Lux Veritatis.

Źródło: sprawozdania K-02 muzeów przekazane za pośrednictwem właściwych ministerstw.

2.3. MATERIAŁY BIBLIOTECZNE

Biblioteki i ich zbiory stanowią dobro narodowe oraz służą zachowaniu dziedzictwa narodowego. Biblioteki organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej. Prawo korzystania z bibliotek ma charakter powszechny.

Materiałami bibliotecznymi są w szczególności dokumenty zawierające utrwalony wyraz myśli ludzkiej, przeznaczone do rozpowszechniania, a zwłaszcza: dokumenty graficzne (piśmiennicze, kartograficzne, ikonograficzne i muzyczne), dźwiękowe, wizualne, audiowizualne i elektroniczne. Zbiory bibliotek mające wyjątkową wartość i znaczenie dla dziedzictwa narodowego stanowią w całości lub części, narodowy zasób biblioteczny, który podlega szczególnej ochronie¹⁰. W Polsce istnieją 2¹¹ biblioteki zorganizowane przez ministrów i kierowników urzędów centralnych jako instytucje kultury: Biblioteka Narodowa, która jest centralną biblioteką państwa oraz Główna Biblioteka Lekarska im. Stanisława Konopki.

Centralna Biblioteka Statystyczna, Główna Biblioteka Pracy i Zabezpieczenia Społecznego oraz Centralna Biblioteka Wojskowa mają status państwowych jednostek organizacyjnych. Inne biblioteki stanowią samodzielne samorządowe jednostki organizacyjne albo wchodzą w skład innych jednostek państwowych lub samorządowych.

¹⁰ Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2019 r. poz. 1479).

¹¹ Centralna Biblioteka Rolnicza im. Michała Oczapowskiego z dniem 17 października 2019 r. została włączona do Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi w Warszawie.

Tab. 2.3. Zbiory bibliotek państwowych

zbiory		Biblioteka Narodowa	Główna Biblioteka Lekarska Im. Stanisława Konopki	Centralna Biblioteka Statystyczna	Główna Biblioteka Pracy i Zabezpieczenia Społecznego	Centralna Biblioteka Wojskowa im. Marszałka Piłsudskiego
Księgozbiór:	książki	3.312.527	294.756	331.809	55.715	387.660
	czasopisma	2.621.501	148.480	172.475	17.952	167.498
wplywające tytuły czasopism bieżących		6.817	407	—	106	211
pozostałe zbiory nieelektroniczne		5.032.169	78.906	12.583	10.224	191.335
rękopisy		40.643	23	0	0	1.591
starodruki		183.561	4.056	0	0	3.355
mikrofilmy		276.288	45.178	0	0	1.666
druki muzyczne		134.316	0	0	0	214
dokumenty kartograficzne		162.825	0	5.003	0	38.751
dokumenty graficzne		562.548	18.090	15	0	1.706
normy, opisy patentowe		15.895	0	0	0	0
materiały audiowizualne		268.843	8.456	0	10.224	3.539
inne zbiory		3.102.219	3.103	0	0	140.513
zbiory elektroniczne zinentaryzowane		292.406	1.108	7.565	0	0
licencjonowane zbiory elektroniczne, do których biblioteka optacila dostęp		182	—	—	—	—
książki elektroniczne		0	198	9.800	0	0
czasopisma elektroniczne		169	58	430	0	0
bazy danych		13	16	2	1	9
inne zbiory elektroniczne		0	0	0	0	0
materiały zdigitalizowane przez bibliotekę		2.829.568	18.931	4.589	10.601	5.593

Źródło: sprawozdania K-03 poszczególnych bibliotek.

Zasady ewidencji materiałów bibliotecznych w bibliotekach wchodzących w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej określa rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego¹². Ewidencja polega na ujęciu wpływów i ubytków w sposób umożliwiający identyfikację, oraz na ujęciu ilościowym i wartościowym stanu materiałów i zachodzących w nim zmian. Szczegółową ewidencję materiałów włączonych do zbiorów prowadzi się w księdze inwentarzowej. W terminach ustalonych przez kierownika biblioteki, nie rzadziej jednak niż raz w roku, sporządza się zestawienie liczby i wartości zinwentaryzowanych jednostek ewidencyjnych. W ewidencji finansowo-księgowej materiałów wchodzących w skład zbiorów bibliotecznych powinno się ujmować wpływy i ubytki według rzeczywistych kosztów nabycia, a w przypadkach materiałów otrzymanych bezpłatnie – według bieżącej wartości szacunkowej. Zbiory bibliotek objęte są regularnym badaniem statystycznym.

2.4. ZASOBY ARCHIWALNE

Z mocy prawa własnością Skarbu Państwa są liczne zasoby dokumentacji. W ewidencji zbiorczej uwzględnia się jedynie zasoby archiwalne.

2.4.1. Zakres praw Skarbu Państwa

Materiałami archiwalnymi wchodzącymi do narodowego zasobu archiwalnego, zwanymi dalej „materiałami archiwalnymi”, są wszelkiego rodzaju akta i dokumenty, korespondencja, dokumentacja finansowa, techniczna i statystyczna, mapy i plany, fotografie, filmy i mikrofilmy, nagrania dźwiękowe i wideofonowe, dokumenty elektroniczne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 346, 568, 695 i 1517) oraz inna dokumentacja, bez względu na sposób jej wytworzenia, mająca znaczenie jako źródło informacji o wartości historycznej o działalności Państwa Polskiego, jego poszczególnych organów i innych państwowych jednostek organizacyjnych oraz o jego stosunkach z innymi państwami, o rozwoju życia społecznego i gospodarczego, o działalności organizacji o charakterze politycznym, społecznym i gospodarczym, zawodowym i wyznaniowym, o organizacji i rozwoju nauki, kultury i sztuki, a także o działalności jednostek samorządu terytorialnego i innych samorządowych jednostek organizacyjnych, powstała w przeszłości i powstająca współcześnie¹³.

Narodowy zasób archiwalny służy nauce, kulturze, gospodarce narodowej oraz potrzebom obywateli. W zależności od własności materiałów archiwalnych, dzieli się na:

1. państwowy zasób archiwalny,
2. niepaństwowy zasób archiwalny¹⁴.

Państwowy zasób archiwalny stanowią wszelkie materiały archiwalne o wartości historycznej, które dokumentują działalność państwa, jego poszczególnych organów i państwowych jednostek organizacyjnych, jego stosunki z innymi państwami oraz życie społeczne i gospodarcze, a także działalność samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych oraz, o ile odpowiednie dokumenty znajdują się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, działalność obcych organów władzy i administracji oraz sił zbrojnych. Państwowy zasób archiwalny tworzą również, jeżeli znalazły się w posiadaniu Państwa, mające wartość historyczną materiały archiwalne powstałe i powstające w wyniku działalności organizacji politycznych, społecznych, zawodowych i gospodarczych oraz innych niepaństwowych organizacji i jednostek organizacyjnych, o działalności

¹² Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1948).

¹³ Art. 1. ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164).

¹⁴ Art. 2. ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

kościółów i związków wyznaniowych, osobistości, rodzin i rodów, które wywarły wpływ na rozwój Państwa, życie polityczne, społeczne i gospodarcze oraz rozwój nauki, techniki, kultury i sztuki.

Materiały archiwalne udostępnia się bezpłatnie jednostkom organizacyjnym i obywatelom w celach poznawczych, w tym związanych z badaniami naukowymi albo zaspokajaniem osobistych potrzeb informacyjnych.

Centralnym organem administracji rządowej w sprawach państwowego zasobu archiwalnego jest Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych. Nadzór nad Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych sprawuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

2.4.2. Ewidencja archiwów

Jednostki podległe Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych gromadzą spisy przekazywanych im materiałów archiwalnych, sporządzają inwentarze zespołów i zbiorów, a także inne szczegółowe pomoce archiwalne. Ponadto opracowują informatory i przewodniki po zasobach poszczególnych archiwów państwowych.

Wybrane dane o zasobie archiwalnym jednostek podległych Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych objęte są okresowo badaniami statystyki publicznej.

2.4.3. Materiały archiwalne

Tab. 2.4. Ewidencja zasobu Archiwum Państwowego

	stan zasobu archiwalnego na koniec roku sprawozdawczego		zinwentaryzowano w roku sprawozdawczym
	ogółem	w ewidencji	
zespoły (zbiory)	99.656	99.389	2.172
metry bieżące	357.005,44	351.676,08	3.826,05
jednostki	42.443.862	32.962.244	569.916
liczba plików dokumentów elektronicznych	149.776	149.270	836
rozmiar w GB dokumentów elektronicznych	18.249,78	18.247,37	14,32
	nabytki w roku sprawozdawczym		ubytki w roku sprawozdawczym
	ogółem	od podmiotów państwowych i samorządowych	
zespoły (zbiory)	1.492	1.065	287
metry bieżące	6.529,00	4.989,49	917,82
jednostki	838.325	645.784	5.664.142
liczba plików dokumentów elektronicznych	1.969	760	160
rozmiar w GB dokumentów elektronicznych	4.091,70	6,04	3.899,36

Źródło: sprawozdanie statystyczne KN-1 działalność archiwalna według stanu na 31 grudnia 2019 r.

2.5. STRATY WOJENNE

Za polskie straty wojenne uznaje się ruchome dobra kultury utracone w wyniku II wojny światowej z terenu Polski w granicach z 1945 r. Kwestie związane z restytucją dóbr kultury reguluje ustawa z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz. U. z 2019 r. poz. 1591). Ustawa przyznaje w tym zakresie ogólną kompetencję do działania ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Właściwość ministra obejmuje zarówno sprawy restytucji prowadzone przez Rzeczpospolitą Polską w stosunku do dóbr kultury w kraju i za granicą.

Podstawą własności polskiego Skarbu Państwa w stosunku do powyższej kategorii mienia są przede wszystkim przepisy dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U. z 1946 r. poz. 87, z późn. zm.). Z mocy powyższych przepisów polski Skarb Państwa nabywał własność mienia poniemieckiego i mienia kwalifikowanego jako opuszczone.

Straty wojenne stanowiły obszar praw majątkowych państwa niemożliwy do oszacowania. Są one przedmiotem systematycznych działań restytucyjnych realizowanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W roku 2019, w wyniku restytucji, odzyskano następujące obiekty:

1. XVI-wieczny obraz „Historia Apollo i Dafne” Abrahama Bloemaerta, odnaleziony na terenie Polski i odzyskany w wyniku wygrania pierwszego procesu cywilnego o dzieło sztuki będące polską stratą wojenną. Obraz przekazano do Muzeum Narodowego we Wrocławiu.
2. XVI-wieczny miedzioryt „Portret malarza Johanna von Aachen” Johanna Saenredama, pochodzący z kolekcji żyjącego na przełomie XVIII i XIX wieku gdańskiego kupca Jacoba Kabruna. Odzyskany w wyniku porozumienia z domem aukcyjnym Galerie Gerda Bassenge w Berlinie i przekazany do Muzeum Narodowego w Gdańsku.
3. obraz „Wnętrze Katedry w Mediolanie” Marcina Zaleskiego, najwybitniejszego dziewiętnastowiecznego polskiego malarza miejskich krajobrazów. Odzyskany od prywatnego właściciela z Austrii i przekazany Muzeum Narodowemu w Warszawie.

3. ZASOBY NATURALNE

Własność Skarbu Państwa stanowią strategiczne zasoby naturalne kraju¹⁵:

1. wody podziemne oraz wody powierzchniowe w ciekach naturalnych i w źródłach, z których te ciekі biorą początek, w kanałach, jeziorach i zbiornikach wodnych o ciągłym dopływie,
2. wody polskich obszarów morskich wraz z pasem nadbrzeżnym i ich naturalnymi zasobami żywymi i mineralnymi, a także zasobami naturalnymi dna i wnętrza ziemi znajdującego się w granicach tych obszarów,
3. lasy państwowe,
4. złoża kopalin nie stanowiące części składowych nieruchomości gruntowej,
5. zasoby przyrodnicze parków narodowych.

Zasoby te nie podlegają przekształceniom własnościowym, z zastrzeżeniem przepisów zawartych w ustawach szczególnych.

Gospodarowanie strategicznymi zasobami naturalnymi jest prowadzone zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w interesie dobra ogólnego. Oznacza to, że właściwe organy administracji publicznej oraz inne podmioty sprawujące na podstawie odrębnych przepisów zarząd nad zasobami naturalnymi mają obowiązek utrzymać, powiększać i doskonalić zasoby odnawialne oraz użytkować złoża kopalin zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

3.1. WODY

3.1.1. Zakres praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do wód

Z dniem 1 stycznia 2018 r. weszła w życie ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*¹⁶. Ustawa reguluje sprawy własności wód oraz gruntów pokrytych wodami, a także zasady gospodarowania tymi składnikami jako mieniem Skarbu Państwa i ma zastosowanie do wód śródlądowych oraz morskich wód wewnętrznych. Zarządzanie zasobami wodnymi jest realizowane z uwzględnieniem podziału państwa na obszary dorzeczy, regiony wodne i zlewnie zgodnie z art. 13. ustawy.

Zgodnie z art. 212. tej ustawy, prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa wykonują:

1. Wody Polskie – w stosunku do śródlądowych wód płynących oraz wód podziemnych,
2. minister właściwy do spraw gospodarki morskiej – w stosunku do wód morza terytorialnego oraz morskich wód wewnętrznych.

Podstawowym składnikiem przejętego przez Wody Polskie mienia są wody powierzchniowe płynące i grunty pokryte tymi wodami znajdujące się w granicach linii brzegu. Wody, zgodnie z art. 211. ust. 4. Prawa wodnego zostały wyłączone z obrotu cywilnoprawnego nie stanowią bowiem rzeczy w myśl przepisów ustawy z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny. Skarbowi Państwa przysługuje niezbywalne prawo własności do wód powierzchniowych płynących. Prawo własności do wód płynących determinuje również prawo własności do gruntów pokrytych tymi wodami. Definicję wód

¹⁵ Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz. U. z 2018 r. poz. 1235). Według art. 5. świadczenia pozaprodukcyjne zasobów naturalnych Skarbu Państwa na potrzeby własne ludności, szczególnie rekreację oraz niekomercyjny zbiór runa leśnego są nieodpłatne. Według art. 6. wstęp do lasów państwowych i dostęp do cieków i zbiorników wodnych stanowiących własność Skarbu Państwa jest wolny, a szczegółowe zasady korzystania ludności z zasobów naturalnych określają odrębne przepisy.

¹⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 284, 310, 695, 782, 875 i 1378.

powierzchniowych płynących zawarto w art. 22. Prawa wodnego wskazując, że zalicza się do nich wody w:

1. ciekach naturalnych oraz źródłach, z których te cieciki biorą początek,
2. jeziorach oraz innych naturalnych zbiornikach wodnych o ciągłym albo okresowym naturalnym dopływie lub odpływie wód powierzchniowych,
3. sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących,
4. kanałach.

3.1.2. Ewidencja wód

Zgodnie z art. 302. ustawy Wody Polskie, na podstawie pozwoleń wodnoprawnych, pozwoleń zintegrowanych, pomiarów dokonywanych przez podmioty obowiązane do ponoszenia opłat za usługi wodne oraz innych danych technicznych i technologicznych, prowadzą coroczną ewidencję zawierającą informacje o:

1. ilości i jakości pobranych wód podziemnych i wód powierzchniowych,
2. ilości, stanie i składzie ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi,
3. ilości wód odprowadzanych do wód,
4. wielkości i rodzaju uszczelnionej powierzchni, systemu odbioru wód opadowych lub roztopowych oraz wielkości retencji w procencie wielkości spływu,
5. wielkości produkcji ryb lub innych organizmów wodnych w stawach o wodzie stojącej oraz powierzchni użytkowej tych stawów eksploatowanych w cyklu produkcyjnym w obiektach chowu lub hodowli tych ryb lub tych organizmów, za okres od dnia 1 maja roku rozpoczynającego cykl do dnia 30 kwietnia roku następującego po zakończeniu tego cyklu produkcyjnego,
6. wielkości średniego niskiego przepływu z wielolecia (SNQ),
7. udokumentowanych zasobach wód podziemnych.

Wody Polskie administrują ponad 100 tys. km rzek i potoków, w tym:

1. rzeki nieuregulowane 68.255,87 km,
2. rzeki uregulowane 40.925,98 km.

Ponadto realizacja zadań statutowych wiąże się z utrzymaniem i eksploatacją przynajmniej:

1. 213 zbiorników retencyjnych,
2. 8.766,26 km wałów przeciwpowodziowych,
3. 3.403 obiektów piętrzących.

Proces weryfikacji mienia Skarbu Państwa w stosunku do którego Wody Polskie wykonują prawa właścicielskie nie został jeszcze zakończony, w związku z powyższym brak jest szczegółowych informacji w tym zakresie.

3.2. LASY

3.2.1. Zakres praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do lasów

Lasami Skarbu Państwa zarządza Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe¹⁷ (państwowa jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej), które reprezentuje Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia, prowadzi gospodarkę leśną, gospodaruje gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzi ewidencję

¹⁷ Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1463). Według art. 4. ustawy zasada ta nie dotyczy lasów w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa i będących w użytkowaniu wieczystym na mocy odrębnych przepisów.

majątku Skarbu Państwa oraz ustala jego wartość¹⁸. Podstawowym zadaniem PGL Lasy Państwowe jest zachowanie trwałości lasów oraz ciągłość i zrównoważone wykorzystanie wszystkich pełnionych przez nie funkcji.

Sprzedaż lasów, gruntów i innych nieruchomości w zarządzie PGL Lasy Państwowe może następować tylko w przypadkach określonych w ustawie. Jeżeli jest to uzasadnione potrzebami gospodarki leśnej i nie narusza interesu Skarbu Państwa, kierownik jednostki organizacyjnej PGL Lasy Państwowe za zgodą Dyrektora Generalnego, może nabywać grunty i nieruchomości, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami gospodarki leśnej i nie narusza interesu Skarbu Państwa. Grunty Skarbu Państwa przeznaczone w planach zagospodarowania do zalesienia przekazuje się decyzją starosty w zarząd PGL Lasy Państwowe.

3.2.2. Zasoby leśne

Powierzchnia lasów i gruntów zalesionych należących do Skarbu Państwa według Krajowego Wykazu Gruntów wynosiła **7.498.929 ha**, z czego:

1. w zarządzie PGL Lasy Państwowe jest 7.108.101 ha¹⁹,
2. 35.792 ha znajdowało się w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa,
3. 206.259 ha było zarządzanych lub pozostaje w gospodarowaniu innych podmiotów reprezentujących Skarb Państwa,
4. 148.777 ha użytkowali użytkownicy wieczysti.

3.3. GEOLOGICZNE ZASOBY NATURALNE

3.3.1. Zakres praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do kopalin

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze*²⁰, Skarbowi Państwa przysługuje prawo własności górniczej, którą objęte są złoża węglowodorów, węgla kamiennego, metanu występującego jako kopalina towarzysząca, węgla brunatnego, rud metali z wyjątkiem darniowych rud żelaza, metali w stanie rodzimym, złoża rud pierwiastków promieniotwórczych, siarki rodzimej, soli kamiennej, soli potasowej, soli potasowo-magnezowej, gipsu i anhydrytu, kamieni szlachetnych, bez względu na miejsce ich występowania, pierwiastków ziem rzadkich, gazów szlachetnych, a także złoża wód leczniczych, wód termalnych i solanek. Inne złoża kopalin są objęte prawem własności nieruchomości gruntowej. Własnością górniczą objęte są także części górotworu położone poza granicami przestrzennymi nieruchomości gruntowej, w szczególności znajdujące się w granicach obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej.

W granicach określonych przez ustawy Skarb Państwa, z wyłączeniem innych osób, może korzystać z przedmiotu własności górniczej albo rozporządzać swoim prawem wyłącznie przez ustanowienie użytkowania górniczego. Ustanowienie użytkowania górniczego następuje w drodze umowy zawartej na czas oznaczony, nie dłuższy niż 50 lat, w której określa się wynagrodzenie z tytułu ustanowienia użytkowania górniczego i sposób jego zapłaty.

Uprawnienia Skarbu Państwa w zakresie wynikającym z własności górniczej w odniesieniu do działalności, która wymaga koncesji wykonują właściwe organy koncesyjne, tj. minister właściwy do spraw środowiska, a jeżeli przedmiot własności górniczej znajduje się w granicach obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej, wykonywanie uprawnień właścicielskich wymaga porozumienia z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej.

¹⁸ § 8. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe. (Dz. U. z 1994 r. poz. 692).

¹⁹ Według danych PGL Lasy Państwowe powierzchnia lasów wynosiła 7.316.729 ha (por. rozdział 6.1.).

²⁰ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1064 i 1339).

Własnością Skarbu Państwa są również złoża eksploatowane odkrywkowo wtedy, gdy nieruchomości gruntowa, w obrębie której występują, stanowi własność Skarbu Państwa. Gospodarowanie tymi złożami może polegać na przeniesieniu praw własności lub innego prawa do gruntu i przeznaczeniu terenu pod wydobycie w planie zagospodarowania przestrzennego za opłatą uwzględniającą wartość złóż znajdujących się w granicach nieruchomości.

Przedsiębiorca wydobywający kopalinę ze złoża uiszcza opłatę eksploatacyjną za wydobytą kopalinę. Wysokość opłaty jest iloczynem stawki kwotowej oraz ilości wydobytej kopaliny, zaś obowiązek jej ustalenia oraz wpłacenia spoczywa na przedsiębiorcy. Opłata eksploatacyjna stanowi dochód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz gminy, powiatu i województwa, na terenie których prowadzona jest działalność wydobywcza.

3.3.2. Ewidencja zasobów kopalin

Przedsiębiorca wydobywający kopaliny jest zobowiązany do prowadzenia ewidencji zasobów na podstawie sporządzanego corocznie operatu ewidencyjnego zasobów złoża kopaliny, dokumentacji geologicznej i projektu zagospodarowania złoża. Prowadzenie ewidencji polega na ustalaniu zmian, których przyczyną jest dokładniejsze rozpoznanie, eksploatacja, zmiana granic lub podział złoża, albo przeklasyfikowanie zasobów.

Na podstawie ewidencji zasobów złóż kopalin państwowa służba geologiczna, którą pełni Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy corocznie, w terminie do dnia 30 czerwca, sporządza krajowy bilans zasobów złóż kopalin. Bilans nie zawiera informacji o właścicielu złoża.

3.3.3. Zasoby bilansowe kopalin w Polsce

Tab. 3.1. Zasoby bilansowe złóż kopalin

kopalina	liczba złóż		zasoby bilansowe		wydobycie w 2019 r.
	ogółem	zagospodarowane	stan na 31.12.2019 r.	zagospodarowane	
			[mln T], gaz ziemny i metan [mld m ³], srebro [tys. T]		
KOPALINY ENERGETYCZNE					
gazowe	370	229	251,52	143,63	5,32
gaz ziemny *	305	201	141,97	89,59	4,98
metan pokładów węgla	65	28	109,55	54,04	0,34
ciekłe	87	57	22,65	21,25	0,94
ropa naftowa *	87	57	22,65	21,25	0,94
stałe	253	55	87.591,67	28.404,65	116,92
węgle brunatne	91	9	23.261,83	1.170,81	52,86
węgle kamienne	162	46	64.329,84	27.233,84	64,06
KOPALINY METALICZNE	35	9	2.594,18	1.646,89	31,39
rudy cynku i ołowiu			92,15	15,00	
cynk metaliczny	21	3	3,90	0,58	1,51
ołów metaliczny			1,46	0,23	

rudy miedzi i srebra			1.951,20	1.631,89	
<i>miedź metaliczna</i>	13	6	34,75	29,81	29,88
<i>srebro metaliczne</i>			103,57	87,14	
rudy molibdenowo-wolframowo-miedziowe			550,83		
<i>molibden metaliczny</i>	1	—	0,29	—	—
<i>wolfram metaliczny</i>			0,24		
<i>miedź metaliczna</i>			0,80		
KOPALINY CHEMICZNE	50	12	91.510,43	14.964,69	4,65
baryty	5	—	5,67	—	—
fluoryt	2	—	0,54	—	—
siarka	19	6	494,68	15,16	0,59
sole potasowo-magnezowe	5	—	686,15	—	—
sól kamienna	19	6	90.323,39	14.949,53	4,06
KOPALINY SKALNE	13.546	4.566	61.684,22	20.608,19	329,06
bentonity i iły bentonitowe	8	1	2,88	0,49	0,00
dolomity	11	4	498,93	204,83	2,82
gipsy i anhydryty	15	4	253,89	81,99	1,07
gliny ceramiczne	24	6	139,31	11,96	0,46
gliny ogniotrwałe	16	1	54,14	1,13	0,04
kamienie łamane i bloczne	742	316	11.543,25	6.176,67	78,71
kreda	198	14	206,82	16,13	0,31
kwarcyty ogniotrwałe	8	—	6,59	—	—
kwarc żyłowy	6	1	5,61	3,34	—
magnezyty	6	1	13,64	3,61	0,09
piaski formierskie	72	5	300,63	48,39	1,26
piaski do produkcji betonów komórkowych i cegły wapienno-piaskowej (1,8)**	164	34	720,72	118,64	1,60
piaski podsadzkowe (1,7) **	31	8	4.270,54	761,21	3,95
piaski i żwiry	10.504	3.886	19.742,66	5.961,83	182,81
surowce ilaste ceramiki budowlanej (2,0) **	1.133	144	4.077,26	505,46	3,60
surowce ilaste do produkcji cementu	25	2	279,46	3,40	0,17
surowce ilaste do produkcji kruszywa lekkiego (2,0) **	41	1	335,94	15,98	0,22
surowce kaolinowe	15	2	225,87	53,70	0,32
surowce skaleniowe	11	3	139,10	16,21	0,04
surowce szklarskie	37	8	644,35	162,28	2,96
torf (1,0)**	298	81	92,42	44,55	1,18
wapień i margle przemysłu cementowego i wapienniczego	181	44	18.130,21	6.416,39	47,45

* Zasoby wydobywalne.

** Zasoby przeliczone z mln m³ na mln ton, według gęstości przestrzennej podanej w nawiasach.

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy – Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce według stanu na 31 grudnia 2019 r.

3.3.4. Wody lecznicze, termalne, solanki

Zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze, do wód leczniczych zalicza się wody podziemne, które pod względem chemicznym i mikrobiologicznym nie są zanieczyszczone, cechujące się naturalną zmiennością cech fizycznych i chemicznych, o zawartości:

1. rozpuszczonych składników mineralnych stałych – nie mniej niż 1.000 mg/dm³ lub
2. jonu żelazawego – nie mniej niż 10 mg/dm³ (wody żelaziste) lub
3. jonu fluorkowego – nie mniej niż 2 mg/dm³ (wody fluorkowe) lub
4. jonu jodkowego – nie mniej niż 1 mg/dm³ (wody jodkowe) lub
5. siarki dwuwartościowej – nie mniej niż 1 mg/dm³ (wody siarczkowe) lub
6. kwasu metakrzemowego – nie mniej niż 70 mg/dm³ (wody krzemowe) lub
7. radonu – nie mniej niż 74 Bq/dm³ (wody radonowe) lub
8. dwutlenku węgla niezwiązanego – nie mniej niż 250 mg/dm³, z tym że od 250 do 1.000 mg/dm³ to wody kwasowęglowe, a powyżej 1.000 mg/dm³ to szczawy.

Wodą termalną jest woda podziemna, która na wypływie z ujęcia ma temperaturę nie mniejszą niż 20°C, natomiast solanką jest woda podziemna o zawartości rozpuszczonych składników mineralnych stałych, nie mniejszej niż 35 g/dm³.

Tab. 3.2. Zasoby eksploatacyjne wód leczniczych, termalnych i solanek

województwo	liczba udokumentowanych źróź	zasoby eksploatacyjne [m ³ /h]	pobór [m ³ /r.]
dolnośląskie	20	529,00	1.100.179,78
kujawsko-pomorskie	6	586,90	113.420,00
lubelskie	2	54,00	1.176,60
lubuskie	1	5,00	—
łódzkie	7	993,60	1.664.506,10
małopolskie	46	2.098,63	7.273.613,63
mazowieckie	5	419,12	310.879,00
opolskie	2	27,00	—
podkarpackie	12	96,93	41.799,94
pomorskie	3	57,00	31.811,00
śląskie	7	16,13	6.989,06
świętokrzyskie	9	135,82	131.744,23
warmińsko-mazurskie	3	162,00	8.210,60
wielkopolskie	9	550,20	14.932,00
zachodniopomorskie	10	894,47	2.890.330,00
2019 r. ogółem	142	6.625,80	13.589.591,94
2018 r. ogółem	135	6.239,73	13.325.517,89

Źródło: jak w tab. 3.1.

3.4. ZASOBY CZĘSTOTLIWOŚCI RADIOWYCH

Zgodnie z art. 190. ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. z 2018 r. poz. 1954, 2245, 2354 oraz z 2019 r. poz. 643, 730, 1030 i 1553), zwanej dalej „PT”, organem regulacyjnym w dziedzinie rynku usług telekomunikacyjnych i pocztowych jest Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej, zwany dalej „Prezesem UKE”. Do zakresu działania Prezesa UKE należy w szczególności „wykonywanie, przewidzianych ustawą i przepisami wydanymi na jej podstawie, zadań

z zakresu zasobów częstotliwości, zasobów orbitalnych i zasobów numeracji oraz kontroli spełniania wymagań dotyczących kompatybilności elektromagnetycznej” (art. 192. PT).

Częstotliwości radiowe są zasobem ograniczonym i podlegają reglamentacji. Podstawowym instrumentem gospodarowania częstotliwościami jest Krajowa Tablica Przeznaczeń Częstotliwości, zwana dalej „Tablicą”, ustalona w drodze rozporządzenia przez Radę Ministrów (Dz. U. z 2018 r. poz. 1612). W Tablicy określone zostało przeznaczenie częstotliwości lub zakresów częstotliwości, zwanych dalej „częstotliwościami” dla poszczególnych służb radiokomunikacyjnych oraz sposób ich użytkowania. Zgodnie z art. 111. ust. 3. PT, Rada Ministrów realizując politykę państwa w zakresie gospodarki zasobami częstotliwości, spełniania wymagań dotyczących kompatybilności elektromagnetycznej oraz telekomunikacji, określa w drodze rozporządzenia Krajową Tablicę Przeznaczeń Częstotliwości, z uwzględnieniem:

1. międzynarodowych przepisów radiokomunikacyjnych;
2. kierunków i celów polityki w zakresie planowania strategicznego, koordynacji i harmonizacji wykorzystania widma radiowego określonych w wieloletnich programach dotyczących polityki w zakresie widma radiowego przyjętych przez Parlament Europejski i Rady na mocy art. 8a ust. 3. dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa – Dz. Urz. WE L 108 z 24 kwietnia 2002 r., str. 33);
3. wymagań dotyczących:
 - zapewnienia warunków do harmonijnego rozwoju służb radiokomunikacyjnych oraz dziedzin nauki i techniki, wykorzystujących zasoby częstotliwości,
 - wdrażania nowych, efektywnych technik radiokomunikacyjnych,
 - obronności, bezpieczeństwa państwa oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Tablica wyznacza warunki stosowania pozostałych instrumentów gospodarowania częstotliwościami. Uszczegółowienie zapisów Tablicy znajduje wyraz w planach zagospodarowania częstotliwości, które mają charakter planistyczny. Zgodnie z art. 112. ust. 1. PT plany zagospodarowania częstotliwości ustala oraz zmienia Prezes UKE. Natomiast w odniesieniu do częstotliwości przeznaczonych do rozpowszechniania programów radiofonicznych i telewizyjnych, zgodnie z art. 112. ust. 2. PT, plany zagospodarowania częstotliwości oraz zmiany tych planów ustala Prezes UKE w uzgodnieniu z Przewodniczącym Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji (KRRiT), na jego wniosek lub z własnej inicjatywy. Zgodnie z ust. 3. tego artykułu, obowiązującym na dzień 31 grudnia 2018 r., uzgodnienie z Przewodniczącym KRRiT dotyczy liczby i rodzaju planowanych częstotliwości i sieci oraz zasięgu i lokalizacji stacji nadawczych. Plany zagospodarowania częstotliwości oraz ich zmiany powinny uwzględniać politykę państwa m. in. w zakresie gospodarki częstotliwościami oraz w zakresie radiofonii i telewizji oraz telekomunikacji (art. 112. ust. 4. pkt 1. i 2. PT). Natomiast projektowanie kierunków polityki państwa w dziedzinie radiofonii i telewizji pozostaje w kompetencji KRRiT w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów na podstawie art. 6. ust. 2. pkt 1. ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2019 r. poz. 361, 643, 1495 i 1655), zwanej dalej „URTV”. Zgodnie z art. 114. ust. 2. PT, rezerwacji częstotliwości dokonuje, zmienia lub cofa Prezes UKE. Rezerwacja określa częstotliwości lub zasoby orbitalne, które w okresie rezerwacji pozostają w dyspozycji podmiotu, na rzecz którego dokonano rezerwacji, przeniesiono uprawnienia do częstotliwości lub uprawnienia do dysponowania częstotliwościami na cele związane z uzyskiwaniem pozwoleń radiowych. W przypadku rozprowadzania lub rozpowszechniania programów radiofonicznych lub telewizyjnych, Prezes UKE wydaje decyzje w sprawach rezerwacji częstotliwości w porozumieniu z Przewodniczącym KRRiT.

W przypadku braku dostatecznych zasobów częstotliwości, zgodnie z art. 116. ust. 1. PT, podmiot, który uzyska rezerwację częstotliwości wyłaniany jest w drodze konkursu, przetargu albo aukcji. Procedura wyłaniania przez Prezesa UKE podmiotu, na rzecz którego dokonywana jest rezerwacja częstotliwości na potrzeby rozpowszechniania lub rozprowadzania programów radiofonicznych lub telewizyjnych w sposób cyfrowy drogą rozsiewczą naziemną, odbywa się w jednym z następujących trybów:

1. bez konkursu – w przypadku wyłącznej rezerwacji dla nadawców publicznych, tj. Telewizji Polskiej S. A. oraz Polskiego Radia S. A., na podstawie art. 26. ust. 5. URTV w związku z art. 114. i 115. PT (przypadek MUX-3 oraz multipleks radiowy) lub gdy w wyniku konkursu przeprowadzonego przez Prezesa UKE zainteresowanie nie przekroczy dostępnych zasobów częstotliwości (przypadek niektórych telewizyjnych nadawców lokalnych),
2. w trybie konkursowym i po uzyskaniu koncesji KRRiT na podstawie art. 37. ust. 3a. URTV w związku z art. 114. i 115. PT (przypadek MUX-1 i MUX-2),
3. w wyniku konkursu przeprowadzonego przez Prezesa UKE na podstawie art. 116. ust. 1. pkt 1. i ust. 3. w związku z art. 118. i art. 114. i 115. PT (przypadek MUX-4) lub na podstawie art. 116. ust. 6., art. 118. ust. 1., 2. i 2a. oraz 118a. ust. 3. PT (przypadek MUX-8).

Należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 185. ust. 1. PT, warunki uczestnictwa w konkursie w zakresie dodatkowych obowiązków i zadań przedsiębiorcy dotyczących zawartości programowej, w tym warunków dotyczących transmisji obowiązkowej, określa KRRiT na wniosek Prezesa UKE, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku, uwzględniając pozaekonomiczne interesy narodowe dotyczące kultury, języka i pluralizmu mediów.

Zgodnie z art. 185. ust. 1. PT, podmiot, który uzyskał prawo do dysponowania częstotliwością w rezerwacji częstotliwości, uiszcza roczne opłaty za prawo do dysponowania częstotliwością. Dodatkowo zgodnie z ust. 4, podmiot, na rzecz którego dokonano rezerwacji częstotliwości w drodze postępowania, o którym mowa w art. 116. PT (tzn. w drodze konkursu, przetargu albo aukcji), uiszcza dodatkową opłatę za dokonanie rezerwacji częstotliwości w kwocie zadeklarowanej w tym postępowaniu, nie niższej niż opłata roczna za prawo do dysponowania częstotliwością, ustalonej zgodnie z warunkami podanymi w rezerwacji częstotliwości. Opłaty są uiszczane na konto UKE i stanowią dochód budżetu państwa.

3.5. ZASÓB PARKÓW NARODOWYCH

Park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1.000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów²¹.

Tab. 3.3. Powierzchnia i zapas drewna w parkach narodowych

I. p.	park narodowy	obszar [ha]	powierzchnia własności Skarbu Państwa [ha]	zasoby drewna [tys. m³]	wartość drzewostanu [tys. PLN]
1.	Babiogórski	3.393	3.270	919	184.000
2.	Białowiecki	10.517	10.517	4.779	928.273
3.	Biebrzański	59.223	35.870	2.344	218.024
4.	Bieszczadzki	29.192	29.042	10.804	2.098.500
5.	Bory Tucholskie	4.613	4.610	1.130	148.647
6.	Drawieński	11.342	11.133	3.877	753.092
7.	Gorczański	7.038	6.639	2.255	438.011
8.	Gór Stołowych	6.353	6.217	2.073	402.660

²¹ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55).

9.	Kampinoski	38.544	34.064	7.495	1.455.799
10.	Karkonoski	5.951	5.937	1.038	201.641
11.	Magurski	19.437	19.433	4.600	529.000
12.	Narwiański	6.810	2.412	14	2.800
13.	Ojcowski	2.163	1.422	521	94.772
14.	Pieniński	2.372	1.409	604	117.379
15.	Poleski	9.760	8.477	1.037	62.695
16.	Roztoczański	8.483	8.397	3.920	784.000
17.	Słowiński	32.744	21.355	1.172	227.649
18.	Świętokrzyski	7.643	7.479	2.455	476.828
19.	Tatrzański	21.197	13.653	3.208	673.615
20.	Ujście Warty	8.104	8.024	18	3.496
21.	Wielkopolski	7.597	6.661	1.504	292.137
22.	Wigierski	15.090	12.484	3.977	772.420
23.	Woliński	10.913	8.134	2.011	390.532
2019 r. ogółem		328.480	266.640	61.756	11.255.970
2018 r. ogółem		317.836	* 217.728	60.668	* 10.926.711

* Dane skorygowane przez Ministerstwo Klimatu.

Źródło: Ministerstwo Klimatu.

3.6. ŻYWE ZASOBY MORZA

Utrzymanie i odtwarzanie zasobów ryb w polskich obszarach morskich jest dokonywane przez zarybianie tych obszarów zgodnie z art. 98. ust. 1. ustawy z dnia 19 grudnia 2014 r. *o rybołówstwie morskim*²². Koszty zarybiania polskich obszarów morskich ponoszone są corocznie przez budżet państwa, z części której dysponentem jest minister właściwy do spraw rybołówstwa.

Ustanowienie ogólnego dopuszczalnego połowu w podziale na łowiska i rozdzielanie możliwości połowowych jest kompetencją Rady Unii Europejskiej. W tab. 3.4. przedstawiono wykorzystanie przyznanego dla Polski na 2019 r. dopuszczalnego połowu na Bałtyku w granicach wód terytorialnych Wspólnoty.

Natomiast zgodnie z rozporządzeniem Rady z dnia 30 października 2019 r. ustalającym uprawnienia do połowów na rok 2020²³, dla Polski dopuszczalny połów w Morzu Bałtyckim wynosi:

1. dorsza – 1.083 ton,
2. łososia – 7.742 sztuk,
3. szprota – 61.438 ton,
4. gładzicy – 784 ton,
5. śledzia – 38.536 ton.

²² Dz. U. z 2020 r. poz. 277.

²³ Rozporządzenie Rady (UE) 2019/1838 z dnia 30 października 2019 r. ustalające uprawnienia do połowów na 2020 r. dla niektórych stad ryb i grup stad ryb w Morzu Bałtyckim oraz zmieniające rozporządzenia (UE) 2019/120 (Dz. U. UE. L. 2019. 281.1).

Tab. 3.4. Morze Bałtyckie – połowy organizmów morskich w roku 2019

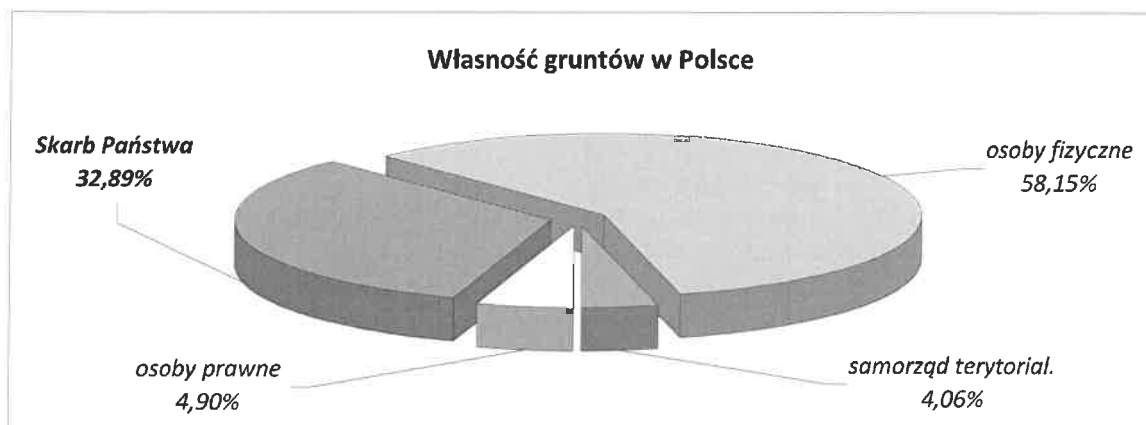
gatunek	j. m.	podobszary ICES	ogólna kwota połowowa *	połowry łącznie *	wykorzystanie kwoty [%]
dorsz	[T]	22–24	1.167	1.014,80	86,94
		25–32	9.176	3.313,63	36,11
łosoś	[szt.]	22–31	11.441	6.584	57,55
szprot	[T]	22–32	76.998	74.492,15	96,75
gładzica	[T]	25–32	1.326	778,16	58,67
śledź	[T]	22–24	1.022	966,39	94,54
		25–27; 28,2; 29; 32	46.560	38.530,21	82,75

* Kwoty połowowe po uwzględnieniu wymian międzynarodowych.

Źródło: Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

4. GRUNTY I INNE NIERUCHOMOŚCI SKARBU PAŃSTWA

Grunty Skarbu Państwa zajmują 10.278.238 ha co odpowiada 32,89 % terytorium kraju. W porównaniu z ubiegłym rokiem zanotowano niewielki (0,01 %) spadek powierzchni gruntów Skarbu Państwa, co świadczy, że wartość ta utrzymuje się na niemal niezmiennym poziomie. Ewentualne zmiany polegają na przeszerogowaniu pomiędzy poszczególnymi grupami rodzajowymi, które wzajemnie się równoważą.

4.1. DYSPONENCI I UŻYTKOWNICY GRUNTÓW SKARBU PAŃSTWA

Dysponentami gruntów reprezentującymi prawa majątkowe Skarbu Państwa i działającymi w jego imieniu i na jego rzecz byli:

1. starostowie i prezydenci miast na prawach powiatu wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej, do których należy gospodarowanie zasobem nieruchomości Skarbu Państwa²⁴,
2. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w stosunku do gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa i Agencja Mienia Wojskowego odpowiednio w zakresie powierzonego jej mienia,
3. PGL Lasy Państwowe działające poprzez nadleśnictwa w zakresie gospodarowania gruntami i innymi nieruchomościami,
4. Minister Inwestycji i Rozwoju (od 15 listopada 2019 r. – Minister Rozwoju²⁵), który gospodarował nieruchomościami przeznaczonymi na potrzeby statutowe centralnych i naczelnych organów państwa oraz urzędów wojewódzkich; a także rozstrzygał o sposobie zagospodarowania nieruchomości, które pozostały po zlikwidowanej lub sprywatyzowanej państwowej osobie prawnej,
5. Prezes Krajowego Zasobu Nieruchomości w stosunku do nieruchomości wchodzących w skład Zasobu Nieruchomości,
6. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej w odniesieniu do gruntów pokrytych wodami morza terytorialnego i morskich wód wewnętrznych.

²⁴ Zasób nieruchomości Skarbu Państwa stanowią nieruchomości, które są własnością lub przedmiotem użytkowania wieczystego Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów Skarbu Państwa oddanych na użytkowanie wieczyste i gruntów pokrytych wodami powierzchniowymi płynącymi (ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. – Dz. U. z 2020 r. poz. 65, 284, 471, 782 i 1709). Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi stanowią odrębny zasób nieruchomości Skarbu Państwa.

²⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1171).

W formie trwałego zarządu gruntami Skarbu Państwa włądały państwowe jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, a wśród nich m. in. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w zakresie gruntów położonych w pasach drogowych dróg krajowych oraz pod urządzeniami towarzyszącymi.

Szczególnymi podmiotami władającymi gruntami Skarbu Państwa jako użytkownicy wieczystości z mocy przepisów szczególnych są między innymi Parki Narodowe, Polskie Koleje Państwowe S. A. i Poczta Polska S. A.

4.2. ROZPORZĄDZANIE NIERUCHOMOŚCIAMI SKARBU PAŃSTWA

Nieruchomości Skarbu Państwa mogą być przedmiotem obrotu²⁶. W szczególności mogą być przedmiotem sprzedaży, zamiany i zrzeczenia się, mogą być wnoszone jako wkłady niepieniężne (aporty) do spółek, mogą być wyposażeniem tworzonych przedsiębiorstw państwowych oraz jako majątek tworzonych fundacji, a także jako wkład własny podmiotu publicznego w celu realizowania zadań w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Państwowe osoby prawne oraz państwowe jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, z dniem ich utworzenia, były wyposażane w nieruchomości niezbędne do ich działalności odpowiednio przez organ założycielski lub przez organ nadzorujący. Wyposażenie polega na przeniesieniu na rzecz państwowej osoby prawnej własności nieruchomości albo oddaniu jej nieruchomości gruntowej w użytkowanie wieczyste, użytkowanie (również nieodpłatne), użyczenie lub na oddaniu państwowej jednostce organizacyjnej nieruchomości w trwały zarząd.

W przypadku zbywania nieruchomości Skarbu Państwa osobom fizycznym i prawnym pierwszeństwo w ich nabyciu przysługuje osobie, która:

1. ma roszczenie o nabycie nieruchomości,
2. jest poprzednim właścicielem pozbawionym prawa własności tej nieruchomości przed dniem 5 grudnia 1990 r. albo jego spadkobiercą,
3. jest najemcą lokalu mieszkalnego, a najem został nawiązany na czas nieoznaczony.

Sprzedaż nieruchomości albo oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowej następuje (poza przypadkami określonymi w ustawie) w drodze przetargu²⁷. Zbycia dokonuje starosta (prezydent miasta na prawach powiatu) wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej za zgodą wojewody.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. nieruchomość Skarbu Państwa mogła być oddana osobie fizycznej lub prawnej w użytkowanie wieczyste. Użytkownik wieczysty korzysta z gruntu z wyłączeniem innych osób w granicach określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego oraz przez umowę o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste i może swoim prawem rozporządzać. Zatem Skarb Państwa choć jest właścicielem nieruchomości nie korzysta z niej, ani nie może nią rozporządzać. Użytkownik ma obowiązek jej wykorzystywania w sposób określony w umowie. Niewykonanie tego obowiązku może prowadzić do rozwiązania umowy. Oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste następuje na okres 99 lat, ale w przypadkach wyjątkowych dopuszczalne jest oddanie terenu na okres krótszy, co najmniej jednak na lat czterdzieści. Nieruchomość może być sprzedana wyłącznie użytkownikowi wieczystemu, z wyjątkiem przeniesienia własności

²⁶ Podstawowe zasady gospodarowania nieruchomościami państwowymi reguluje ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. – Dz. U. z 2020 r. poz. 65, 284, 471, 782 i 1709). Przepisy dotyczące nieruchomości o szczególnym charakterze lub szczególnych form gospodarowania zawarte są w licznych innych aktach prawnych.

²⁷ Na poczet ceny sprzedaży nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa albo ceny sprzedaży prawa użytkowania wieczystego przysługującego Skarbowi Państwa można zaliczyć wartości nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej w związku z wojną rozpoczętą w roku 1939 zgodnie z ustawą z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (t. j. – Dz. U. z 2017 r. poz. 2097).

nieruchomości w drodze umowy między Skarbem Państwa a jednostką samorządu terytorialnego lub między jednostkami samorządu terytorialnego. Użytkowanie wieczyste ustanawia się za wynagrodzeniem, które stanowi pierwsza opłata i opłaty roczne. Stawka procentowa pierwszej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego wynosi od 15 % do 25 % ceny nieruchomości. Wysokość opłat rocznych dla nieruchomości wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej wynosi 3 % ceny.

Nieruchomość Skarbu Państwa może być także przedmiotem darowizny na cele publiczne. Darowizny nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa dokonuje starosta, wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej, za zgodą wojewody. W umowie darowizny określa się cel, na który nieruchomość jest darowana. W przypadku niewykorzystania nieruchomości na ten cel, darowizna może być odwołana. W drodze darowizny przekazuje się m. in. gminie nieruchomości stanowiące zasób nieruchomości Skarbu Państwa przeznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod budownictwo mieszkaniowe oraz na realizację urządzeń infrastruktury związanych z tym budownictwem.

Państwowe jednostki organizacyjne korzystają z nieruchomości Skarbu Państwa oddanych im w trwałe zarząd, który stanowi formę prawną władania nieruchomością przez jednostkę organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej.

Korzystanie z nieruchomości oddanej w trwałe zarząd, polega na:

1. korzystaniu z niej w celu prowadzenia działalności należącej do zakresu działania jednostki,
2. zabudowie, odbudowie, rozbudowie, nadbudowie, przebudowie lub remoncie obiektu budowlanego na nieruchomości, za zgodą organu nadzorującego,
3. oddaniu nieruchomości lub jej części w najem, dzierżawę albo użyczenie (na czas nie dłuższy niż czas, na który został ustanowiony trwałe zarząd, z równoczesnym zawiadomieniem właściwego organu i organu nadzorującego, jeżeli umowa jest zawierana na okres do 3 lat, albo za zgodą tych organów, jeżeli umowa jest zawierana na czas dłuższy niż 3 lata lub czas nieoznaczony, zgoda jest wymagana również w przypadku, gdy strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość).

Zgodnie z art. 57. ustawy o gospodarce nieruchomościami, prawa do nieruchomości, które pozostały na skutek likwidacji lub sprywatyzowania państwowej osoby prawnej, przechodzą z mocy prawa na rzecz Skarbu Państwa odpowiednio z dniem likwidacji lub z dniem zakończenia prywatyzacji. O sposobie zagospodarowania tych nieruchomości rozstrzyga minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej. Jeżeli minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa lub inny organ upoważniony na mocy odrębnych przepisów nie zagospodarował nieruchomości, o których mowa w ust. 1, może przekazać je protokolarnie do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, Agencji Mienia Wojskowego, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa albo Krajowego Zasobu Nieruchomości.

Nieruchomości Skarbu Państwa mogą być oddawane w najem lub dzierżawę, użyczane osobom fizycznym lub prawnym i obciążane ograniczonymi prawami rzeczowymi.

4.3. EWIDENCJA GRUNTÓW I BUDYNKÓW

W obowiązującym stanie prawnym starostowie (i prezydenci miast) zobowiązani są do prowadzenia ewidencji nieruchomości stanowiących zasób nieruchomości Skarbu Państwa oraz ewidencji gruntów i budynków.

Ewidencja nieruchomości Skarbu Państwa obejmuje w szczególności²⁸:

1. oznaczenie nieruchomości według księgi wieczystej oraz katastru nieruchomości,

²⁸ Art. 23. ust. 1c. ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. – Dz. U. z 2020 r. poz. 65, 284, 471, 782 i 1709).

2. powierzchnie nieruchomości,
3. wskazanie dokumentu potwierdzającego posiadanie przez Skarb Państwa praw do nieruchomości, w przypadku braku księgi wieczystej,
4. przeznaczenie nieruchomości w planie miejscowym, a w przypadku braku planu – w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
5. wskazanie daty ostatniej aktualizacji opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego lub daty ostatniej aktualizacji opłaty rocznej z tytułu trwałego zarządu nieruchomości,
6. informacje o zgłoszonych roszczeniach do nieruchomości,
7. informacje o toczących się postępowaniach administracyjnych i sądowych.

Podobną ewidencję prowadził minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa w odniesieniu do nieruchomości wchodzących w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa przeznaczonych na potrzeby jednostek wymienionych w art. 60. ust. 1. ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Zakres danych drugiej ewidencji (ewidencji gruntów i budynków, katastru) prowadzonej także przez starostów na podstawie Prawa geodezyjnego i kartograficznego²⁹, reguluje rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa³⁰.

Działka ewidencyjna jest tu traktowana jako jednostka powierzchniowa podziału kraju. Danymi o niej są m. in.: położenie, granice, powierzchnia, rodzaje użytków gruntowych oraz ich klasy gleboznawczych, oznaczenia ksiąg wieczystych lub zbiorów dokumentów, jeżeli zostały założone. Danymi ewidencyjnymi dotyczącymi budynków i lokali są m. in.: informacje dotyczące funkcji podstawowej, wartości, roku zakończenia budowy, pola powierzchni zabudowy, powierzchni użytkowej.

W rejestrze gruntów i kartotece budynków uwzględnia się informacje dotyczące wartości katastralnej działki, budynku lub lokalu tylko wówczas jeżeli wartość tych nieruchomości jest znana. Starosta prowadzi rejestr cen nieruchomości określonych w aktach notarialnych oraz wartości nieruchomości określonych przez rzeczoznawców majątkowych w operatach szacunkowych. Okresowych badań rynku nieruchomości dokonuje minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa. Statystyczne badanie transakcji kupna sprzedaży nieruchomości i ich cen prowadzi Główny Urząd Statystyczny.

W gminach, powiatach i urzędach marszałkowskich sporządzane są gminne, powiatowe i wojewódzkie wykazy gruntów według stanu na 1 stycznia każdego roku.

Wykaz gruntów jest spisem danych o ogólnej powierzchni i wartości gruntów położonych w granicach jednostki ewidencyjnej, zestawionych według ich przynależności do poszczególnych grup i podgrup rejestrowych z jednoczesnym podziałem na użytki gruntowe.

Wykaz budynków jest spisem danych o liczbie i wartości budynków, położonych w granicach jednostki ewidencyjnej, zestawionych według przynależności budynków do poszczególnych grup i podgrup rejestrowych z podziałem na rodzaje budynków oraz wyróżnieniem budynków, które stanowią części składowe gruntów oraz budynków, które stanowią odrębne od gruntu nieruchomości.

Wykaz lokali jest spisem danych o liczbie i wartości lokali, stanowiących odrębne nieruchomości, znajdujących się w granicach jednostki ewidencyjnej, zestawionych według przynależności lokali do poszczególnych grup i podgrup rejestrowych.

Na podstawie wykazów danych ewidencyjnych opracowanych przez starostów sporządza się powiatowe, wojewódzkie i krajowe zestawienie danych ewidencyjnych. Krajowe zestawienia zbiorcze sporządza Główny Geodeta Kraju. Zbiorcze zestawienie danych ewidencyjnych nie zawiera wartości

²⁹ Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (t. j. – Dz. U. z 2020 r. poz. 276, 284, 782, 1086).

³⁰ Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (t. j. – Dz. U. z 2019 r. poz. 393).

nieruchomości, ponieważ obowiązek agregowania tych danych nie jest realizowany na szczeblu ewidencji podstawowej.

W ewidencji gruntów i budynków władających nieruchomościami Skarbu Państwa podzielono na dwie grupy:

grupa 1. – Skarb Państwa, jeżeli nie występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi, przy czym osoby, organy i jednostki organizacyjne posiadające prawa do nieruchomości należących do 1. grupy rejestrowej dzieli się na następujące podgrupy:

1. podgrupa 1.1 – Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa,
 2. podgrupa 1.2 – w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe,
 3. podgrupa 1.3 – w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej,
 4. podgrupa 1.4 – zasoby nieruchomości Skarbu Państwa,
 5. podgrupa 1.5 – przekazane do zagospodarowania Agencji Mienia Wojskowego,
 6. podgrupa 1.6 – przekazane do zagospodarowania Wojskowej Agencji Mieszkaniowej,
 7. podgrupa 1.7 – organy, które gospodarują gruntami Skarbu Państwa pokrytymi wodami powierzchniowymi,
 8. podgrupa 1.8 – organy, które wykonują zadania zarządcy dróg publicznych Skarbu Państwa.
- grupa 2. – grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste.

4.4. GRUNTY SKARBU PAŃSTWA

Na grunty Skarbu Państwa składają się przede wszystkim lasy – 78,70 % ogólnej powierzchni gruntów krajowych (72,96 % gruntów Skarbu Państwa) i grunty rolne – 8,00 % (14,58 % gruntów Skarbu Państwa). Udział Skarbu Państwa w ogólnym areale gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w Polsce wynosi 15,47 % (1,22 % gruntów Skarbu Państwa). W użytkowanie wieczyste przekazano lub oddano w trwały zarząd jednostkom państwowym nieco ponad 83 % tych terenów. Wysoki jest udział Skarbu Państwa w puli terenów pokrytych wodami (92,88 %).

Większa część gruntów Skarbu Państwa znajduje się w zachodnich i północnych rejonach kraju, co wynika z warunków przyrodniczych (większego udziału lasów i wód) i historyczno-politycznych (zagospodarowanie ziemi rolniczej przez państwowe gospodarstwa rolne, a po ich likwidacji przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa i Agencję Nieruchomości Rolnych). Znacząco niższy jest udział gruntów Skarbu Państwa w rolniczych rejonach Polski centralnej, południowej i wschodniej. (Załącznik do Rozdziału 4.).

Tab. 4.1. Grunty Skarbu Państwa według grup rejestrowych i użytków

grupy lub podgrupy rejestrowe	rodzaj jednostki	pole powierzchni ogólnej	użytki rolne	użytki leśne i grunty zadrzewione	grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny komunikacyjne	użytki ekologiczne, tereny różne, nieużytki	grunty pod wodami	pole powierzchni ogólnej na 01.01.2019 r.
Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa	miasto	59.253	51.631	1.859	331	313	1.558	3.561	59.642
	wieś	1.196.363	1.083.832	33.933	2.266	3.530	40.312	32.490	1.200.026
	ogółem	1.255.616	1.135.463	35.792	2.597	3.843	41.870	36.051	1.259.668
PGL Lasy Państwowe	miasto	331.106	6.419	319.820	734	262	3.479	391	330.555
	wieś	7.059.650	129.243	6.788.281	4.587	1.918	126.537	9.084	7.042.959
	ogółem	7.390.756	135.662	7.108.101	5.321	2.180	130.016	9.475	7.373.514
w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych bez PGL	miasto	53.218	3.962	5.384	5.778	8.045	5.485	24.564	56.204
	wieś	262.187	22.656	43.412	2.922	35.528	20.001	137.668	296.901
	ogółem	315.405	26.618	48.796	8.700	43.573	25.486	162.232	353.105
Zasób Nieruchomości Skarbu Państwa	miasto	81.357	11.345	23.390	4.943	15.834	7.561	18.284	80.939
	wieś	377.082	78.842	123.115	5.376	54.005	22.863	92.881	363.437
	ogółem	458.439	90.187	146.505	10.319	69.839	30.424	111.165	444.376
Agencja Mienia Wojskowego	miasto	2.383	493	122	853	80	833	2	2.699
	wieś	4.352	734	413	434	82	2.641	48	4.468
	ogółem	6.735	1.227	535	1.287	162	3.474	50	7.167
pozostałe grunty Skarbu Państwa	miasto	58.313	2.284	4.266	706	13.186	1.836	36.035	55.077
	wieś	306.906	16.655	6.157	544	44.708	10.582	228.260	298.381
	ogółem	365.219	18.939	10.423	1.250	57.894	12.418	264.295	353.458
grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym	miasto	131.734	11.363	12.508	68.964	28.570	6.701	3.628	134.578
	wieś	354.335	78.707	136.269	26.661	57.446	30.412	24.840	354.362
	ogółem	486.069	90.070	148.777	95.625	86.016	37.113	28.468	488.940
grunty Skarbu Państwa ogółem	miasto	717.364	87.498	367.349	82.310	66.289	27.452	86.465	719.706
	wieś	9.560.875	1.410.669	7.131.580	42.790	197.217	253.348	525.271	9.560.535
	ogółem	10.278.239	1.498.167	7.498.929	125.100	263.506	280.800	611.736	10.280.241
udział gruntów Skarb Państwa w kraju [%]		32,89	8,00	78,70	15,47	27,87	48,31	92,88	
	miasto	719.706	87.976	366.426	85.035	66.485	27.572	86.212	
	wieś	9.560.535	1.413.556	7.126.684	43.342	198.992	253.420	524.541	
grunty Skarbu Państwa na 01.01.2019 r.	ogółem	10.280.241	1.501.532	7.493.110	128.377	265.477	280.992	610.753	

Źródło: powiatowe ośrodki geodezyjne – zestawienia zbiorcze danych objętych ewidencją gruntów i budynków według stanu na 01.01.2020 r., obliczenia PGRP.

4.5. ZMIANY W STANIE GRUNTÓW SKARBU PAŃSTWA W ROKU 2019

Tab. 4.2. Grunty Skarbu Państwa – zmiany w strukturze użytków w roku 2019

rodzaj jednostki	zmiany ogółem	użytki rolne	użytki leśne i grunty zadrzewione	grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny komunikacyjne	użytki ekologiczne, tereny różne, nieużytki	grunty pod wodami
miasto	-2.342	-478	923	-2.725	-196	-120	253
wieś	340	-2.887	4.896	-552	-1.775	-72	730
2019 r. ogółem	-2.002	-3.365	5.819	-3.277	-1.971	-192	983
2018 r. ogółem	25.207	2.224	26.171	-93	-2.911	-5.708	5.528

Źródło: jak w tab. 4.1.

Tab. 4.3. Własność gruntów w Polsce – zmiany w roku 2019

grupy lub podgrupy rejestrowe *	powierzchnia [ha]		
	2019 r.	2018 r.	zmiana
Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa	1.255.616	1.259.668	-4.052
PGL Lasy Państwowe	7.390.756	7.373.514	17.242
w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych bez PGL	315.405	353.105	-37.700
Zasób Nieruchomości Skarbu Państwa	458.439	444.376	14.063
Agencja Mienia Wojskowego	6.735	7.167	-432
Wojskowa Agencja Mieszkaniowa	0	13	-13
pozostałe grunty Skarbu Państwa	365.219	353.458	11761
grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym	486.069	488.940	-2871
grunty Skarbu Państwa ogółem	10.278.239	10.280.241	-2.002
<i>grunty państwowych osób prawnych</i>	<i>64.519</i>	<i>65.401</i>	<i>-882</i>
<i>grunty samorządów terytorialnych</i>	<i>1.267.967</i>	<i>1.268.897</i>	<i>-930</i>
<i>grunty osób fizycznych</i>	<i>18.171.962</i>	<i>18.158.690</i>	<i>13.272</i>
<i>grunty spółdzielni</i>	<i>151.417</i>	<i>151.120</i>	<i>297</i>
<i>grunty kościołów i związków wyznaniowych</i>	<i>139.412</i>	<i>139.416</i>	<i>-4</i>
<i>grunty wspólnot gruntowych</i>	<i>109.186</i>	<i>108.929</i>	<i>257</i>
<i>grunty spółek i innych osób prawnych</i>	<i>1.067.837</i>	<i>1.077.933</i>	<i>-10.096</i>

* Tylko grunty zaliczone do grup rejestrowych (powierzchnia ewidencyjna), bez uwzględnienia powierzchni wyrównawczej.

Źródło: jak w tab. 4.1.

4.6. GRUNTY SKARBU PAŃSTWA W MIASTACH

W granicach administracyjnych polskich miast nieco ponad 63 % stanowią grunty rolne i lasy. Dotyczy to tak samo miast dużych (wojewódzkich) jak i mniejszych. Sprawia to, że połową państwowych gruntów „miejskich” zarządzają lub gospodarują terenowe jednostki organizacyjne PGL Lasy Państwowe lub Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Udział Skarbu Państwa we własności gruntów na terenie miast w stosunku do poprzedniego roku uległ nieznacznemu obniżeniu (0,25 %).

Tab. 4.4. Własność gruntów Skarbu Państwa w miastach

stan	ogółem	użytki rolne	użytki leśne i grunty zadrzewione	grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny komunikacyjne	inne grunty	grunty pod wodami	udział w powierzchni miast [%]
2019 r. ogółem	717.364	87.498	367.349	82.310	66.289	27.453	86.465	32,32
2018 r. ogółem	719.706	87.976	366.426	85.035	66.485	27.572	86.212	32,57

Źródło: jak w tab. 4.1.

4.7. BUDYNKI I LOKALE SKARBU PAŃSTWA

Stan własności Skarbu Państwa w odniesieniu do budynków wyraża się niewielkimi (jednocyfrowymi) wartościami procentowymi w stosunku do ogółu tych nieruchomości w kraju. Minimalny udział wynosi ok. 0,22 % i odnosi się do budynków mieszkalnych w miastach, natomiast maksymalna wartość udziałowa, obrazująca stan posiadania budynków biurowych w miastach, wynosi ok. 9,26 %.

Ogólny udział własnościowy Skarbu Państwa, którego przedmiotem są nieruchomości lokalowe waha się na poziomie nie przekraczającym 2 ‰ (sic!), z tym że największą częstkowa wartość przypada na lokale mieszkalne na terenach wiejskich – 2,28 ‰.

Tab. 4.5. Budynki Skarbu Państwa

dysponent	nieruchomość		budynki									
	gruntowa zabudowana	budynkowa	mieszkalne	przemysłowe	transportu, łączności	handlowo-usługowe	zbiorniki, silosy, magazyny	biurowe	szpitali, zakładów opieki medycznej	oświaty, nauki, kultury, sportowe	produkcyjno-usługowe, gospodarcze dla rolnictwa	inne niemieszkalne
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	31.231	124	4.158	346	1.258	207	509	225	5	59	17.933	6.655
PGL Lasy Państwowe	32.785	330	6.073	273	1.461	336	512	684	11	102	7.202	16.461
państwowe jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej z wyłączeniem PGL	19.525	1.021	1.477	477	2.546	370	964	3.555	331	901	817	9.108
organy administracji gospodarujące zasobem nieruchomości Skarbu Państwa	37.802	1.667	7.971	1.099	4.279	986	918	1.264	287	590	7.961	14.114
Agencja Mienia Wojskowego	3.565	53	987	78	1.116	206	105	46	10	20	23	1.027
pozostałe, nie wymienione powyżej	5.951	139	939	271	603	360	242	288	35	106	741	2.505
Skarb Państwa	miasto	2.180	5.189	1.635	8.619	1.703	2.163	5.172	345	1.355	2.310	20.848
	wieś	83.400	1.154	16.416	909	2.644	762	1.087	34	423	32.367	29.022
	ogółem	130.859	3.334	21.605	2.544	11.263	2.465	3.250	6.062	1.778	34.677	49.870

Źródło: Jak w tab. 4.1.

Tab. 4.6. Lokale Skarbu Państwa

dysponent	rodzaj jednostki terytorialnej	liczba lokali	
		funkcja mieszkalna	funkcja niemieszkalna
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	miasto	45	13
	wieś	295	17
	ogółem	340	30
PGL Lasy Państwowe	miasto	57	3
	wieś	31	8
	ogółem	88	11
państwowe jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, z wyłączeniem PGL Lasy Państwowe	miasto	102	266
	wieś	16	8
	ogółem	118	274
organy administracji gospodarujące zasobem nieruchomości Skarbu Państwa	miasto	700	272
	wieś	115	31
	ogółem	815	303
Agencja Mienia Wojskowego	miasto	1.447	104
	wieś	414	3
	ogółem	1.861	107
pozostałe, nie wymienione powyżej	miasto	73	19
	wieś	17	3
	ogółem	90	22
Skarb Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	miasto	2.424	677
	wieś	888	70
	ogółem	3.312	747

Źródło: powiatowe ośrodki geodezyjne – zestawienia danych dotyczących nieruchomości lokalowych według stanu na 01.01.2020 r., obliczenia PGRP.

4.8. NIERUCHOMOŚCI SKARBU PAŃSTWA W GOSPODAROWANIU STAROSTÓW I PREZYDENTÓW MIAST

Zasób nieruchomości Skarbu Państwa według Krajowego Wykazu Gruntów stanowiły działki o łącznej powierzchni ponad 458 tys. ha, w tym ponad 81 tys. ha w miastach, ale tylko niespełna 5 tys. ha przypadało na miejskie grunty zabudowane i przeznaczone pod zabudowę.

Gospodarując zasobem nieruchomości Skarbu Państwa starostowie i prezydenci miast na prawach powiatu w szczególności:

1. ewidencjonują nieruchomości,
2. zapewniają wycenę tych nieruchomości,
3. sporządzają plany wykorzystania zasobu,
4. zabezpieczają nieruchomości przed uszkodzeniem lub zniszczeniem,
5. wykonują czynności związane z naliczaniem należności oraz prowadzą windykację,
6. współpracują z innymi organami, które na mocy odrębnych przepisów gospodarują nieruchomościami Skarbu Państwa i z właściwymi jednostkami samorządu terytorialnego,

7. zbywają i nabywają, za zgodą wojewody, nieruchomości wchodzące w skład zasobu,
8. wydierżawiają, wynajmują i użyczają nieruchomości wchodzące w skład zasobu,
9. podejmują czynności w postępowaniu sądowym, w szczególności w sprawach dotyczących własności lub innych praw rzeczowych, zapłaty należności za korzystanie z nieruchomości, roszczeń ze stosunku najmu, dzierżawy lub użyczenia, stwierdzenia nabycia spadku, stwierdzenia nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,
10. składają wnioski o założenie księgi wieczystej dla nieruchomości Skarbu Państwa oraz o wpis w księdze wieczystej.

4.9. NIERUCHOMOŚCI W GOSPODAROWANIU MINISTRA ROZWOJU

W roku 2019 minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa gospodarował nieruchomościami stanowiącymi własność Skarbu Państwa, na potrzeby Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Trybunału Konstytucyjnego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych, Najwyższej Izby Kontroli, Krajowej Rady Sądownictwa, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Prokuratury Krajowej, Krajowego Biura Wyborczego, Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Państwowej Inspekcji Pracy, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Rządowego Centrum Legislacji, Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, ministerstw, urzędów centralnych i urzędów wojewódzkich, Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, z wyłączeniem rejonów oraz nieruchomości zajętych pod drogi publiczne lub przeznaczonych na realizację inwestycji drogowych³¹. Zadania ministra zostały szczegółowo wskazane w art. 60. ust. 2. ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Tab. 4.7. Nieruchomości oddane w trwały zarząd urzędem państwowym

l. p.	nazwa urzędu (instytucji)	liczba nieruchomości		powierzchnia gruntów w trwałym zarządzie * [m ²]	
		2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.
1.	Kancelaria Sejmu RP	6	6	72.788	72.788
2.	Kancelaria Senatu RP	2	2	1.793	1.793
3.	Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	14	14	1.633.606	1.633.606
4.	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	** 14	15	482.908	1.192.909
5.	Trybunał Konstytucyjny	1	1	5.729	5.729
6.	Rzecznik Praw Obywatelskich	2	2	4.418	4.418
7.	Sąd Najwyższy	2	2	4.379	4.379
8.	Naczelnny Sąd Administracyjny	2	2	1.849	1.849
9.	Wojewódzkie Sądy Administracyjne	31	31	47.915	47.915
10.	Najwyższa Izba Kontroli	12	11	109.823	109.215
11.	Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	1	1	5.840	5.840
12.	Krajowe Biuro Wyborcze	10	10	2.610	2.590
13.	Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	28	28	111.879	111.879

³¹ Art. 60. ust.1. ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1990).

14.	Państwowa Inspekcja Pracy	24	22	41.720	40.984
15.	Ministerstwo Cyfryzacji	1	1	3.194	3.194
16.	Ministerstwo Edukacji Narodowej	7	7	21.384	21.384
17.	Ministerstwo Finansów	1	1	29.967	29.967
18.	Ministerstwo Infrastruktury	2	2	8.833	8.833
19.	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	7	7	460.906	460.906
20.	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	1	1	3.666	3.666
21.	Ministerstwo Obrony Narodowej	12	12	120.092	120.092
22.	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	1	1	15.001	15.001
23.	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	7	7	27.298	27.298
24.	Ministerstwo Sprawiedliwości	5	5	70.746	70.746
25.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	2	2	18.106	18.106
26.	Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii	1	1	10.941	10.941
27.	Ministerstwo Sportu i Turystyki	3	3	428.457	428.457
28.	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	17	17	3.128.190	3.130.614
29.	Ministerstwo Spraw Zagranicznych	16	16	340.411	350.962
30.	Ministerstwo Klimatu	1	1	8.998	8.998
31.	Ministerstwo Zdrowia	7	7	32.530	32.530
32.	Główny Urząd Geodezji i Kartografii	2	2	26.121	26.121
33.	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	3	3	2.704	2.704
34.	Główny Urząd Miar	4	4	9.936	9.936
35.	Główny Urząd Nadzoru Budowlanego	1	1	1.666	1.666
36.	Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	4	4	6.146	6.146
37.	Główny Inspektorat Sanitarny	1	1	3.002	3.002
38.	Główny Urząd Statystyczny	4	4	42.004	42.004
39.	Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej	1	1	9.813	9.813
40.	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	332	330	360.721	358.050
41.	Urząd do Spraw Cudzoziemców	7	7	132.516	132.516
42.	Komenda Główna Policji	18	19	152.508	225.179
43.	Komenda Główna Straży Granicznej	5	5	106.848	106.848
44.	Agencja Wywiadu	12	11	964.339	963.270
45.	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego	76	74	1.331.009	1.087.297
46.	Centralne Biuro Antykorupcyjne	19	15	66.277	56.345
47.	Służba Kontrwywiadu Wojskowego	7	6	144.862	143.874
48.	Wyższy Urząd Górniczy	1	1	4.442	4.442
49.	Rządowe Centrum Legislacji	0	1	0	1.298

50.	Służba Wywiadu Wojskowego	5	5	615.258	615.258
51.	Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej	1	1	5.506	5.506
52.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	63	63	265.408	265.408
53.	Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa	3	3	14.940	14.940
54.	Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych	2	2	11.362	11.362
55.	Urząd Komunikacji Elektronicznej	6	5	14.104	10.680
56.	Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych	3	3	89	89
57.	Służba Ochrony Państwa	2	1	7.808	953
instytucje centralne ogółem		821	810	11.625.032	12.080.585
1.	Dolnośląski Urząd Wojewódzki	10	10	37.520	37.520
2.	Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki	11	10	24.961	21.043
3.	Lubelski Urząd Wojewódzki	12	12	61.578	61.578
4.	Lubuski Urząd Wojewódzki	8	9	18.555	21.946
5.	Łódzki Urząd Wojewódzki	11	11	23.889	23.889
6.	Małopolski Urząd Wojewódzki	27	26	111.344	149.548
7.	Mazowiecki Urząd Wojewódzki	14	14	42.153	42.153
8.	Opolski Urząd Wojewódzki	8	8	40.244	40.244
9.	Podkarpacki Urząd Wojewódzki	17	16	35.972	37.443
10.	Podlaski Urząd Wojewódzki	16	16	285.995	285.995
11.	Pomorski Urząd Wojewódzki	10	10	33.327	33.327
12.	Śląski Urząd Wojewódzki	10	7	41.962	37.715
13.	Świętokrzyski Urząd Wojewódzki	3	3	37.035	37.035
14.	Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki	26	26	466.996	466.996
15.	Wielkopolski Urząd Wojewódzki	14	15	66.439	30.307
16.	Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki	9	9	50.737	50.737
urzędy wojewódzkie ogółem		206	202	1.378.708	1.377.476
nieruchomości w gospodarowaniu Ministra Rozwoju na podstawie art. 60. ustawy o gospodarce nieruchomościami		1.027	1.012	13.003.740	13.458.061

* Sumy powierzchni działek gruntu (lub udziałów w działkach) przekazanych w trwały zarząd na potrzeby statutowe i gruntów pod innymi obiektami na podstawie art. 60. ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2020 r. poz. 65 z późn. zm.).

** Trwa postępowanie wyjaśniające dotyczące jednej nieruchomości.

Źródło: Ministerstwo Rozwoju.

4.10. GRUNTY POD AUTOSTRADY

Nabywanie nieruchomości pod autostrady odbywa się w różnych trybach. Dla autostrad, dla których wydano decyzję o ustaleniu lokalizacji przed dniem 16 grudnia 2006 r., nieruchomości nabywane są na rzecz Skarbu Państwa przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad w drodze umowy od właścicieli lub użytkowników wieczystych lub w drodze postępowania wywłaszczeniowego przeprowadzanego przez wojewodów, zaś nieruchomości stanowiące własność

jednostek samorządu terytorialnego przeznaczone na pasy drogowe stały się własnością Skarbu Państwa z mocy prawa. Dla autostrad, dla których wydano decyzję o ustaleniu lokalizacji w okresie od dnia 16 grudnia 2006 r. do dnia 10 września 2008 r. lub decyzję o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej wydanej po dniu 10 września 2008 r., nieruchomości przeznaczone pod autostradę stały się własnością Skarbu Państwa z mocy prawa z dniem, w którym wyżej wymienione decyzje stały się ostateczne.

Tab. 4.8. Grunty nabyte pod autostrady

oznaczenie autostrady	nazwa odcinka	powierzchnia gruntów [ha]	wartość nabytych nieruchomości [PLN]
A4	Wrocław-Krzyżowa	0,1474	55.197
A4	w granicach woj. małopolskiego	1,3258	2.270.000
A18	Olszyna-Golnice	0,8040	14.700
ogółem		2,2772	2.339.897

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

Tab. 4.9. Struktura terytorialna gruntów pod autostrady

oznaczenie autostrady	nazwa odcinka	grunty nabyte do 31.12.2019 r.	
		powierzchnia [ha]	wartość [mln PLN]
A1	Gdańsk-Gorzyczki-granica państwa (Ostrawa)	7.127	1.514,9
A2	granica państwa-Świecko-Stryków-Warszawa-Mińsk Mazowiecki	5.697	957,9
A4	granica państwa-Zgorzelec-Krzyżowa-Przeworsk-Korczowa	8.635	1.624,0
A6	granica państwa-Kołbaskowo- Szczecin	162	113,8
A8	autostradowa obwodnica Wrocławia (A4-Psie Pole)	504	295,2
A18	granica państwa-Olszyna-Krzyżowa	692	295,3
ogółem		22.817	4.801,2

Źródło: jak w tab. 4.8.

Pozyskiwanie gruntów pod autostrady skupiało się na odcinkach, na których budowa została rozpoczęta lub będzie rozpoczęta w najbliższych latach. W przypadku budowy i eksploatacji autostrad w systemie koncesyjnym, nieruchomości przeznaczone pod autostradę udostępniane były spółkom, które uzyskały koncesje na ich budowę i eksploatację. Warunki udostępnienia nieruchomości określone były w umowach koncesyjnych.

4.11. SZACUNKOWA WARTOŚĆ GRUNTÓW SKARBU PAŃSTWA

Tab. 4.10. Szacunkowa wartość gruntów Skarbu Państwa

typ użytku	powierzchnia [ha]	wartość [mln PLN]
grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	1.255.616	36.705
rolne *	1.135.463	35.197
leśne **	35.792	1.508
inne	84.361	b. d.
grunty Państwowego Gospodarstwa Leśnego ***	7.390.756	303.907
leśne	7.108.101	299.552
inne	282.655	4.355
grunty w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych bez PGL ***, bez gruntów placówek mających siedzibę za granicą	315.405	55.071
Zasób Nieruchomości Skarbu Państwa	458.439	8.970
rolne *	90.187	2.796
leśne **	146.505	6.174
inne	221.747	b. d.
grunty Agencji Mienia Wojskowego ****	6.735	817
grunty pozostałe	365.219	1.026
rolne *	18.939	587
leśne **	10.423	439
inne	335.857	b. d.
grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym	468.069	9.062
rolne *	90.070	2.792
leśne **	148.777	6.270
ogółem	10.278.239	415.558

* Wartość na podstawie cen sprzedaży przez ANR/KOWR gruntów rolnych w roku 2019 (30.998 PLN/ha).

** Wartość na podstawie wycień PGL Lasy Państwowe.

*** Wartość na podstawie bilansów jednostek.

**** Wartość łączna na podstawie bilansu AMW.

Źródło: jak w tab. 4.1.

Wzrost wartości gruntów Skarbu Państwa, mimo odnotowania niewielkiego spadku powierzchni, wynikał głównie ze wzrostu cen transakcyjnych przy sprzedaży gruntów rolnych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

5. OBIEKTY INFRASTRUKTURY

W zakresie niniejszego tematu przedstawiono trzy grupy budowli, urządzeń i obiektów infrastruktury stanowiących własność Skarbu Państwa:

1. drogi,
2. melioracje i obiekty ochrony przed powodzią,
3. infrastruktura zapewniająca dostęp do portów.

Inne elementy składające się na infrastrukturę kraju (rurociągi, sieci energetyczne i telekomunikacyjne, linie kolejowe, lotniska, porty) są z reguły własnością podmiotów gospodarczych i wykazuje się je wartościowo w ewidencji księgowej podmiotu.

5.1. DROGI

5.1.1. Źródła praw Skarbu Państwa i wykonywanie uprawnień w stosunku do dróg

Drogi, ze względu na rodzaj pełnionych funkcji w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie:

1. krajowe,
2. wojewódzkie,
3. powiatowe,
4. gminne.

Drogi krajowe stanowią własność Skarbu Państwa, natomiast drogi wojewódzkie, drogi powiatowe i drogi gminne stanowią własność właściwego samorządu³².

Wykaz autostrad i dróg ekspresowych ustalony jest w rozporządzeniu Rady Ministrów, natomiast wykaz dróg krajowych jest ustalany w rozporządzeniu Ministra właściwego do spraw transportu³³. Do dróg krajowych zalicza się drogi międzynarodowe, oraz połączenia między największymi ośrodkami gospodarczymi kraju i głównymi przejściami granicznymi.

Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach dróg krajowych jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad, który zarządza drogami krajowymi. Drogi krajowe, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych, w granicach miast na prawach powiatu zarządzane są przez prezydentów miast.

Zarządcą autostrady wybudowanej zgodnie z art. 19. ust. 3. ustawy o drogach publicznych, do czasu przekazania jej, w drodze porozumienia, spółce, z którą zawarto umowę o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad. Spółka pełni funkcję zarządcy autostrady płatnej na warunkach określonych w umowie o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady.

Zarządcami pozostałych dróg publicznych są:

1. dróg wojewódzkich – zarządy województw,
2. dróg powiatowych – zarządy powiatów,
3. dróg gminnych – wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast.

W miastach na prawach powiatu wszystkimi drogami publicznymi z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych zarządzają prezydenci miast.

³² Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 470, 471 i 1087).

³³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lutego 2018 r. w sprawie ustalenia przebiegu dróg krajowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 442) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2004 r. w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 741).

5.1.2. Ewidencja sieci dróg krajowych

Obowiązki w zakresie gromadzenia danych dotyczących dróg publicznych regulują przepisy rozporządzenia ministra właściwego do spraw transportu³⁴. Dane o sieci dróg publicznych dla celów statystycznych składane są przez zarządców dróg, koncesjonariuszy autostrad i spółek budujących lub eksploatujących autostrady. Organem odpowiedzialnym za sporządzanie informacji zbiorczej jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad.

Tab. 5.1. Sieć dróg krajowych

klasa dróg	długość [km]	
	2019 r.	2018 r.
autostrady – A	1.675,9	1.636,9
drogi ekspresowe – S	2.429,0	2.074,1
drogi główne ruchu przyspieszonego – GP	10.319,9	10.621,5
drogi główne – G	4.944,8	4.976,0
drogi zbiorcze – Z	72,5	86,2
drogi lokalne – L	8,1	8,1
drogi dojazdowe – D	0,6	—
długość dróg krajowych ogółem	19.450,8	19.402,7
<i>w granicach administracyjnych miast</i>	<i>4.149,1</i>	<i>4.182,6</i>
<i>poza granicami administracyjnymi miast</i>	<i>15.301,6</i>	<i>15.220,1</i>

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

Tab. 5.2. Obiekty mostowe, tunele i przejścia podziemne na sieci dróg krajowych

konstrukcja obiektów	liczba 2019 r.	liczba 2018 r.	suma długości [m]	suma powierzchni [m ²]
mosty, wiadukty, estakady i kładki dla pieszych (trwałe)	9.972	9.371	613.252,98	8.695.282,46
<i>stalowe</i>	<i>1.462</i>	<i>1.414</i>	<i>141.644,45</i>	<i>1.947.417,81</i>
<i>z betonu zbrojonego (żelbetowe)</i>	<i>3.771</i>	<i>3.613</i>	<i>127.906,20</i>	<i>1.728.271,95</i>
<i>z betonu sprężonego (strunobetonowe, kablobetonowe)</i>	<i>4.684</i>	<i>4.289</i>	<i>343.123,81</i>	<i>5.012.517,96</i>
<i>betonowe, kamienne, ceglane</i>	<i>55</i>	<i>55</i>	<i>578,52</i>	<i>7.074,74</i>
przejścia podziemne	222	220	11.327,28	90.524,82
tunele	137	136	7.719,08	95.474,16

Źródło: jak w tab. 5.1.

³⁴ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. w sprawie trybu sporządzania informacji oraz gromadzenia i udostępniania danych o sieci dróg publicznych, obiektach mostowych, tunelach oraz promach (Dz. U. z 2005 r. nr 67 poz. 583).

5.1.3. Wartość sieci dróg krajowych

Tab. 5.3. Wartość dróg krajowych i obiektów mostowych

rodzaj obiektu, zarządca	wartość [mln PLN]	
	2019 r.	2018 r.
drogi krajowe zarządzane przez GDDKiA (wartość netto)	122.041,60	120.637,80
obiekty mostowe i przejścia podziemne na drogach krajowych zarządzanych przez GDDKiA (wartość netto)	32.610,63	31.997,33
drogi krajowe w miastach na prawach powiatu (wartość odtworzeniowa)	19.723,56	17.634,42
obiekty mostowe, tunele i przejścia podziemne na sieci dróg krajowych w miastach na prawach powiatu (wartość odtworzeniowa)	11.699,98	11.151,86
ogółem	186.075,77	181.421,41
<i>drogi krajowe w budowie</i>	<i>30.363,67</i>	<i>28.664,33</i>

Źródło: jak w tab. 5.1.

5.2. MAJATEK SKARBU PAŃSTWA ZWIĄZANY Z GOSPODARKĄ WODNĄ I GOSPODARKĄ MORSKĄ

Dział administracji „gospodarka wodna” obejmuje m. in.: kształtowanie, ochronę i racjonalne wykorzystywanie zasobów wodnych, sprawy utrzymania śródlądowych wód powierzchniowych stanowiących własność Skarbu Państwa wraz z infrastrukturą techniczną związaną z tymi wodami, obejmującą budowle oraz urządzenia wodne, budowę, modernizację, utrzymanie śródlądowych dróg wodnych oraz urządzeń zabezpieczających przed powodzią³⁵. Działem tym kieruje minister właściwy do spraw gospodarki wodnej.

Na podstawie ustawy prawo wodne organami właściwymi w sprawach gospodarowania wodami, zgodnie z przyznanymi kompetencjami, są:

1. minister właściwy do spraw gospodarki wodnej,
2. minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej,
3. Prezes Wód Polskich,
4. dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich,
5. dyrektor zarządu zlewni Wód Polskich,
6. kierownik nadzoru wodnego Wód Polskich,
7. dyrektor urzędu morskiego,
8. wojewoda,
9. starosta,
10. wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

Utrzymanie wód i urządzeń wodnych należy do organów wymienionych powyżej. Obowiązek ten był realizowany poprzez utrzymanie dna i brzegów cieków naturalnych, sztucznych zbiorników wodnych zlokalizowanych na tych ciekach oraz dna jezior przepływowych, zarządzanie budowlami i urządzeniami hydrotechnicznymi i regulacyjnymi niezbędnymi do realizacji zadań statutowych jednostek określonych przepisami prawa wodnego. W stosunku do pozostałego mienia związanego z gospodarką wodną, które nie posiada wskazanego administratora, organem właściwym w gospodarowaniu tym mieniem jest starosta.

³⁵ Ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 945, 1248 i 1696).

5.3. URZĄDZENIA MELIORACJI WODNYCH I BUDOWLE PRZECIWPOWODZIOWE

Według ustawy prawo wodne melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy.

Ustawa definiuje katalog urządzeń melioracji wodnych, którymi są:

1. rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie,
2. drenowania,
3. rurociągi,
4. stacje pomp służące wyłącznie do celów rolniczych,
5. ziemne stawy rybne,
6. groble na obszarach nawadnianych,
7. systemy nawodnień grawitacyjnych,
8. systemy nawodnień ciśnieniowych, jeżeli służą celom, o których mowa w art. 195. ustawy.

Równocześnie przepisy dotyczące urządzeń melioracji wodnych stosuje się odpowiednio do:

1. budowli wstrzymujących erozję wodną,
2. dróg dojazdowych niezbędnych do użytkowania obszarów zmeliorowanych,
3. fitomelioracji oraz agromelioracji,
4. systemów przeciwerozynnych,
5. zagospodarowania zmeliorowanych trwałych łąk lub pastwisk,
6. zagospodarowania nieużytków przeznaczonych na trwałe łąki lub pastwiska.

Natomiast budowle przeciwpowodziowe to:

1. kanały ulgi,
 2. kierownice w ujściach rzek do morza,
 3. poldery przeciwpowodziowe,
 4. sztuczne zbiorniki przeciwpowodziowe,
 5. suche zbiorniki przeciwpowodziowe,
 6. wały przeciwpowodziowe,
 7. budowle regulacyjne,
 8. wrota przeciwpowodziowe i przeciwsztormowe,
 9. falochrony,
 10. budowle ochrony brzegów morskich,
 11. stopnie wodne
- wraz z obiektami związanymi z nimi technicznie i funkcjonalnie lub nieruchomościami przeznaczonymi na potrzeby ochrony przed powodzią.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, w związku z wejściem w życie ustawy Prawo wodne oraz zmianami kompetencyjnymi w zakresie zarządzania gospodarką wodną, na potrzeby sprawozdań statystycznych nie jest już wymagane przygotowanie zestawu danych do Sprawozdania ze stanu ilościowego oraz utrzymania wód i urządzeń melioracji wodnych (RRW-10). W ustawie zmianie uległa definicja urządzeń melioracyjnych, które na mocy obowiązujących przepisów są traktowane jako dotychczasowe urządzenia melioracji wodnych szczegółowych. Ustawa nie wyszczególnia wód istotnych dla rolnictwa, które były w administracji wojewódzkich zarządów melioracji i urządzeń wodnych. Wszystkie rzeki znajdują się obecnie w administracji Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Podobna sytuacja ma miejsce w odniesieniu do urządzeń wodnych, do których zostały zakwalifikowane dotychczasowe urządzenia melioracji wodnych podstawowych takie, jak np. wały przeciwpowodziowe chroniące tereny rolnicze.

W PGW Wody Polskie obecnie trwa proces weryfikacji przejętego majątku Skarbu Państwa oraz kompetencji od starostów i marszałków województw. Kolejnym etapem będzie stworzenie nowej ewidencji wód i urządzeń wodnych w aktualnym podziale hydrograficznym, czyli na 11

regionów wodnych. Zmiana definicji urządzeń melioracji wodnych podstawowych, przejęcie ewidencji melioracyjnej i jej uporządkowanie w ramach struktury nowej jednostki oraz weryfikacja majątku Skarbu Państwa powoduje, że aktualnie PGW Wody Polskie nie dysponują informacjami, które mogłyby być przedstawione w Sprawozdaniu o stanie mienia Skarbu Państwa na 31 grudnia 2019 r.

Tab. 5.4. Sprawozdanie z wykonania obiektów małej retencji wodnej za 2019 r. – środki finansowe

środki finansowe * [tys. PLN]	piętrzenie jezior	zbiorniki sztuczne	stawy rybne	samodzielne budowle piętrzące i ujęcia wód na ciekach	inne	ogółem
PGL Lasy Państwowe	0	0	0	0	0	0
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	0	19.013	0	0	0	19.013
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	0	0	0	0	0	0
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	0	0	0	0	0	0
samorządy	0	22.769	1.638	5	3.501	27.913
fundusze strukturalne UE	0	63.878	1.193	9.448	75.475	149.994
PGW Wody Polskie	0	0	0	3.405	0	3.405
inne	0	931	140	0	5	1.076
ogółem	0	148.373	2.971	12.853	78.981	201.401

* W zestawieniu pominięto część: Sprawozdanie z wykonania obiektów małej retencji wodnej za 2019 r. – III. koszt jednostkowy obiektów oddanych do użytku, ponieważ w rubrykach tych nie zostały wykazane żadne dane.

Źródło: Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

Tab. 5.5. Sprawozdanie z wykonania obiektów małej retencji wodnej za 2019 r. – efekty rzeczowe

efekty rzeczowe	j. m.	obiekty małej retencji nowe łącznie	obiekty Małej retencji łącznie	piętrzenie jezior		zbiorniki sztuczne		stawy rybne		samodzielne Budowle piętrzące i ujęcia wód na ciekach		inne	
				nowe	ogółem	nowe	ogółem	nowe	ogółem	nowe	ogółem	nowe	ogółem
liczba obiektów	[szt.]	75	31.948	0	361	24	4.205	4	8.327	11	18.790	36	265
powierzchnia zalewu	[ha]	164,35	80.184,77	0,00	35.532,44	108,98	11.168,38	11,38	33.058,28	0,00	0,00	43,99	425,67
przyrost pojemności zmagazynowanej wody	[tys.m ³]	ogółem	1.714,59	0,00	268.346,92	1.605,07	200.531,50	42,37	328.340,84	11,50	39.315,56	55,65	3.072,59
		w tym dla rolnictwa	494,32	396.968,11	0,00	53.389,88	481,82	83.994,50	1,00	222.284,87	11,50	35.373,96	0,00
przewidywana powierzchnia nawodnień	[ha]	176,37	167.857,11	0,00	10.583,30	136,37	11.027,70	0,00	1.878,62	40,00	143.799,33	0,00	568,16

Źródło: jak w tab. 5.4.

5.4. WODNE BUDOWLE INŻYNIERSKIE UTRZYMYWANE PRZEZ URZĘDY MORSKIE

Własność akwenów portowych wraz z infrastrukturą zapewniającą dostęp do portów lub przystani morskich przysługuje Skarbowi Państwa i jest wyłączona z obrotu.

Budowa, modernizacja i utrzymanie infrastruktury są finansowane ze środków budżetu państwa³⁶. Budowa i utrzymywanie obiektów infrastruktury zapewniającej dostęp do portów i przystani morskich należy do zadań organów administracji morskiej³⁷.

Do zadań administracji morskiej finansowanych ze środków budżetu państwa należy także budowa, utrzymanie i ochrona umocnień brzegowych, wydm i zalesień ochronnych.

W przypadku braku podmiotu zarządzającego portem lub przystanią morską akweny portowe znajdujące się w granicach portu lub przystani oraz ogólnodostępne obiekty, urządzenia i instalacje stanowiące majątek Skarbu Państwa związane z funkcjonowaniem portu lub przystani morskiej są zarządzane i utrzymywane przez Urzędy Morskie.

5.4.1. Zarządzanie i ewidencja budowli wodnych

Urzędy Morskie w Gdyni, Słupsku³⁸ i Szczecinie zarządzają morskimi budowlami hydrotechnicznymi oraz innymi obiektami nie będącymi własnością zarządów portów morskich, samorządów lub innych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Ewidencja obiektów prowadzona jest w formie zapisów w księgach majątkowych urzędów i podległych im jednostek, a ich wartość z uwzględnieniem umorzenia wykazywana jest w bilansach jako składnik wartości środków trwałych.

5.4.2. Wartość budowli wodnych

Zbiorcze wartości z jakimi poszczególne obiekty zostały wprowadzone do ksiąg inwentarzowych mogą znacznie odbiegać od kosztów zastąpienia liczonych na podstawie aktualnych przepisów i cen. Liczne obiekty, w tym największe morskie budowle wodne, jak rynny torów wodnych nie posiadają wartości inwentarzowej. Zostały one przejęte po 1945 r. i były potem rozbudowywane przy wykorzystaniu środków pozainwestycyjnych, przez co ich wartość w ogóle nie figuruje w księgach inwentarzowych.

Tab. 5.6. Wartość morskich budowli hydrotechnicznych

organ zarządzający	wartość [tys. PLN]			
	2019 r.		2018 r.	
	brutto	netto	brutto	netto
Urząd Morski w Szczecinie	5.922.082	b. d.	5.892.768	b. d.
Urząd Morski w Gdyni	775.944	b. d.	750.902	b. d.
Urząd Morski w Słupsku	612.468	b. d.	b. d.	796.460
ogółem	7.310.494	b. d.	6.643.670	796.460

Źródło: urzędy morskie.

³⁶ Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o portach i przystaniach morskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 1086 i 1747).

³⁷ Art. 42. ust. 2. pkt 20. ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2164 oraz z 2020 r. poz. 284 i 1378).

³⁸ Na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 15 stycznia 2020 r. w sprawie zniesienia Urzędu Morskiego w Słupsku (Dz. U. z 2020 r. poz. 91), z dniem 1 kwietnia 2020 r. został zniesiony Urząd Morski w Słupsku, a jego zadania przejął Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni.

6. MIENIE SKARBU PAŃSTWA WYDZIELONE W MAJATKI ODRĘBNE

Rozdział niniejszy obejmuje zagadnienia dotyczące majątku, który został oddany w zarząd PGL Lasy Państwowe i powierzony agencjom powołanym do gospodarowania rzeczowymi składnikami majątku Skarbu Państwa, w szczególności nieruchomościami (Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa i Agencja Mienia Wojskowego) i rezerwami strategicznymi (Agencja Rezerw Materiałowych).

6.1. PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE LASY PAŃSTWOWE

Lasami Skarbu Państwa zarządza Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe³⁹, państwowa jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej. Podstawowe zadanie PGL Lasy Państwowe polega na zachowaniu trwałości lasów oraz ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów. PGL Lasy Państwowe prowadzi gospodarkę leśną, gospodaruje gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną. PGL Lasy Państwowe prowadzi działalność na zasadzie samodzielności finansowej i pokrywają koszty działalności z własnych przychodów.

6.1.1. Gospodarowanie nieruchomościami PGL Lasy Państwowe

W stosunkach cywilnoprawnych Skarb Państwa, w zakresie swojego działania, reprezentują: Dyrektor Generalny, dyrektor regionalnej dyrekcji i nadleśniczy. Kierownik jednostki organizacyjnej PGL Lasy Państwowe za zgodą Dyrektora Generalnego, może nabywać grunty i nieruchomości, tylko jeżeli jest to uzasadnione potrzebami gospodarki leśnej i nie narusza interesu Skarbu Państwa. Sprzedaż lasów, gruntów i innych nieruchomości PGL Lasy Państwowe może następować tylko w przypadkach określonych w ustawie.

Lasy i grunty, na których nie jest możliwe prowadzenie racjonalnej gospodarki PGL Lasy Państwowe może w drodze umowy przekazywać nieodpłatnie Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa (KOWR). W razie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych lub rolnych znajdujących się w zarządzie PGL Lasy Państwowe na cele nieleśne lub nierolnicze, w związku z potrzebami innej jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej, przekazanie gruntów następuje nieodpłatnie, w drodze umowy o przeniesieniu zarządu.

Nieruchomości, stanowiące własność Skarbu Państwa a zarządzane przez PGL Lasy Państwowe, przeznaczone na drogi krajowe stają się nieodpłatnie, z mocy prawa, przedmiotem trwałego zarządu Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Grunty nieprzydatne dla gospodarki leśnej, budynki i budowle wraz z niezbędnym gruntem mogą być przekazane w użytkowanie wieczyste osobie prawnej lub w użytkowanie innej jednostce organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej. Lasy, grunty i inne nieruchomości Skarbu Państwa w zarządzie PGL Lasy Państwowe mogą być zamieniane na lasy, grunty i inne nieruchomości w przypadkach uzasadnionych potrzebami i celami gospodarki leśnej.

Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe, na wniosek zainteresowanego ministra, wojewody, lub gminy, może przekazać w użytkowanie wskazanej przez wnioskodawcę jednostce organizacyjnej lasy, grunty oraz inne nieruchomości, bez zmiany ich dotychczasowego przeznaczenia. W przypadkach uzasadnionych potrzebami obronności państwa lasy mogą być przekazane w zarząd jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej.

³⁹ Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1463). Zgodnie z art. 4. ustawy zasada ta nie dotyczy lasów będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa i będących w użytkowaniu wieczystym na mocy odrębnych przepisów.

Tab. 6.1. Nieruchomości PGL Lasy Państwowe

rodzaj nieruchomości	powierzchnia [ha]		wartość * [tys. PLN]	
	2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.
lasy	7.316.729	7.313.375	308.344.837	302.998.634
użytki rolne	136.453	135.845	554.889	516.930
nieużytki	91.190	93.047		
wody	8.982	8.931		
tereny różne	12.503	12.569		
grunty zabudowane i zurbanizowane	7.598	7.304		
pozostałe grunty nieleśne	36.017	37.761		
ogółem	7.609.472	7.608.832		

* Wartość obejmuje wyłącznie wartość bilansową i pozabilansową gruntów, bez wartości aktywów trwałych (budynki, budowle, pozostałe urządzenia). Wyliczenie wartości nieruchomości według metody ustalonej w zarządzeniu Dyrektora Generalnego PGL Lasy Państwowe z dnia 20 maja 2010 r.

Źródło: Dyrekcja Generalna PGL Lasy Państwowe.

6.1.2. Majątek państwowej jednostki organizacyjnej PGL Lasy Państwowe

Państwowa jednostka organizacyjna PGL Lasy Państwowe zarządzała i gospodarowała składnikami majątku Skarbu Państwa związanymi z gospodarką leśną o wartości 7,7 mld PLN.

Tab. 6.2. Wartość majątku PGL Lasy Państwowe

rodzaj składnika	wartość [tys. PLN]	
	2019 r.	2018 r.
budynki, lokale, obiekty inżynierii lądowej i wodnej	6.707.423	6.433.523
maszyny, urządzenia, pojazdy, inne rzeczowe środki trwałe	350.418	370.371
środki trwałe w budowie	284.782	288.570
inwestycje długoterminowe	101.776	109.625
<i>w tym akcje i udziały</i>	37.417	41.638
zapasy	269.561	277.686
należności krótkoterminowe	645.366	598.084
środki pieniężne i krótkoterminowe aktywa finansowe	2.967.055	3.403.176
aktywa ogółem bez gruntów	11.382.057	11.526.401
fundusz własny	8.617.042	8.489.397
<i>w tym: kapitał zasobów PGL Lasy Państwowe,</i>	<i>7.028.347</i>	<i>6.709.353</i>
<i>kapitał zasobów PGL Lasy Państwowe z aktualizacji wyceny,</i>	<i>361.385</i>	<i>365.164</i>
<i>Fundusz Leśny</i>	<i>812.181</i>	<i>881.233</i>

Źródło: PGL Lasy Państwowe – bilans.

Dyrektor Generalny mógł, w imieniu Skarbu Państwa, tworzyć jednoosobowe spółki Skarbu Państwa bądź przystępować do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółek akcyjnych, ale lasy nie mogły stanowić przedmiotu wkładu niepieniężnego. Na dzień 31 grudnia 2019 r. Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe reprezentował Skarb Państwa w następujących 9 spółkach:

1. BOŚ S. A.
2. Fabryka Podtóg BIADKI Sp. z o. o.
3. INWEST STAR S. A.
4. Leśny Zakład Usługowy LASBUD Sp. z o. o.
5. MBANK S. A.
6. PPHU „Grandel” Sp. z o. o.
7. Przedsiębiorstwo Transportu Leśnego TRANSLAS Sp. z o. o.
8. Przedsiębiorstwo Transportu Spedycji Produkcji i Handlu TRANSPED-LAS Sp. z o. o.
9. Zakład Budowlano-Drogowy BIESZCZADY Sp. z o. o.

6.2. WŁASNOŚĆ ROLNA SKARBU PAŃSTWA

Prawo własności i inne prawa rzeczowe na rzecz Skarbu Państwa w stosunku do nieruchomości rolnych, nieruchomości i innych składników mienia pozostałych po likwidacji państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej oraz ich zjednoczeń i zrzeszeń, a także wobec innych nieruchomości rolnych przejętych przez Skarb Państwa z innych tytułów wykonywała do 31 sierpnia 2017 r. Agencja Nieruchomości Rolnych, a od 1 września 2017 r. **Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa**, działający na podstawie ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa⁴⁰.

Główne zadania realizowane przez KOWR obejmowały swoim zakresem:

1. gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa,
2. kształtowanie ustroju rolnego,
3. reprezentowanie Skarbu Państwa w określonych spółkach o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej,
4. promocję żywności i zwiększanie konkurencyjności polskich produktów rolno-spożywczych, stabilizację rynków rolnych, rozwój obszarów wiejskich, innowacyjności i pomoc żywnościową.

KOWR wykonywał również zadania określone odrębnymi przepisami, a w szczególności ustawą o kształtowaniu ustroju rolnego oraz ustawą z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej⁴¹.

6.2.1. Grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

Na koniec 2019 r. w Zasobie pozostawały grunty o ogólnej powierzchni **1.364.987 ha**⁴².

⁴⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 481.

⁴¹ Ustawa z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2097). Agencja zobowiązana jest do przeznaczenia na Fundusz Rekompensacyjny przychodów ze sprzedaży co najmniej 400 tys. ha z ich częściami składowymi, realizowanej w trybach przetargowych. W 2019 r. do Funduszu Rekompensacyjnego została przekazana kwota 177,1 mln PLN.

⁴² Powierzchnia obejmuje pozostające w ewidencji zasobu grunty w innym zagospodarowaniu (w dożywotnim użytkowaniu, w bezumownym użytkowaniu i w użyczeniu) oraz obce grunty (pod wodami płynącymi, pozostające w ewidencji Zasobu, dla których prawa rybackiego użytkowania przeszły z dniem 01.01.2016 r. do RZGW, należące do uczelni publicznych, należące do jednostek samorządowych). Szczegółowe dane o gruntach i gospodarowaniu nimi zawiera „Sprawozdanie z działalności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w 2019 r.”.

Tab. 6.3. Grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa według województw

województwo	powierzchnia [ha]	
	2019 r.	2018 r.
dolnośląskie	193.718	193.804
kujawsko-pomorskie	82.685	82.973
lubelskie	36.750	36.965
lubuskie	96.988	98.839
łódzkie	18.608	18.614
małopolskie	13.916	13.979
mazowieckie	28.499	28.854
opolskie	66.580	66.768
podkarpackie	26.324	26.327
podlaskie	31.640	31.868
pomorskie	91.564	91.835
śląskie	35.174	35.760
świętokrzyskie	10.042	10.110
warmińsko-mazurskie	150.282	149.090
wielkopolskie	204.925	205.126
zachodniopomorskie	277.293	278.024
ogółem	1.364.987	1.368.936

Źródło: sprawozdanie z działalności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w 2019 r.

W transakcjach zawieranych przez KOWR w 2019 r. średnia cena sprzedaży gruntów rolnych wyniosła 30.998,- PLN/ha (w 2018 r. – 26.402,- PLN/ha). Obliczona na tej podstawie **szacunkowa wartość rynkowa gruntów Zasobu WRSP wyniosła 42,3 mld PLN.**

Tab. 6.4. Powierzchnia i wartość gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

stan	wartość ewidencyjna [tys. PLN]	powierzchnia ogółem [ha]	przeciętna cena sprzedaży gruntów rolnych [PLN/ha]	szacunkowa wartość rynkowa gruntów rolnych [mld PLN]
2019 r. ogółem	5.129.893	1.364.987	30.998	42,3
2018 r. ogółem	4.703.143	1.368.936	26.402	36,1

Źródło: sprawozdanie finansowe i sprawozdanie z działalności KOWR w 2019 r.

Tab. 6.5. Wartość Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

pozycja bilansu	wartość [tys. PLN]	
	2019 r.	2018 r.
rzeczowe aktywa trwałe	5.529.505	5.148.424
w tym: grunty ⁴³ ,	5.129.893	4.703.143
budynki i budowle,	341.533	411.134
urządzenia techniczne i maszyny	6.972	3.784
majątek obrotowy	5.112.751	5.927.358
wartość funduszu własnego Zasobu WRSP	10.589.832	10.764.810

Źródło: bilans KOWR ZWRSP.

6.2.2. Gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa

Stan mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa mógł ulegać zmianom w wyniku następujących działań:

1. dzierżawy i sprzedaży mienia,
2. nieodpłatnego przekazywania gruntów z Zasobu na rzecz jednostek samorządu terytorialnego (gmin, powiatów, województw),
3. nieodpłatnego przekazywania lasów i gruntów do zalesienia przez PGL Lasy Państwowe,
4. nieodpłatnego przekazania gruntów kościołom i innym związkom wyznaniowym w Rzeczypospolitej Polskiej w sprawach wynikających z postępowania regulacyjnego,
5. nieodpłatnego przekazania gruntów innym uprawnionym podmiotom (m. in.: parkom narodowym, spółdzielniom mieszkaniowym, Polskiej Akademii Nauk, izbom rolniczym, czy też nadanie na własność osobom – dożywotnim użytkownikom),
6. przekazania gruntów z Zasobu w innych formach (np. wniesienie jako aport do spółek, grunty pod wodami przekazywane do RZGW lub marszałka województwa).

Natomiast nieruchomości wchodzące w skład Zasobu przeznaczone na drogi krajowe stawały się nieodpłatnie, z mocy prawa, przedmiotem trwałego zarządu ustanowionego na rzecz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

⁴³ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego trybu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa i ich części składowych, warunków obniżenia ceny sprzedaży nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków oraz stawek szacunkowych gruntów (Dz. U. poz. 540, z 2018 r. poz. 1412 oraz z 2020 r. poz.683). Wartość gruntów Zasobu do celów ewidencyjnych oblicza się stosując metodę stawek szacunkowych, uwzględniającą cenę żyta, rodzaj i klasę gruntu oraz okręg podatkowy, w którym położona jest nieruchomość.

Tab. 6.6. Stan zagospodarowania gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

stan *	przejęte do ZWRSP	sprzedane	przekazane nieodpłatnie	pozostające w ZWRSP	w tym:		
					w dzierżawie	w zarządzie i użytkowaniu wieczystym	do rozdysponowania **
[w tys. ha]							
2019 r. ogółem	4.748,1	2.715,9	667,2	1.365,0	1.039,3	71,0	234,6
2018 r. ogółem	4.744,0	2.712,3	662,8	1.368,9	1.024,1	72,2	207,2

* Narastająco od początku działalności (od 1992 r.) do 31 grudnia 2019 r.

** W tym grunty obce, do których prawa przeszły na rzecz innych podmiotów lecz pozostają w ewidencji ZWRSP do czasu ich protokolarnego przekazania tym podmiotom (36 tys. ha). W tej powierzchni dominują grunty pokryte wodami płynącymi, fizycznie nie przejęte jeszcze z ZWRSP przez RZGW i marszałków województw.

Źródło: jak w tab. 6.3.

Od wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw⁴⁴ podstawową formą zagospodarowania państwowych gruntów rolnych stała się dzierżawa.

W 2019 r. wydzierżawiono ogółem 37,2 tys. ha na podstawie 4,8 tys. zawartych umów, wobec prawie 40,4 tys. ha wydzierżawionych w 2018 r. Spadek ten wynika z zastosowania preferencji korespondujących z obowiązującą polityką państwa w zakresie rozwoju gospodarstw rodzinnych poprzez dzierżawę dla rolników zamierzających powiększyć gospodarstwo rodzinne oraz wydłużanie dotychczas zawartych umów dzierżawy.

Sprzedaż nieruchomości z Zasobu była możliwa tylko na ściśle określonych warunkach i dotyczyła jedynie dwóch sytuacji: gdy nieruchomość rolna miała powierzchnię do 2 ha oraz w przypadku nieruchomości rolnej o większej powierzchni, o ile sprzedaż była szczególnie uzasadniona ze względów społeczno-gospodarczych (po uzyskaniu zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi). W 2019 r. zrealizowana sprzedaż nieruchomości Zasobu wyniosła 3.665 ha (wobec 3.358 ha w roku ubiegłym), z czego 820 ha sprzedano bez przetargu (w tym 660 ha dzierżawcom w ramach przysługującego im prawa pierwszeństwa w nabyciu), a 2.845 ha w trybie przetargowym. Szczególną grupę nabywców stanowiły osoby fizyczne, określane jako Zabuzanie. Nabywanie nieruchomości przez Zabuzan reguluje ustawa z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Do końca 2019 r. Zabuzanie zakupili z Zasobu 5,5 tys. ha ziemi za łączną kwotę 102,7 mln PLN (w 2019 r. podpisano jedną umowę sprzedaży, w wyniku której zakupiono 1.622 ha za 22,4 tys. PLN).

Cudzoziemcom od początku gospodarowania Zasobem sprzedano 2.235 ha gruntów (w 2019 r. – 28,5 ha na podstawie 15 zawartych umów)⁴⁵, a podmioty polskie z udziałem kapitału zagranicznego nabyły ok. 65,5 tys. ha ziemi (w 2019 r. – zostały zawarte 2 umowy sprzedaży na łączną powierzchnię 1,8 ha).

W innych niż sprzedaż formach trwałego rozdysponowania RZGW i marszałkom województw przekazano nieodpłatnie ponad 236 tys. ha gruntów pod wodami płynącymi (w 2019 r. – 1,1 tys. ha), na rzecz PGL Lasy Państwowe przekazano 154,5 tys. ha (w 2019 r. – 199 ha), kościelnym osobom prawnym ponad 90 tys. ha (w 2019 r. – 216 ha), jednostkom samorządu terytorialnego 59 tys. ha (w 2019 r. – 444 ha), a innym uprawnionym jednostkom i podmiotom 65,5 tys. ha (w 2019 r. – 1.999 ha).

⁴⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 869.

⁴⁵ Źródło: Sprawozdanie z działalności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w 2019 r.

6.2.3. Inne mienie Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

Poza gruntami na Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa składały się inne składniki o wartości netto 6.294.918 tys. PLN. W Zasobie pozostawało m. in.: prawie 6,3 tys. mieszkań, 63 obiekty rolno-przemysłowe i usługowe oraz 115 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych.

Na koniec 2019 r. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa wykonywał prawa z udziałów i akcji oraz sprawował nadzór właścicielski nad działalnością 51 spółek, których wykaz znajduje się poniżej (z tego: 40 spółek hodowli roślin i zwierząt, Elewarr Sp. z o. o. oraz 10 spółek w ramach wykonywania ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego):

1. Ośrodek Hodowli Zarodowej Bobrowniki Sp. z o. o.,
2. Ośrodek Hodowli Zwierząt Zarodowych Sp. z o. o. Chodeczek,
3. DANKO Hodowla Roślin Sp. z o. o.,
4. Ośrodek Hodowli Zarodowej Dębołęka Sp. z o. o.,
5. Przedsiębiorstwo Rolne Długie Stare Sp. z o. o.,
6. Stadnina Koni w Dobrzyniewie Sp. z o. o.,
7. Ośrodek Hodowli Zarodowej „Gajewo” Sp. z o. o.,
8. Przedsiębiorstwo Rolniczo-Hodowlane Gałopol Sp. z o. o.,
9. Ośrodek Hodowli Zarodowej „Garzyn” Sp. z o. o.,
10. Ośrodek Hodowli Zarodowej Sp. z o. o. Głogówek,
11. Stadnina Koni „Iwno” Sp. z o. o.,
12. Stadnina Koni Janów Podlaski Sp. z o. o.,
13. Ośrodek Hodowli Zarodowej w Kamieńcu Ząbkowickim Sp. z o. o.,
14. Kombinat Rolny Kietrz Sp. z o. o.,
15. Krakowska Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze „Polan” Sp. z o. o.,
16. Stadnina Koni „Krasne” Sp. z o. o.,
17. Kutnowska Hodowla Buraka Cukrowego Sp. z o. o.,
18. Stadnina Koni Liski Sp. z o. o.,
19. Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana Sp. z o. o.,
20. Stado Ogierów w Łącku Sp. z o. o.,
21. Małopolska Hodowla Roślin Sp. z o. o.,
22. Stadnina Koni Michałów Sp. z o. o.,
23. Mścice Ośrodek Hodowli Zarodowej Sp. z o. o.,
24. „Spójnia” Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Sp. z o. o.,
25. Stadnina Koni „Nowe Jankowice” Sp. z o. o.,
26. Stadnina Koni Nowielice Sp. z o. o.,
27. Ośrodek Hodowli Zarodowej w Osieku Sp. z o. o.,
28. Ośrodek Hodowli Zarodowej Osięciny Sp. z o. o.,
29. Hodowla Zwierząt Zarodowych Osowa Sień Sp. z o. o.,
30. Stadnina Koni „Pępowo” Sp. z o. o.,
31. Hodowla Zwierząt i Nasiennictwo Roślin Polanowice Sp. z o. o.,
32. Pomorsko-Mazurska Hodowla Ziemiaka Sp. z o. o.,
33. Poznańska Hodowla Roślin Sp. z o. o.,
34. Stadnina Koni Prudnik Sp. z o. o.,
35. Ośrodek Hodowli Zarodowej „Przerzeczyn Zdrój” Sp. z o. o.,
36. Stadnina Koni „Racot” Sp. z o. o.,
37. Stado Ogierów „Starogard Gdański” Sp. z o. o.,
38. PlantiCo – Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Zielonki Sp. z o. o.,
39. Hodowla Zarodowa Zwierząt „Żołędnica” Sp. z o. o.,
40. Gospodarstwo Rolno-Hodowlane Żydowo Sp. z o. o.,
41. Stacja Hodowli i Unasiennienia Zwierząt Sp. z o. o.,
42. Widawa Sp. z o. o.,
43. Kwaciarski Zakład Doświadczalny Instytutu Ogrodnictwa Nowy Dwór Sp. z o. o.,

44. Gospodarstwo Agro-Turystyczne Kutry Sp. z o. o.,
45. Wielkopolskie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt w Poznaniu siedzibą w Tulcach Sp. z o. o.,
46. Vitra Trade Sp. z o. o.,
47. Krajowa Spółka Cukrowa S. A.,
48. Elewarr Sp. z o. o.,
49. Agroman Sp. z o. o.,
50. Wesoła Sp. z o. o.,
51. PZZ Trzemeszno Sp. z o. o.

40 jednoosobowych spółek Skarbu Państwa o szczególnym znaczeniu w pracach na rzecz postępu biologicznego w rolnictwie i dla gospodarki narodowej prowadzących działalność w zakresie hodowli roślin uprawnych, hodowli zwierząt gospodarskich, stadnin koni i stad ogierów miało status spółek strategicznych nieprzewidzianych aktualnie do prywatyzacji.

6.3. MIENIE POWIERZONE AGENCJI MIENIA WOJSKOWEGO

Z dniem 1 października 2015 r. zgodnie z ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego⁴⁶ nastąpiło połączenie Wojskowej Agencji Mieszkaniowej i Agencji Mienia Wojskowego. W wyniku połączenia poprzez przejęcie Agencji Mienia Wojskowego przez Wojskową Agencję Mieszkaniową ta ostatnia przyjęła nazwę Agencja Mienia Wojskowego.

Na podstawie ustawy o Agencji Mienia Wojskowego, Skarb Państwa powierzył Agencji wykonywanie w jego imieniu i na jego rzecz praw własności i innych praw rzeczowych w stosunku do nieruchomości stanowiących jego własność, wykorzystywanych do zakwaterowania żołnierzy zawodowych, zajętych pod budowle i urządzenia związane z tymi nieruchomościami, uznanych za zbędne na cele obronności i bezpieczeństwa państwa.

Agencja realizowała zadania własne oraz zlecone. Do najważniejszych **zadań własnych** należały: gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa powierzonym i użyczonym Agencji, obrót mieniem, w tym: sprzedaż lokali mieszkalnych, innych nieruchomości oraz infrastruktury, przejmowanie i nabywanie mienia, budowanie domów mieszkalnych, współpraca z przedsiębiorcami wykonującymi zadania w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa państwa, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa.

Zadania zlecone to zadania powierzone przez Ministra Obrony Narodowej w zakresie gospodarki mieszkaniowej i internatowej oraz inwestycji i remontów zasobów mieszkaniowych i internatowych, w szczególności dotyczące: tworzenia warunków sprzyjających racjonalnemu wykorzystaniu zasobów mieszkaniowych i internatowych, planowania i realizowania inwestycji, w tym: budowy, zakupów i ulepszeń oraz remontów budynków, lokali mieszkalnych i internatów oraz związanej z nimi infrastruktury, wypłacania osobom uprawnionym świadczeń pieniężnych, na które Agencja otrzymywała dotację budżetową, wydawania żołnierzom zawodowym decyzji o przydziale lokali mieszkalnych będących w dyspozycji Agencji.

⁴⁶ Ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2308 oraz z 2019 r. poz. 432 i 1214).

Tab. 6.7. Wybrane składniki mienia powierzonego Agencji Mienia Wojskowego

rodzaj składnika	wartość [tys. PLN]	
	2019 r.	2018 r.
grunty	816.943	935.044
budynki, lokale i budowle	2.651.576	2.647.369
udziały w sp. z o. o. oraz spółdzielniach mieszkaniowych	1.013.283	1.207.187

Źródło: sprawozdanie finansowe i sprawozdanie z działalności AMW za 2019 r.

Wartość księgowa netto majątku trwałego Skarbu Państwa powierzonego AMW według stanu na 31 grudnia 2019 r. wynosiła **4.524.140 tys. PLN**.

Odpis w wysokości 100 % wartości nadwyżki przychodów nad kosztami uzyskanej przez Agencję z gospodarowania koncesjonowanymi i niekoncesjonowanymi ruchomymi składnikami majątku, przekazanymi przez jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane, pomniejszonej o podatek dochodowy od osób prawnych, przeznacza się na Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych.

Odpis w wysokości 93 % wartości nadwyżki przychodów nad kosztami uzyskanej przez Agencję z gospodarowania mieniem Skarbu Państwa przekazanym przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, pomniejszonej o podatek dochodowy od osób prawnych, przeznacza się na Fundusz Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego⁴⁷.

AMW może tworzyć, łączyć, przystępować i przejmować, na podstawie przepisów odrębnych, spółki prawa handlowego i towarzystwa budownictwa społecznego, wносить mienie, w tym także jako wkład niepieniężny do tych spółek i towarzystw budownictwa społecznego, które realizują zadania na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa. Prawa i obowiązki wspólnika lub akcjonariusza w takich podmiotach wykonuje, w imieniu Skarbu Państwa, Agencja.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. Agencja Mienia Wojskowego reprezentowała Skarb Państwa w następujących 5 spółkach:

1. AMW INVEST Sp. z o. o.,
2. AMW REWITA Sp. z o. o.,
3. AMW SINEVIA Sp. z o. o.,
4. AMW TBS „KWATERA” Sp. z o. o.,
5. MAZOWIECKI PORT LOTNICZY WARSZAWA-MODLIN Sp. z o. o.

Na 31 grudnia 2019 r. w dyspozycji AMW pozostawało 2.101 nieruchomości gruntowych, stanowiących w 100 % własność Skarbu Państwa, o łącznej pow. 3.612,6 ha. W Zasobie AMW znajdowało się 357 budynków mieszkalnych, 68 budynków internatowych i 2.219 budynków o innym przeznaczeniu. Pozostały zasób AMW to udziały w nieruchomościach wspólnych związane głównie z własnością niewyodrębnionych lokali mieszkalnych Skarbu Państwa w budynkach wspólnot mieszkaniowych, a także nieruchomości oddane w trwały zarząd oraz nieruchomości, których Agencja była użytkownikiem wieczystym. W 2019 r. przejęto 8 nieruchomości o łącznej powierzchni 3,7635 ha, z czego 5 trwale zbędnych dla potrzeb resortu spraw wewnętrznych i 3 dla potrzeb resortu spraw wewnętrznych i administracji.

⁴⁷ W roku 2019 AMW dokonała kwartalnych naliczeń odpisów na Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych i Fundusz Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego. Zgodnie ze sprawozdaniem finansowym za rok 2019 ustalono odpis dla MON i MSWiA w wysokości 28.586 tys. PLN.

6.4. REZERWY STRATEGICZNE

Rezerwy strategiczne tworzy się na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa i obronności państwa, bezpieczeństwa, porządku i zdrowia publicznego oraz wystąpienia klęski żywiołowej lub sytuacji kryzysowej, w celu wsparcia realizacji zadań w zakresie bezpieczeństwa i obrony państwa, odtworzenia infrastruktury krytycznej, złagodzenia zakłóceń w ciągłości dostaw służących funkcjonowaniu gospodarki i zaspokojeniu podstawowych potrzeb obywateli, ratowania ich życia i zdrowia, a także wypełnienia zobowiązań międzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej.

Rezerwy strategiczne mogą stanowić: surowce, materiały, urządzenia, maszyny, konstrukcje składanych wiaduktów, mostów drogowych i kolejowych, elementy infrastruktury krytycznej, produkty naftowe, produkty rolne i rolno-spożywcze, środki spożywcze i ich składniki, wyroby medyczne, produkty lecznicze, produkty lecznicze weterynaryjne oraz substancje czynne w rozumieniu ustawy Prawo farmaceutyczne, a także produkty biobójcze⁴⁸.

Rezerwy strategiczne stanowią wyodrębniony majątek Skarbu Państwa⁴⁹. Tworzy je minister właściwy do spraw energii, a jego decyzję wykonuje Agencja Rezerw Materiałowych, która kupuje i przechowuje określone ilości asortymentu rezerw. Do zakresu działania Agencji należy także prowadzenie inwestycji związanych z budową lub modernizacją infrastruktury technicznej utrzymywania rezerw strategicznych oraz opracowywanie projektu informacji o asortymencie rezerw strategicznych, ich ilości i wartości oraz ich finansowaniu, wykorzystaniu i rozmieszczeniu.

W zakresie ropy naftowej i produktów naftowych tworzone są zapasy interwencyjne. Na zapasy interwencyjne ropy naftowej i paliw składają się zapasy obowiązkowe, tworzone przez przedsiębiorców oraz zapasy agencyjne, tworzone przez Agencję Rezerw Materiałowych, nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw energii. Zapasy interwencyjne tworzone są na wypadek wystąpienia zakłóceń w dostawach na rynek krajowy ropy naftowej lub paliw oraz konieczności wypełniania zobowiązań międzynarodowych. Zapasy agencyjne uzupełniają zapasy obowiązkowe, a ich stan ma zapewnić pokrycie dziewięćdziesięciodniowego importu ropy i produktów naftowych netto, z uwzględnieniem zapasów obowiązkowych (minimalne zapasy agencyjne ropy naftowej i paliw powinny więc odpowiadać co najmniej różnicy pomiędzy dziewięćdziesięciodniowymi zapasami a poziomem zapasów obowiązkowych sektora⁵⁰).

Rezerwy strategiczne i zapasy minister właściwy do spraw energii uwalnia w przypadkach i w trybie, o których mowa odpowiednio w ustawie o rezerwach strategicznych i ustawie o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym.

10 października 2017 r. Rada Ministrów przyjęła w trybie obiegowym Rządowy Program Rezerw Strategicznych na lata 2017–2021.

Wartość rezerw strategicznych oraz zapasów agencyjnych ropy naftowej i produktów naftowych 31 grudnia 2019 r. wynosiła **5.065,60 mln PLN** (w cenach ewidencyjnych⁵¹) wobec 4.792,90 mln PLN na koniec roku 2018.

⁴⁸ Ustawa z dnia 29 października 2010 r. o rezerwach strategicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1846).

⁴⁹ W przypadkach uzasadnionych rachunkiem ekonomicznym lub szczególnymi względami technologicznymi lub organizacyjnymi dopuszcza się utrzymywanie rezerw strategicznych w postaci asortymentu powierzonego organom administracji publicznej albo stanowiącego własność przedsiębiorców lub podmiotów niebędących przedsiębiorcami, w magazynach będących w ich dyspozycji.

⁵⁰ Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1323, 1495 i 1517).

⁵¹ Zapasy zgodnie z bilansami Agencji Rezerw Materiałowych.

7. SEKTOR FINANSÓW PUBLICZNYCH

Znaczne zasoby majątku Skarbu Państwa (oraz publiczne środki finansowe) wykorzystywane są do realizacji konstytucyjnych i ustawowych zadań władzy publicznej – organów administracji rządowej, kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądów i trybunałów. Zadania te wykonywane są przez państwowe jednostki budżetowe tworzone do obsługi organów, a również przez podległe i podporządkowane im i nadzorowane instytucje i służby o różnej formie prawnej świadczące usługi publiczne, których działalność zasilana jest ze środków publicznych.

Sektor finansów publicznych tworzą⁵²:

1. organy władzy publicznej, w tym: organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały,
2. jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki,
3. jednostki budżetowe,
4. samorządowe zakłady budżetowe,
5. agencje wykonawcze,
6. instytucje gospodarki budżetowej,
7. państwowe fundusze celowe,
8. Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zarządzane przez niego fundusze oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i fundusze zarządzane przez Prezesa KRUS,
9. Narodowy Fundusz Zdrowia,
10. samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
11. uczelnie publiczne,
12. Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne,
13. państwowe i samorządowe instytucje kultury,
14. inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, banków i spółek prawa handlowego.

7.1. PAŃSTWOWE JEDNOSTKI BUDŻETOWE

Państwowe jednostki budżetowe pełnią rolę jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa, jako że pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek dochodów budżetu państwa. Ich inwestycje są finansowane z budżetu państwa.

W odniesieniu do mienia urzędów i w zakresie ich zadań, określonych w odrębnych przepisach, Skarb Państwa reprezentują kierownicy urzędów. Kierownicy jednostek podległych lub podporządkowanych organom państwowym mogą reprezentować Skarb Państwa korzystając z udzielonych im pełnomocnictw. Gospodarują oni przydzielonym jednostkom mieniem Skarbu Państwa na zasadach racjonalnej i oszczędnej gospodarki oraz zapewniają ochronę tego mienia.

Jednostki budżetowe mogą zbywać składniki majątku ruchomego. Natomiast nieruchomościami, które mają w trwałym zarządzie, mogą dysponować tylko w ograniczonym zakresie, za zgodą organu nadzorującego.

Zasady gospodarki finansowej jednostek określone są w ustawie o finansach publicznych. Ewidencja majątkowa w jednostkach budżetowych, prowadzona jest według przepisów tejże ustawy o finansach publicznych, ustawy o rachunkowości oraz aktów wykonawczych⁵³.

⁵² Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, 1622, 1649 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 284, 374, 568, 695 i 1175).

⁵³ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r. poz. 351, 1495, 1571, 1655 i 1680 oraz z 2020 r. poz. 568).

Wartości wynikające z tej ewidencji ujmowane są w łącznych bilansach dysponentów części budżetowych. Ich kopie wykorzystano przygotowując niniejsze Sprawozdanie.

Tab. 7.1. Państwowe jednostki budżetowe w kraju

nazwa lub dysponent części budżetowej *	liczba jednostek budżetowych	
	2019 r.	2018 r.
Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	1	1
Kancelaria Sejmu	1	1
Kancelaria Senatu	1	1
Sąd Najwyższy	1	1
Naczelny Sąd Administracyjny	17	17
Trybunał Konstytucyjny	1	1
Najwyższa Izba Kontroli	1	1
Rzecznik Praw Obywatelskich	1	1
Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	1	1
Urząd Ochrony Danych Osobowych	1	1
Krajowe Biuro Wyborcze	50	50
Państwowa Inspekcja Pracy	18	18
Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	12	12
Rzecznik Praw Dziecka	1	1
Krajowa Rada Sądownictwa	1	1
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	1	1
Minister Cyfryzacji	1	2
Minister Finansów	20	20
Minister Aktywów Państwowych	2	2
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	295	295
Minister Sportu	1	—
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego	2	2
Minister Obrony Narodowej	97	97
Minister Edukacji Narodowej	14	6
Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	32	33
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	85	84
Minister Sprawiedliwości	449	449
Minister Klimatu	31	—
Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	18	20
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	52	52
Minister Spraw Zagranicznych	2	2
Minister Zdrowia	38	38
Minister Rozwoju	10	—
Minister Funduszy i Polityki Regionalnej	3	—
Minister Infrastruktury	6	6
Urząd Zamówień Publicznych	1	1
Urząd Regulacji Energetyki	1	1
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	1	1
Urząd d/s Kombatantów i Osób Represjonowanych	1	1
Centralne Biuro Antykorupcyjne	1	1
Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego	7	6

Główny Urząd Statystyczny	20	20
Agencja Wywiadu	1	1
Wyższy Urząd Górniczy	1	1
Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej	1	1
Główny Urząd Miar	13	12
Polski Komitet Normalizacyjny	1	1
Biuro Rzecznika Praw Pacjenta	1	1
Państwowa Agencja Atomistyki	1	1
Urząd Transportu Kolejowego	1	1
Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej	1	1
Rządowe Centrum Legislacji	1	1
Urząd Komunikacji Elektronicznej	1	1
regionalne izby obrachunkowe	16	16
powszechne jednostki organizacyjne prokuratury	57	57
samorządowe kolegia odwoławcze	49	49
urzędy centralne ogółem	1.445	1.456
Wojewoda Dolnośląski	66	66
Wojewoda Kujawsko-Pomorski	52	52
Wojewoda Lubelski	55	55
Wojewoda Lubuski	37	37
Wojewoda Łódzki	51	51
Wojewoda Małopolski	50	50
Wojewoda Mazowiecki	86	86
Wojewoda Opolski	36	36
Wojewoda Podkarpacki	56	56
Wojewoda Podlaski	42	42
Wojewoda Pomorski	49	49
Wojewoda Śląski	50	50
Wojewoda Świętokrzyski	37	37
Wojewoda Warmińsko-Mazurski	52	52
Wojewoda Wielkopolski	76	76
Wojewoda Zachodniopomorski	53	53
urzędy wojewódzkie ogółem	848	848

* Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 342).

Źródło: Ministerstwo Finansów – Informacja o liczbie jednostek organizacyjnych działających w ramach części budżetowej według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

Tab. 7.2. Jednostki organizacyjne za granicą

dysponent części budżetowej	typy jednostek	liczba	
		2019 r.	2018 r.
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	ambasady	93	92
	instytuty polskie	25	25
	konsulaty generalne	36	36
	stałe przedstawicielstwa	8	7
	agencje konsularne i konsulaty	2	2
	inne	2	2
	ogółem	166	164
Ministerstwo Rozwoju	wydziały w przedstawicielstwach Rzeczypospolitej Polskiej	4	4
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	Wydział Polityki Regionalnej i Spójności w Stałym Przedstawicielstwie Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej w Brukseli	1	1

Źródło: dane urzędów.

Tab. 7.3. Majątek jednostek budżetowych organów centralnych w układzie rodzajowym

dysponent części budżetowej	grunty	budynki, lokale, obiekty inżynierii lądowej i wodnej	maszyny, urządzenia, pojazdy, inne rzeczy- trwałe	środki trwałe w budowie	długo- terminowe należności i inne aktywa finansowe	zapasy	należności krótko- terminowe	środki pieniężne	aktywa ogółem *	
									2019 r.	2018 r.
[tys. PLN]										
Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	305.654	123.512	19.026	1.113	0	8.461	2.046	1.204	461.729	463.435
Kancelaria Sejmu	257.593	200.036	35.340	57.613	—	8.816	20.337	7.304	591.418	576.283
Kancelaria Senatu	10.301	4.676	7.357	0	33	594	3.440	2.053	28.658	31.466
Sąd Najwyższy	26.938	157.892	5.794	0	1.483	23	1.505	602	194.352	194.764
Naczelny Sąd Administracyjny	67.917	345.960	8.859	946	30.637	700	8.663	1.490	465.855	473.236
Trybunał Konstytucyjny	3.810	17.247	791	0	0	0	170	87	22.208	23.162
Najwyższa Izba Kontroli	11.125	95.104	11.303	7.958	0	1.272	6.580	5.290	139.126	138.985
Biurowisko Rzecznika Praw Obywatelskich	12.592	20.668	1.930	496	0	0	585	193	36.624	33.528
Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	0	225	732	156	123.458	198	36.967	65.576	227.448	213.935
Urząd Ochrony Danych Osobowych	0	503	1.107	0	0	0	304	284	2.359	3.236
Krajowe Biuro Wyborcze	2.730	4.457	3.097	13	0	143	1.125	73	14.967	14.785
Państwowa Inspekcja Pracy	8.576	56.713	6.356	1.147	0	63	19.446	5.897	99.360	100.296
IPN – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	78.183	171.374	20.822	14.079	2.498	5.585	4.082	2.347	303.158	295.523
Rzecznik Praw Dziecka	0	0	303	197	0	0	0	3	527	493
Krajowa Rada Sądownictwa	—	—	834	—	0	0	107	98	1.348	1.252

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	332.433	67.858	9.698	5.076	7.915.055	490	17.953	76.885	8.426.794	51.608.829
Ministerstwo Cyfryzacji	16.166	43.330	48.510	38.765	0	24	1.879.828	384.832	2.478.967	2.242.021
Ministerstwo Finansów	475.078	2.044.627	430.791	103.123	439.360	12.891	1.683.984	3.488.853	24.302.480	32.722.924
Ministerstwo Aktywów Państwowych **	0	24	1.326	0	123.121.856	194	270.623	1.303.697	124.698.736	58.234.323
Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	280.069	7.043.596	244.966	649.942	1.061.064	8.940	12.372	6.777	9.549.958	9.124.926
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	280.591	1.256.432	61.534	439.931	378.503	2.525	1.187.300	49.844	3.657.765	3.062.192
Ministerstwo Sportu **	1.152.120	1.826.086	10.301	0	3.794	225	34.044	258.038	3.284.640	3.404.655
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wzwyższego	33.775	4.882	2.147	39.172	1.286	234	20.426	2.589	152.553	309.205
Ministerstwo Obrony Narodowej	13.480.265	11.998.781	18.182.175	5.378.662	5.170	27.130.899	21.066.260	454.161	100.053.603	94.786.336
Ministerstwo Edukacji Narodowej	64.339	17.101	38.998	0	0	654	72.381	4.674	226.433	202.323
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	78.300	142.489	12.807	6.464	0	714	155.713	24.984.910	*** 25.385.701	18.763.866
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	157.231	286.546	61.740	32.486	1.711	6.490	12.106	7.074	572.168	1.683.019
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej **	76.254	55.362	37.140	2.221	25	896	827.535	534.298	1.559.320	—
Ministerstwo Sprawiedliwości	1.087.127	5.081.629	594.080	638.236	247.368	108.485	1.258.391	770.890	9.957.412	9.654.405
Ministerstwo Rozwoju **	181.098	37.643	11.501	5.519	253.128	388	123.359	4.654	624.848	2.308.268
Ministerstwo Infrastruktury	31.845.067	157.423.629	156.485	32.290.139	160.555	74.290	3.019.960	1.552.203	228.392.542	246.811.953
Ministerstwo Klimatu **	32.267	126.232	69.401	71.838	572.112	552	598.067	24.901	1.507.810	—

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	2.436.183	4.315.546	2.005.990	1.023.176	134.039	450.973	345.190	1.964.301	12.859.029	10.921.175
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	713.147	2.023.002	419.423	32.337	975	697	41.864	318.445	3.729.504	3.683.288
Ministerstwo Zdrowia	37.406	112.690	20.328	257.696	37.017	87.094	6.319	83.507	648.288	754.573
Urząd Zamówień Publicznych	0	0	614	0	0	0,6	46	427	1.271	1.349
Urząd Regulacji Energetyki	0	0	933	0	310.215	0	431.892	168.230	911.604	453.941
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	783	12.917	6.431	1.971	130	0	3.484	606	28.022	29.786
Urząd do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych	0	0	541	0	110	76	45	14	804	676
Centralne Biuro Antykorupcyjne	46.092	78.462	27.871	12.446	0	0	2.006	1.670	171.318	138.537
Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego	275.090	235.000	43.058	21.918	54	6.882	10.609	35.496	628.726	464.757
Główny Urząd Statystyczny	15.972	71.411	18.955	37.485	0	3.644	3.527	3.261	162.767	122.422
Agencja Wywiadu	132.514	127.973	95.107	3.123	0	1.262	1.506	2.992	365.885	307.861
Wyższy Urząd Górniczy	4.937	7.354	1.989	22	0	37	356	37	14.732	13.887
Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej	16.518	15.269	6.047	2.363	0	1.467	814	769	46.225	41.609
Główny Urząd Miar	48.304	20.865	33.793	10.659	6	1.149	3.166	1.426	123.112	113.126
Polski Komitet Normalizacyjny	7.094	41.977	1.458	0	0	27	391	85	51.259	52.720
Rzecznik Praw Pacjenta	0	0	234	0	0	105	148	11	518	633
Państwowa Agencja Atomistyki	0	0	2.505	685	0	121	73	71	3.521	2.925
Urząd Transportu Kolejowego	0	0	2.495	0	0	9	841	549	5.790	9.884
Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	333	0	38	145	24.496	2.827	27.968	26.222

Rządowe Centrum Legislacji	0	245	992	0	0	37	308	123	1.773	13.184
Urząd Komunikacji Elektronicznej	7.249	17.751	29.552	3.264	1.111.473	0	17.098	4.231	1.196.209	1.559.628
samorządowe kolegia odwoławcze	1.669	9.287	3.170	0	0	37	1.322	266	16.597	15.815
Prokuratura Krajowa	121.987	568.806	43.128	303.076	62.443	993	32.637	2.635.579	3.774.195	3.293.341
urzędy i instytucje centralne ogółem	54.222.542	196.313.169	22.862.190	41.495.515	135.975.597	27.929.502	33.273.223	39.226.702	572.189.986	562.113.562

* Wartości aktywów trwałych i obrotowych razem pobrane z bilansów nie są sumą wartości wyszczególnionych w tabeli grup rodzajowych. Zagregowane dane o wartości pozostałych grup rodzajowych zamieszczono w „Załączniku do Rozdziału 6. i 7.”.

** Ministerstwa zostały utworzone 18 listopada 2019 r. (z mocą obowiązującą od 15 listopada 2019 r.) na podstawie rozporządzeń Prezesa Rady Ministrów w sprawie szczegółowego zakresu działania poszczególnych ministrów.

*** Ujęto wartości niematerialne i prawne oraz rzeczowe aktywa trwałe Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w wysokości 4.178 tys. PLN i ich umorzenie.

Źródło: bilanse łączne urzędów i instytucji.

Tab. 7.4. Mienie użytkowane przez jednostki podporządkowane wojewodom

dysponent części budżetowej – urząd wojewódzki	aktywa trwale razem *	grunty	budynki, lokale, obiekty inżynierii lądowej i wodnej	maszyny, urządzenia, pojazdy, inne rzeczy- we środki trwale	środki trwale w budowie	długo- terminowe należności i inne aktywa finansowe	zapasy	należności krótko- terminowe	środki pieniężne	aktywa ogółem *	
										2019 r.	2018 r.
[tys. PLN]											
Dolnośląski	286.778	58.705	120.225	82.890	4.447	20.002	2.944	24.616	1.807	316.828	334.904
Kujawsko-Pomorski	141.017	19.292	68.462	51.758	643	473	8.554	17.102	17.495	184.406	178.503
Lubelski	634.811	36.300	498.224	85.896	7.624	6.451	4.353	42.948	6.291	688.609	679.650
Lubuski	177.362	17.508	95.869	39.583	23.882	332	1.138	28.779	1.253	208.601	199.985
Łódzki	184.452	22.590	77.615	77.337	4.638	888	11.335	133.816	3.409	333.259	300.163
Mazowiecki	339.987	99.580	133.525	76.895	23.616	4.823	3.061	46.764	20.031	410.113	417.102
Mazowiecki	690.729	256.440	278.426	124.063	26.243	1.501	31.408	466.619	11.905	1.200.698	1.173.161
Opolski	78.925	15.315	33.017	30.172	47	160	1.043	7.226	1.033	88.769	115.102
Podkarpacki	445.775	24.548	339.381	74.758	5.918	256	6.846	32.811	4.042	489.654	497.047
Podlaski	418.789	59.878	237.572	75.458	41.934	3.517	7.886	7.320	7.103	441.179	421.229
Pomorski	222.259	43.001	95.210	74.177	7.573	1.938	3.243	59.742	12.075	297.478	238.960
Śląski	200.421	27.156	87.600	82.277	1.597	1.426	9.447	1.853.380	12.252	2.075.869	4.069.919
Świętokrzyski	122.250	14.001	69.435	37.162	982	221	6.781	23.875	4.820	157.751	159.770
Warmińsko-Mazurski	340.039	30.161	243.068	57.357	8.566	364	10.172	11.978	2.115	364.622	370.463
Wielkopolski	331.026	75.639	161.366	86.214	6.415	733	15.930	22.766	21.555	391.286	405.092
Zachodniopomorski	183.516	48.563	59.141	66.671	8.445	429	4.023	12.123	2.902	202.789	203.831
urzędy wojewódzkie ogółem	4.798.137	848.677	2.598.137	1.122.669	172.571	43.515	128.162	2.791.965	130.088	7.851.911	9.764.881

* Wartości aktywów trwałych i obrotowych razem pobrane z bilansów nie są sumą wartości wyszczególnionych w tabeli grup rodzajowych. Zagregowane dane o wartości pozostałych grup rodzajowych zamieszczono w „Załączniku do Rozdziału 6. i 7.”.

Źródło: bilanse łączne urzędów wojewódzkich.

Tab. 7.5. Fundusze własne państwowych jednostek budżetowych i ich funduszy celowych

dysponenci zasobów zasób	wartość [tys. PLN]	
	2019 r.	2018 r.
jednostki i fundusze podporządkowane organom centralnym	500.771.882	501.399.609
jednostki i fundusze podporządkowane wojewodom	6.290.094	9.163.674
ogółem	507.061.976	510.563.283

Źródło: bilanse dysponentów części budżetowych, obliczenia PGRP.

7.2. AGENCJE WYKONAWCZE

Agencje wykonawcze są państwowymi osobami prawnymi, tworzonymi na podstawie odrębnej ustawy w celu realizacji zadań państwa. Zasady ich działania określają właściwe ustawy, oraz statuty. Agencja wykonawcza jest obowiązana corocznie wpłacać do budżetu państwa ustaloną na koniec roku nadwyżkę środków finansowych. Agencja może otrzymywać dotacje z budżetu państwa, w zakresie określonym w odrębnych ustawach. Plany finansowe agencji wykonawczych stanowią załączniki do budżetu państwa.

Agencjami wykonawczymi w rozumieniu ustawy o finansach publicznych są:

1. **Narodowe Centrum Badań i Rozwoju** – agencja wykonawcza powołana do realizacji zadań z zakresu polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, które zarządza strategicznymi programami badań naukowych i prac rozwojowych oraz finansuje lub współfinansuje te programy z dotacji celowych, a także może realizować programy badań naukowych lub prac rozwojowych oraz inne zadania finansowane ze środków pochodzących z innych źródeł niż budżet państwa⁵⁴,
2. **Narodowe Centrum Nauki** – agencja wykonawcza powołana do wspierania działalności naukowej w zakresie badań podstawowych z dotacji celowych na finansowanie zadań, a także m. in. ze środków przekazanych przez krajowe i zagraniczne podmioty finansujące programy badawcze⁵⁵,
3. **Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych**⁵⁶ który realizuje zadania państwa w zakresie badania i rejestracji odmian roślin, porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego, ochrony prawnej odmian roślin,
4. **Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa**, do której należy wspieranie: inwestycji w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach na rzecz rolnictwa; przedsięwzięć warunkujących wykorzystanie posiadanej bazy produkcyjnej gospodarstw rolnych i działów specjalnych produkcji rolnej w celu rozpoczęcia, zwiększenia lub wznowienia produkcji; poprawy struktury agrarnej m. in. ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz z innych źródeł zagranicznych, jeśli umowy międzynarodowe tak stanowią⁵⁷,
5. **Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości**⁵⁸ realizująca zadania z zakresu administracji rządowej określone dla niej w programach rozwoju gospodarki w zakresie wspierania rozwoju

⁵⁴ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. z 2020 r. poz. 1861).

⁵⁵ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (Dz. U. z 2019 r. poz. 1384).

⁵⁶ Ustawa z dnia 25 listopada 2010 r. o Centralnym Ośrodku Badania Odmian Roślin Uprawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2109).

⁵⁷ Ustawa z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 1505).

⁵⁸ Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2020 r. poz. 299).

małych i średnich przedsiębiorstw, eksportu, rozwoju regionalnego, wykorzystania nowych technik i technologii, tworzenia nowych miejsc pracy, przeciwdziałania bezrobociu,

6. **Polska Agencja Kosmiczna**⁵⁹ powołana celem wspierania polskiego przemysłu kosmicznego poprzez łączenie świata biznesu i nauki oraz świadczenie pomocy rodzimym przedsiębiorcom w pozyskiwaniu funduszy z Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA). Ważnym aspektem działań Agencji jest działanie na rzecz rozwoju technik satelitarnych, znajdujących zastosowanie na co dzień w naszym życiu w komunikacji, nawigacji, monitoringu środowiska czy prognozowaniu pogody,
7. **Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego**, powołany na mocy ustawy z dnia 15 września 2017 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 1813) celem wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, a także działalności pożytku publicznego i wolontariatu w zakresie określonym w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688 i 1570).
8. **Agencja Rezerw Materiałowych, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Agencja Mienia Wojskowego**, omówione w poprzednim rozdziale, powołane do gospodarowania szczególnymi składnikami majątku Skarbu Państwa.

Tab. 7.6. Zasób majątkowy państwowych agencji wykonawczych

nazwa agencji	organ nadzorujący	fundusz własny [tys. PLN]	
		2019 r.	2018 r.
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego	283	92
Narodowe Centrum Nauki	Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego	398	300
Agencja Rezerw Materiałowych *	Minister Aktywów Państwowych	5.218.187	5.067.592
Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	73.963	66.336
Agencja Mienia Wojskowego **	Minister Obrony Narodowej	4.538.590	4.917.774
Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	Minister Rozwoju	29.506	26.988
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	-255.944	-255.406
Polska Agencja Kosmiczna	Minister Rozwoju	4.382	-628
Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego	Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego	-96	-152
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	160.223	151.573

* Bez majątku rzeczowego stanowiącego własność Skarbu Państwa, oddanego agencji w gospodarowanie.

** Agencja Mienia Wojskowego dysponuje wyłącznie mieniem powierzonym przez Skarb Państwa.

Źródło: podmioty – bilanse, obliczenia PGRP.

⁵⁹ Ustawa z dnia 26 września 2014 r. o Polskiej Agencji Kosmicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 601 i 1669 oraz z 2019 r. poz. 1248).

7.3. INSTYTUCJE GOSPODARKI BUDŻETOWEJ

Instytucje gospodarki budżetowej są jednostkami sektora finansów publicznych tworzonymi w celu realizacji zadań publicznych. Wykonują one wyodrębnione zadania odpłatnie, a koszty swojej działalności oraz zobowiązania pokrywają z uzyskiwanych przychodów. Jeżeli odrębne ustawy tak stanowią, mogą one otrzymywać dotacje z budżetu państwa na realizację zadań publicznych.

Z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego instytucja gospodarki budżetowej uzyskuje osobowość prawną.

Instytucja gospodarki budżetowej samodzielnie gospodaruje mieniem, kierując się zasadą efektywności jego wykorzystania. Na jej mienie mogą składać się: przeniesione na własność nieruchomości, mienie stanowiące wyposażenie przekazane przez organ wykonujący funkcje organu założycielskiego w formie użyczenia oraz mienie nabyte z własnych środków. Tylko za zgodą organu założycielskiego wolno jej zaciągać zobowiązania przewyższające 30 % rocznych przychodów. Również wyłącznie na zasadach określonych przez organ założycielski instytucja gospodarki budżetowej może zbywać środki trwałe.

Wartość majątku instytucji gospodarki budżetowej odzwierciedla *fundusz instytucji gospodarki budżetowej*.

Tab. 7.7. Zasób majątkowy państwowych instytucji gospodarki budżetowej

nazwa instytucji	organ założycielski	fundusz instytucji [tys. PLN]	
		2019 r.	2018 r.
Centrum Obsługi Kancelarii Prezydenta RP	Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	8.460	7.471
Centrum Obsługi Administracji Rządowej	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	263.386	264.278
Centralny Ośrodek Sportu	Minister Sportu	453.598	456.158
Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego	Minister Obrony Narodowej	7.357	6.997
Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej Mazovia	Minister Sprawiedliwości	116.449	114.975
Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucja Gospodarki Budżetowej	Dyrektor Sądu Apelacyjnego w Krakowie	5.845	5.775
Centralny Ośrodek Informatyki	Minister Cyfryzacji	38.452	34.560
Centrum Usług Logistycznych	Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	16.796	17.998
Profilaktyczny Dom Zdrowia w Juracie	Minister Zdrowia	1.080	995
Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS	Prezes Głównego Urzędu Statystycznego	7	50

Źródło: jak w tab. 7.6.

7.4. PAŃSTWOWE FUNDUSZE CELOWE

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁶⁰ jest państwowym funduszem celowym i posiada osobowość prawną. Środkami Funduszu dysponuje Zarząd Funduszu. Przychodami Funduszu są wpłaty pracodawców zatrudniających co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i nie osiągających 6 % wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych, wpłaty pracodawców, którzy nie wydzielili lub nie zorganizowali odpowiedniego stanowiska pracy dla zatrudnionej osoby, która utraciła zdolność do pracy na dotychczasowym stanowisku wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, wpłaty pracodawców prowadzących zakłady pracy chronionej z tytułu zwolnień określonych ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z podatków i opłat, dotacje z budżetu państwa oraz inne dotacje i subwencje, spadki, zapisy i darowizny, dobrowolne wpłaty pracodawców, dochody z oprocentowania pożyczek oraz wolnych środków przekazanych w zarządzanie zgodnie z przepisami o finansach publicznych.

Przychodami są również wpłaty od publicznych i niepublicznych uczelni, publicznych i niepublicznych szkół, publicznych i niepublicznych przedszkoli, publicznych i niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, placówek resocjalizacyjnych, publicznych i niepublicznych żłobków, a także klubów dziecięcych, w których wskaźnik osób niepełnosprawnych jest mniejszy niż 2 % (zgodnie z art. 21. ust. 2b ustawy).

Wartość netto zasobów (fundusze własne) PFRON na koniec roku 2019 wynosiła **1.135.483 tys. PLN** (na koniec 2018 r. – 703.047 tys. PLN).

7.5. POLSKA AKADEMIA NAUK I TWORZONE PRZEZ NIĄ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE

Polska Akademia Nauk jest państwową instytucją naukową⁶¹. Akademia działa poprzez: organy oraz korporacje uczonych, utworzone przez Akademię, instytuty naukowe posiadające osobowość prawną, a także pomocnicze jednostki naukowe i inne jednostki organizacyjne. Akademia służy rozwojowi, promocji, integracji i upowszechnianiu nauki oraz przyczynia się do rozwoju edukacji i wzbogacania kultury narodowej. Równowartość netto środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz innych składników majątku stanowiących wyposażenie Akademii odzwierciedla fundusz statutowy Akademii. Fundusz statutowy ulega zwiększeniu o wartość zysku netto Akademii i ulega zmniejszeniu o wartość pokrycia straty netto Akademii. Mienie Akademii jest użytkowane przez działające w jej strukturze instytuty i centra naukowe prowadzące badania naukowe lub prace badawczo-rozwojowe oraz pomocnicze placówki naukowe: archiwa, biblioteki, muzea, stacje zagraniczne, a także domy pracy twórczej, domy zjazdów i konferencji oraz inne jednostki.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. wartość funduszu własnego z bilansu łącznego PAN wynosiła 1.197 mln PLN (910 mln PLN na 31 grudnia 2018 r.).

7.6. PAŃSTWOWE INSTYTUCJE KULTURY

Ministrowie oraz kierownicy urzędów centralnych organizują działalność kulturalną, tworząc państwowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym⁶².

⁶⁰ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2020 r. poz. 426).

⁶¹ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2020 r. poz. 1796).

⁶² Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 194).

Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej mogą być w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury.

Tab. 7.8. Majątek państwowych instytucji kultury

organizator instytucji kultury	liczba instytucji	wartość praw majątkowych Skarbu Państwa	fundusze własne	fundusze instytucji
		[tys. PLN]		
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	59	1.927.940	2.120.433	1.934.617
Minister Obrony Narodowej	5	214.590	217.390	214.590
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	1	1.013	1.127	1.013
Minister Zdrowia	1	8.396	10.269	8.396
2019 r. ogółem	66	2.151.939	2.349.219	2.158.616
2018 r. ogółem	66	2.144.441	2.317.749	2.154.021

Źródło: jak w tab. 7.6.

Wartość majątku instytucji kultury odzwierciedla fundusz instytucji kultury, który odpowiada wartości mienia wydzielonego instytucji i nabytego.

Organizatorami państwowych instytucji kultury są ministrowie: kultury, rolnictwa, obrony narodowej i zdrowia⁶³. Organizator zapewnia instytucji środki niezbędne do rozpoczęcia i prowadzenia działalności. Instytucja kultury gospodaruje samodzielnie przydzieloną i nabytą częścią mienia oraz prowadzi samodzielną gospodarkę w ramach posiadanych środków. Koszty bieżącej działalności i zobowiązania pokrywa z uzyskiwanych przychodów. Jej przychodami są wpływy z działalności, dotacje z budżetu, oraz środki z innych źródeł.

7.7. SAMODZIELNE PUBLICZNE ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ

Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej były tworzone przez ministra lub centralny organ administracji rządowej albo wojewodę w celu udzielania świadczeń zdrowotnych i promocji zdrowia. Samodzielnymi publicznymi zakładami opieki zdrowotnej są też jednostki organizacyjne publicznej służby krwi⁶⁴.

Skarb Państwa reprezentowany przez ministra, centralny organ administracji rządowej albo wojewodę może utworzyć podmiot leczniczy w celu prowadzenia działalności leczniczej w formie spółki kapitałowej, jednostki budżetowej, jednostki wojskowej i samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej⁶⁵. Ponadto, SP ZOZ nie mogą zostać przekształcane w jednostki budżetowe.

⁶³ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 1998 r. w sprawie wykazu instytucji kultury wpisanych do rejestrów prowadzonych przez ministrów i kierowników urzędów centralnych, nie podlegających przekazaniu jednostkom samorządu terytorialnego ze względu na ogólnonarodowy charakter zadań przez nie wykonywanych (Dz. U. poz. 970).

⁶⁴ Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1777).

⁶⁵ Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 295, 567 i 1493). Rodzajami działalności leczniczej są stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne: szpitalne i inne niż szpitalne oraz ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.

Skarb Państwa przekazał SP ZOZ nieruchomości i inny majątek w nieodpłatne użytkowanie. Zgodnie z ustawą wartość wydzielonej zakładowi części mienia Skarbu Państwa stanowi fundusz założycielski zakładu.

Tab. 7.9. Majątek samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej

organ założycielski	liczba zakładów	wartość wkładu Skarbu Państwa *	fundusz własny	fundusz założycielski
		[tys. PLN]		
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	29 (SP ZOZ i Centrum Krwiodawstwa)	237.680	494.489	491.208
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	6 (zakłady rehabilitacji rolników)	36.751	46.968	37.680
Minister Obrony Narodowej	46 (szpitale ogólne, uzdrowiskowe, przychodnie, centrum krwiodawstwa)	359.150	493.258	591.333
Minister Zdrowia	24 łącznie	251.732	834.788	339.425
	21 (centra krwiodawstwa)	170.638	687.167	176.690
	3 (inne SP ZOZ)	81.094	147.622	162.735
2019 r. ogółem	105	885.313	1.869.504	1.459.645
2018 r. ogółem	105	949.984	1.909.315	1.465.103

* Wartość wkładu majątkowego oznacza fundusz założycielski, a w jednostkach wykazujących w bilansach wartość majątku netto niższą od funduszu założycielskiego – sumę funduszy własnych jednostki.

Źródło: jak w tab. 7.6.

Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej gospodaruje posiadanym mieniem. Zgodnie z brzmieniem art. 54. ust. 2. ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej zbycie aktywów trwałych samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, oddanie ich w dzierżawę, najem, użytkowanie oraz użyczenie może nastąpić wyłącznie na zasadach określonych przez podmiot tworzący, przy czym, z uwzględnieniem brzmienia art. 54. ust. 3. ustawy, brak jest ustawowego obowiązku uzyskania zgody podmiotu tworzącego na każdą czynność prawną z powyższego zakresu.

7.8. UCZELNIE PUBLICZNE

Uczelnie, pełniąc misję odkrywania i przekazywania prawdy poprzez prowadzenie badań i kształcenie studentów, stanowią integralną część narodowego systemu edukacji i nauki. Uczelnia jest autonomiczna we wszystkich obszarach swojego działania na zasadach określonych w ustawie. W

swoich działaniach uczelnie kierują się zasadami wolności nauczania, wolności badań naukowych oraz wolności twórczości artystycznej⁶⁶.

Publiczne uczelnie akademickie powoływane są ustawą⁶⁷, a publiczne uczelnie zawodowe w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego (wojskowe uczelnie zawodowe albo uczelnie zawodowe służb państwowych powoływane są rozporządzeniami odpowiednio Ministra Obrony Narodowej lub Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji wydawanymi w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego).

Nadzór nad zgodnością działań uczelni z przepisami prawa i statutem, a także nad prawidłowością wydatkowania środków publicznych sprawuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego oraz: Minister Obrony Narodowej – w odniesieniu do uczelni wojskowych, minister właściwy do spraw wewnętrznych – w odniesieniu do uczelni służb państwowych, minister właściwy do spraw kultury – w odniesieniu do uczelni artystycznych, minister właściwy do spraw zdrowia – w odniesieniu do uczelni medycznych, minister właściwy do spraw gospodarki morskiej – w odniesieniu do uczelni morskich.

Publiczne uczelnie teologiczne i wydziały teologiczne uczelni publicznych znajdują się także w zakresie określonym przez umowę międzynarodową zawartą ze Stolicą Apostolską oraz ustawy regulujące stosunki między Rzeczpospolitą Polską a innymi kościołami i związkami wyznaniowymi oraz przez statuty tych uczelni, pod nadzorem władz kościołów i związków wyznaniowych.

Wartość mienia uczelni publicznej odzwierciedla fundusz zasadniczy.

Tab. 7.10. Majątek uczelni publicznych

organ nadzorujący	liczba jednostek	wartość praw majątkowych Skarbu Państwa	fundusze własne	fundusze zasadnicze
		[tys. PLN]		
Prezes Rady Ministrów	1	30.430	30.430	30.906
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	19	1.347.971	1.387.729	1.349.364
Minister Obrony Narodowej	5	2.556.052	2.634.685	2.556.052
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego	93	29.993.918	31.310.556	30.038.985
Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	2	210.503	220.047	212.182
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	2	152.323	153.246	152.323
Minister Sprawiedliwości	1	142.960	146.616	142.960
Minister Zdrowia	10	6.997.373	7.131.169	6.997.373
2019 r. ogółem	133	41.431.531	43.014.477	41.480.150
2018 r. ogółem	133	37.464.628	38.055.847	37.616.095

Źródło: jak w tab. 7.6.

⁶⁶ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, 374, 695, 875 i 1086).

⁶⁷ Przepisy dotyczące państwowych szkół wyższych stosuje się odpowiednio do mienia i finansów Krajowej Szkoły Administracji Publicznej, Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.

7.9. PARKI NARODOWE

Państwowymi osobami prawnymi są parki narodowe imiennie wykazane w ustawie⁶⁸. Park narodowy prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych przychodów wydatki na finansowanie zadań określonych w ustawie, w tym zadań Służby Parku Narodowego oraz kosztów działalności. Parki narodowe mogą wykonywać działalność gospodarczą na zasadach określonych w przepisach ustawy Prawo przedsiębiorców wraz z ograniczeniami wynikającymi z ustawy o ochronie przyrody.

Tab. 7.11. Majątek parków narodowych

l. p.	nazwa parku narodowego	fundusz własny [tys. PLN]	
		2019 r.	2018 r.
1.	Babiogórski	33.586	36.705
2.	Białowiecki	18.339	18.427
3.	Biebrzański	17.985	19.894
4.	Bieszczadzki	1.099.515	1.098.664
5.	Bory Tucholskie	3.305	3.375
6.	Drawieński	8.305	8.075
7.	Gorczański	14.827	15.711
8.	Gór Stołowych	25.950	24.500
9.	Kampinoski	4.612.004	4.608.144
10.	Karkonoski	15.886	14.212
11.	Magurski	11.123	11.534
12.	Narwiański	7.759	7.751
13.	Ojcowski	13.935	13.685
14.	Pieniński	115.851	80.836
15.	Poleski	94.185	93.474
16.	Roztoczański	637.040	637.177
17.	Słowiński	26.760	24.526
18.	Świętokrzyski	366.012	365.888
19.	Tatrzański	2.215.405	2.213.501
20.	Ujście Warty	20.157	17.478
21.	Wielkopolski	18.482	18.513
22.	Wigierski	19.294	19.853
23.	Woliński	28.949	29.240
	ogółem	9.424.654	9.381.163

Źródło: jak w tab. 7.6.

7.10. INNE PAŃSTWOWE OSOBY PRAWNE UTWORZONE USTAWAMI SZCZEGÓLNYMI

Przedstawiane w tej części państwowe osoby prawne powołano ustawami dla realizacji wyodrębnionych zadań publicznych innych niż gospodarowanie rzeczowymi składnikami mienia

⁶⁸ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55, 471 i 1378).

Skarbu Państwa, pod wieloma względami zbliżone do zakresu działania administracji rządowej. Korzystają one z mienia, w które zostały wyposażone przez Skarb Państwa, a przychody uzyskują ze środków funduszy celowych⁶⁹ tworzonych z wpłat budżetu państwa z obowiązkowych wpłat przedsiębiorstw, innych opłat (np. koncesyjnych) lub kar, pomocy zagranicznej, dotacji budżetowych, bądź uzyskują przychody z prowadzonej działalności. Wartość praw Skarbu Państwa ustalona została na podstawie wartości funduszy własnych.

Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji⁷⁰ jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną, nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw zdrowia. Do zadań Agencji należy przede wszystkim ocena świadczeń opieki zdrowotnej.

Środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej służą finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju. Przychodami Funduszu są wpływy z tytułu opłat i administracyjnych kar pieniężnych pobieranych na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska i innych przepisów ustawowych, opłat produktowych, wpływy z opłat ustalanych na podstawie ustawy Prawo geologiczne i górnicze, wpływy z operacji finansowych, a także wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej⁷¹.

Polską Organizację Turystyczną utworzono w celu promocji Polski w dziedzinie turystyki i tworzenia warunków współpracy organów władzy publicznej z organizacjami przedsiębiorców działających w tej dziedzinie⁷².

Polski Instytut Sztuki Filmowej utworzony w celu wspierania rozwoju kinematografii i realizowania zadań z zakresu polityki państwa w dziedzinie sztuki filmowej⁷³. Instytut prowadzi samodzielną gospodarkę w ramach posiadanych środków, kierując się zasadą efektywnego ich wykorzystania, ale nie może wykonywać działalności gospodarczej. Przychodami Instytutu są dotacje podmiotowe z budżetu państwa, wpłaty podmiotów prowadzących kina i dystrybucję nośników z nagranyymi na nich filmami oraz nadawców programu telewizyjnego, operatorów platform cyfrowych i telewizji kablowej.

Osobowość prawną mają **jednostki dozoru technicznego**: Urząd Dozoru Technicznego (dalej „UDT”) i Transportowy Dozór Techniczny (dalej „TDT”).

Do zakresu działania **UDT** należy m. in. nadzór i kontrola przestrzegania przepisów o dozorcze technicznym oraz przepisów i zasad z zakresu bezpieczeństwa techniki, dotyczących urządzeń technicznych, a także wykonywanie dozoru technicznego nad urządzeniami technicznymi. W zakresie określonym ustawą UDT podlega ministrowi właściwemu do spraw gospodarki.

Do zakresu działania **TDT** należy wykonywanie dozoru technicznego nad m. in.:

1. urządzeniami technicznymi zainstalowanymi na obszarze kolejowym, w kolejowych pojazdach szynowych oraz na bocznicach kolejowych, osobowymi i towarowymi kolejami liniowymi oraz wyciągami narciarskimi oraz zbiornikami, wykorzystywanymi w ruchu kolejowym, drogowym i w żegludze śródlądowej,
2. urządzeniami technicznymi znajdującymi się na statkach morskich i żeglugi śródlądowej, na pontonach, w dokach, na terenie portów i przystani morskich oraz żeglugi śródlądowej, oraz innymi związanymi z żeglugą morską i śródlądową, w szczególności urządzeniami ciśnieniowymi, bezciśnieniowymi zbiornikami (cysternami) i dźwignicami,
3. urządzeniami technicznymi w portowych bazach przeładunkowych żeglugi morskiej.

⁶⁹ Aktywa funduszy celowych nie posiadających osobowości prawnej, stanowiących tylko wyodrębniony rachunek bankowy, którym dysponuje organ wskazany w ustawie tworzącej fundusz, zostały w Sprawozdaniu potraktowane jako część majątku jednostek budżetowych.

⁷⁰ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1373, 1394, 1590, 1694 i 1726).

⁷¹ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396, 1403, 1495, 1501, 1527, 1579, 1680 i 1712).

⁷² Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 563).

⁷³ Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o kinematografii (Dz. U. z 2018 r. poz. 597 oraz z 2019 r. poz. 50).

TDT wydaje świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych materiałów niebezpiecznych i wydaje decyzje w sprawach wynikających z wykonywania dozoru technicznego.

UDT i TDT prowadzą samodzielną gospodarkę finansową. Przychodami UDT i TDT są przychody z pobieranych opłat i inne przychody. UDT i TDT 30 % zysku przeznaczają na wpłatę do budżetu⁷⁴. W zakresie określonym ustawą TDT podlega ministrowi właściwemu do spraw transportu.

Do zakresu działania **Polskiego Centrum Akredytacji**⁷⁵ należy w szczególności:

1. akredytowanie jednostek oceniających zgodność,
2. sprawowanie nadzoru nad akredytowanymi jednostkami oceniającymi zgodność, w zakresie przestrzegania przez nie wymagań akredytacyjnych,
3. prowadzenie wykazu akredytowanych jednostek oceniających zgodność,
4. prowadzenie działań popularyzujących i promujących zagadnienia akredytacji, w tym organizowanie szkoleń i prowadzenie działalności wydawniczej w zakresie akredytacji,
5. współpraca międzynarodowa w zakresie akredytacji, w szczególności w ramach członkostwa w jednostce European co-operation for Accreditation.

Polskie Centrum Akredytacji prowadzi samodzielną gospodarkę finansową. Przychody czerpie z prowadzonej działalności. Nadzór nad nim sprawuje minister właściwy do spraw gospodarki.

Polska Agencja Żeglugi Powietrznej⁷⁶ (dalej „PAŻP”) zapewnia w polskiej przestrzeni powietrznej służbę ruchu lotniczego oraz inne służby żeglugi powietrznej: służbę łączności, służbę nawigacji, służbę dozorowania oraz służbę informacji lotniczej. Źródłami przychodów Agencji są w szczególności: przychody z opłat pobieranych w ramach systemu CRCO za świadczone usługi nawigacyjnej trasowej i terminalowej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami udziela się dotacji celowej z części budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw transportu na sfinansowanie kosztów ponoszonych przez PAŻP związanych z zapewnieniem służb w przypadku lotów ustawowo zwolnionych z opłat nawigacyjnych.

Polska Agencja Antydopingowa⁷⁷ jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną powołaną do realizacji przepisów ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie poprzez planowanie i realizacja kontroli antydopingowej. Nadzór nad Agencją sprawuje minister właściwy do spraw kultury fizycznej.

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej⁷⁸ jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną powołaną do realizacji zadań z zakresu umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki. Do podstawowych zadań Agencji należy inicjowanie i realizacja działań wspierających międzynarodową wymianę akademicką oraz proces umiędzynarodowienia polskich uczelni i jednostek naukowych, upowszechnianie informacji o polskim systemie szkolnictwa wyższego i nauki oraz upowszechnianie języka polskiego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Krajowy Zasób Nieruchomości⁷⁹ jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną, której Skarb Państwa powierzył wykonywanie prawa własności i innych praw rzeczowych w stosunku do mienia stanowiącego własność Skarbu Państwa, w tym nieruchomości zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, a także powierzonych Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa, powierzonych Agencji Mienia Wojskowego i które nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste. Krajowy Zasób Nieruchomości wykonuje we własnym imieniu związane z tym prawa i obowiązki w stosunku do osób trzecich, w tym również obowiązki publicznoprawne.

⁷⁴ Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym. (Dz. U. z 2019 r. poz. 667 z późn. zm.).

⁷⁵ Ustawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz. U. z 2019 r. poz. 544).

⁷⁶ Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1967).

⁷⁷ Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu dopingu w sporcie (Dz. U. z 2017 r. poz. 1051 oraz z 2018 r. poz. 2245 i 2320 oraz z 2019 r. poz. 730).

⁷⁸ Ustawa z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1582).

⁷⁹ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2018 r. poz. 2363 oraz z 2019 r. poz. 1309).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych⁸⁰ jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną powołaną do realizacji przepisów o ubezpieczeniach społecznych, ustalania obowiązku ubezpieczeń i uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń, wymierzania i pobierania składek oraz dysponowania środkami finansowymi funduszy ubezpieczeń społecznych. Podstawowym źródłem przychodów ZUS są odpisy z funduszy i zwrot kosztów poboru składek.

Narodowy Fundusz Zdrowia jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną. Fundusz działając w imieniu własnym na rzecz ubezpieczonych oraz osób uprawnionych do świadczeń zdrowotnych przeprowadza konkursy ofert, rokowania i zawiera umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, a także monitoruje ich realizację i rozliczanie. Fundusz zarządza środkami finansowymi które stanowią przede wszystkim należne składki na ubezpieczenie zdrowotne⁸¹.

Rzecznik Finansowy reprezentuje interesy klientów podmiotów rynku finansowego. Przy Rzeczniku Finansowym prowadzone są pozasądowe postępowania w sprawie rozwiązywania sporów między klientami podmiotów rynku finansowego a tymi podmiotami. Swoje zadania wykonuje przy pomocy Biura Rzecznika Finansowego. Rzecznika Finansowego, powołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw instytucji finansowych. Koszty działalności Rzecznika i jego Biura ponoszą zakłady ubezpieczeń, powszechne towarzystwa emerytalne, banki, krajowe instytucje płatnicze oraz krajowe instytucje pieniądza elektronicznego, biura usług płatniczych, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz inne podmioty rynku finansowego wskazane w ustawie⁸².

Instytut Europy Środkowej powołany celem prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych w zakresie nauk społecznych, nauk humanistycznych, międzydyscyplinarnych nauk z przewagą nauk społecznych i humanistycznych⁸³.

Polski Instytut Ekonomiczny powołany celem realizacji zadań, do których należy m. in. inspirowanie, organizowanie i prowadzenie badań naukowych w zakresie nauk ekonomicznych i społecznych oraz przekazywanie ich wyników organom władzy publicznej, przygotowywanie analiz, ekspertyz i studiów prognostycznych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych⁸⁴.

Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia⁸⁵ jest państwową osobą prawną zajmującą się monitorowaniem oraz analizą sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej w państwach Europy Środkowej, Północnej i Wschodniej, na Bałkanach oraz na Kaukazie, w Turcji i Azji Centralnej. Podstawowym zadaniem Ośrodka jest przygotowywanie analiz, ekspertyz i studiów prognostycznych na potrzeby organów władzy publicznej w Polsce.

Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego⁸⁶ to polski instytut badawczy z siedzibą w Poznaniu, zajmujący się monitorowaniem i analizą sytuacji politycznej, gospodarczej, społecznej i prawnej w Niemczech, a także śledzący stosunki polsko-niemieckie oraz problematykę międzynarodową: procesy w Unii Europejskiej, relacje transatlantyckie, wyzwania i zagrożenia globalne. Podstawowym zadaniem Instytutu jest prowadzenie badań naukowych oraz przygotowywanie analiz, raportów, ekspertyz i studiów prognostycznych na potrzeby organów władzy publicznej w Polsce.

⁸⁰ Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266, 321, 568, 695, 875 i 1291).

⁸¹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1398, 1492, 1493, 1578 i 1875).

⁸² Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2279).

⁸³ Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o Instytucie Europy Środkowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 2270).

⁸⁴ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o Polskim Instytucie Ekonomicznym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1735).

⁸⁵ Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o Ośrodku Studiów Wschodnich im. Marka Karpia (Dz. U. z 2011 r. poz. 1029).

⁸⁶ Ustawa z dnia 17 grudnia 2015 r. o Instytucie Zachodnim im. Zygmunta Wojciechowskiego (Dz. U. z 2015 r. poz. 2292).

Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka⁸⁷ powołany celem pogłębiania polsko-węgierskiej przyjaźni i współpracy.

Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości⁸⁸ powołana celem działania na rzecz wzrostu konkurencyjności przedsiębiorców poprzez wspieranie ich transformacji cyfrowej w zakresie procesów, produktów i modeli biznesowych, wykorzystujących najnowsze osiągnięcia z dziedziny automatyzacji, sztucznej inteligencji, technologii teleinformatycznych oraz komunikacji pomiędzy maszynami oraz człowiekiem a maszynami z uwzględnieniem odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa tych rozwiązań.

Agencja Badań Medycznych⁸⁹ państwowa osoba prawna powołana do realizacji zadań z zakresu działalności innowacyjnej w ochronie zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju niekomercyjnych badań klinicznych, prowadząca działalność analityczną dotyczącą oceny podejmowanych decyzji i ich wpływu na koszty funkcjonowania systemu ochrony zdrowia w Polsce.

Polskie Laboratorium Antydopingowe⁹⁰ niezależna finansowo i operacyjnie państwowa osoba prawna, odpowiedzialna za realizację analiz antydopingowych próbek fizjologicznych zawodników. Ponadto Laboratorium będzie mogło prowadzić analizy toksykologiczne, w tym w ramach współpracy z Policją, sądami, prokuratorem, Służbą Celno-Skarbową, Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Farmaceutycznym, szpitalami, instytutami badawczymi, uczelniami medycznymi oraz Żandarmerią Wojskową.

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego⁹¹ państwowa osoba prawna powołana celem zapewnienia obsługi Komisji Nadzoru Finansowego i Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego.

Centrum Łukasiewicz⁹² państwowa osoba prawna powołana do planowania i koordynowania badań naukowych i prac rozwojowych.

Bezpośrednio na mocy odpowiednich powołujących je ustaw działają także:

1. Narodowy Instytut Fryderyka Chopina⁹³,
2. Międzynarodowy Instytut Biologii Molekularnej i Komórkowej w Warszawie⁹⁴.

Ich majątek ujęto odpowiednio w częściach o instytucjach kultury i PAN.

Tab. 7.12. Majątek agencji, fundacji, funduszy i innych państwowych osób prawnych utworzonych ustawami szczególnymi

l. p.	nazwa podmiotu	organ nadzorujący	fundusz własny [tys. PLN]	
			2019 r.	2018 r.
1.	Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji	Minister Zdrowia	94.143	85.895

⁸⁷ Ustawa z dnia 8 lutego 2018 r. o Instytucie Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka (Dz. U. z 2018 r. poz. 538).

⁸⁸ Ustawa z dnia 17 stycznia 2019 r. o Fundacji Platforma Przemysłu Przyszłości (Dz. U. z 2019 r. poz. 229).

⁸⁹ Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o Agencji Badań Medycznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 447).

⁹⁰ Ustawa z 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu doping w sporcie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1872).

⁹¹ Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku (Dz. U. z 2018 r. poz. 2243 oraz z 2019 r. poz. 875, 2217.).

⁹² Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz (Dz. U. z 2020 r. poz. 2098).

⁹³ Ustawa z dnia 3 lutego 2001 r. o ochronie dziedzictwa Fryderyka Chopina (Dz. U. z 2001 r. nr 16 poz. 168 oraz z 2019 r. poz. 730).

⁹⁴ Ustawa z dnia 26 czerwca 1997 r. o Międzynarodowym Instytucie Biologii Molekularnej i Komórkowej w Warszawie (Dz. U. z 1997 r. nr 106 poz. 674).

2.	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Minister Klimatu	15.331.569	13.538.458
3.	Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpi	Prezes Rady Ministrów	583	404
4.	Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego	Prezes Rady Ministrów	3.915	3.887
5.	Centrum Badania Opinii Społecznej ⁹⁵	Prezes Rady Ministrów	1.205	1.062
6.	Polski Instytut Sztuki Filmowej	Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	10.610	18.337
7.	Polska Organizacja Turystyczna	Minister Rozwoju	3.132	2.940
8.	Polskie Centrum Akredytacji	Minister Rozwoju	20.955	20.796
9.	Urząd Dozoru Technicznego	Minister Rozwoju	814.086	698.598
10.	Transportowy Dozór Techniczny	Minister Infrastruktury	196.743	191.664
11.	Polska Agencja Żeglugi Powietrznej	Minister Infrastruktury	1.021.429	1.014.637
12.	Polski Klub Wyścigów Konnych ⁹⁶	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	8.774	7.635
13.	Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia ⁹⁷	Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	287	291
14.	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	14.310	14.267
15.	16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	83.075	79.294
16.	Polski Instytut Spraw Międzynarodowych ⁹⁸	Minister Spraw Zagranicznych	363	298
17.	Rzecznik Finansowy	Prezes Rady Ministrów	318	318
18.	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	1.495.598	1.667.681
19.	Narodowy Fundusz Zdrowia	Minister Zdrowia	6.953.149	5.232.038
20.	Polska Agencja Antydopingowa	Minister Sportu	217	87
21.	Polskie Laboratorium Antydopingowe	Minister Sportu	7.915	—
22.	Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej	Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego	-114	16
23.	Krajowy Zasób Nieruchomości	Minister Rozwoju	479.680	103.957
24.	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	16.646.242	14.092.523
25.	Instytut Europy Środkowej	Prezes Rady Ministrów	77	-67
26.	Polski Instytut Ekonomiczny	Prezes Rady Ministrów	732	26
27.	Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka	Prezes Rady Ministrów	147	0

⁹⁵ Ustawa z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji – Centrum Badania Opinii Społecznej (Dz. U. poz. 163, z 2002 r. poz. 1271 oraz z 2007 r. poz. 560).

⁹⁶ Ustawa z dnia 18 stycznia 2001 r. o wyścigach konnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 194).

⁹⁷ Ustawa z dnia 25 marca 2011 r. o Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia (Dz. U. z 2019 r. poz. 640).

⁹⁸ Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1386).

28.	Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości	Minister Rozwoju	1.998	—
29.	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego ⁹⁹	Prezes Rady Ministrów	179.743	157.827
30.	Agencja Badań Medycznych	Minister Zdrowia	0	—
31.	Centrum Łukasiewicz	Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego	-230	—

Źródło: jak w tab. 7.6.

7.11. FUNDUSZE UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Organizację, zasady działania i finansowania **funduszy ubezpieczeń społecznych**¹⁰⁰. określa ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych¹⁰¹. Nadzór nad zgodnością działań z obowiązującymi przepisami sprawuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Ubezpieczenie społeczne rolników¹⁰² realizuje Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z funduszy¹⁰³ zarządzanych przez Prezesa KRUS.

Wypłacalność świadczeń z ubezpieczeń społecznych gwarantowana jest przez państwo. W celu zrównoważenia wpływów i wydatków fundusze korzystają z dotacji budżetu państwa.

W roku 2019 przychody funduszy związanych z ubezpieczeniami społecznymi wyniosły 268.693.201 tys. PLN (w 2018 r. – 261.161.685 tys. PLN), w tym dotacja z budżetu państwa 57.440.785 tys. PLN (w 2018 r. – 53.476.125 tys. PLN). Natomiast łączne koszty wyniosły 270.099.197 tys. PLN (w 2018 r. – 253.278.628 tys. PLN).

Tab. 7.13. Fundusze ubezpieczeń społecznych

nazwa funduszu	fundusz własny [tys. PLN]	
	2019 r.	2018 r.
Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (fundusz emerytalny, rentowy, chorobowy i wypadkowy razem)	4.208.150	4.660.464
Fundusz Rezerwy Demograficznej	54.456.292	42.462.356
Fundusz Emerytur Pomostowych	297.394	1.042.093
fundusze zarządzane przez Prezesa KRUS (fundusz emerytalno-rentowy, prewencji i rehabilitacji oraz administracyjny razem)	212.958	421.997

Źródło: jak w tab. 7.6.

⁹⁹ Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku (Dz. U. z 2018 r. poz. 2243).

¹⁰⁰ Fundusz Ubezpieczeń Społecznych realizuje zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych. Fundusz jest podzielony na pięć odrębnych funduszy: emerytalny, rentowy, chorobowy i wypadkowy oraz fundusze rezerwowe dla ubezpieczeń rentowych oraz chorobowego i ubezpieczenia wypadkowego. Głównym źródłem przychodów FUS są składki na ubezpieczenia społeczne, a kosztami – świadczenia z ubezpieczenia. Uzupelnieniem dochodów Funduszu jest dotacja z budżetu państwa. Fundusz Rezerwy Demograficznej gromadzi środki na uzupełnienie niedoboru funduszu emerytalnego wynikającego z przyczyn demograficznych. Od 1 stycznia 2009 r. Skarb Państwa jest zobowiązany do przekazywania Funduszowi 40 % przychodów ze sprzedaży majątku pomniejszych o kwoty obowiązkowych odpisów na fundusz reprivatyzacyjny. Pozyskane z prywatyzacji środki mają być lokowane w papiery skarbowe, a o innych inwestycjach będą decydować wspólnie ministrowie finansów i pracy. Fundusz Emerytur Pomostowych finansuje emerytury pomostowe.

¹⁰¹ Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266).

¹⁰² Ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2020 r. poz. 174).

¹⁰³ Fundusz Emerytalno-Rentowy, Fundusz Prewencji i Rehabilitacji, Fundusz Administracyjny.

8. AKCJE I UDZIAŁY SKARBU PAŃSTWA

8.1. PODMIOTY WYKONUJĄCE PRAWA Z AKCJI I UDZIAŁÓW SKARBU PAŃSTWA

Obowiązujące od 1 stycznia 2017 r. przepisy prawa, tj. ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym¹⁰⁴ wraz z ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym¹⁰⁵ wprowadziły nowy model wykonywania uprawnień właścicielskich Skarbu Państwa. Na podstawie art. 7. ust. 1. ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym Prezes Rady Ministrów koordynuje politykę właścicielską realizowaną w stosunku do spółek z udziałem Skarbu Państwa. Na podstawie art. 7. ust. 3. wyżej wymienionej ustawy Prezes Rady Ministrów może określać zasady, którymi będzie kierował się Skarb Państwa, działając jako akcjonariusz wobec spółek z udziałem Skarbu Państwa. Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów¹⁰⁶ z dnia 5 grudnia 2019 r. uprawnienia właścicielskie, w stosunku do spółek wymienionych w załączniku do rozporządzenia, wykonują członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa. Rozporządzeniem z dnia 13 stycznia 2017 r. ustalony został wykaz spółek o istotnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. z 2017 r. poz. 95). Obejmuje on 30 spółek, w tym spółki, których akcje są notowane na giełdzie, a także m. in.: Polską Grupę Zbrojeniową S. A., Polski Holding Obronny Sp. z o. o., Polskie Koleje Państwowe S. A., Polskie Radio S. A. Akcje i udziały należące do Skarbu Państwa w wyżej wymienionych spółkach, co do zasady, podlegają zakazowi zbycia. Nie mogą być także przedmiotem darowizny na rzecz jednostki samorządu terytorialnego lub związku jednostek samorządu terytorialnego.

Tab. 8.1. Spółki z udziałem Skarbu Państwa

reprezentant Skarbu Państwa	liczba spółek					ogółem
	prowadzące działalność		w likwi- dacji	nieprowa- dzące działalno- ści	w upadło- ści	
	jedno- osobowe	udział częściowy				
Minister Aktywów Państwowych	46	157	3	—	3	209
Minister Finansów	1	1	—	—	—	2
Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	6	11	2	—	3	22
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	22	—	—	—	—	22
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	1	—	—	—	—	1
Minister Zdrowia	1	—	—	—	—	1
Prezes Rady Ministrów	2	3	—	1	—	6

¹⁰⁴ Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1302, 1309, 1571 i 1655 oraz z 2020 r. poz. 735).

¹⁰⁵ Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 2260, z 2018 r. poz. 1669 i 2156 oraz z 2019 r. poz. 730).

¹⁰⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 2369).

Pełnomocnik Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Energetycznej	3	—	—	—	—	3
Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe	1	8	—	—	—	9
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	44	7	—	—	—	51
Agencja Mienia Wojskowego	4	1	—	—	—	5
Agencja Rozwoju Przemysłu	4	15	23	18	35	95
2019 r. ogółem	135	203	28	19	41	* 426
2018 r. ogółem	148	202	29	21	48	* 448

* W pięciu spółkach Skarbu Państwa był reprezentowany przez dwa organy.

Źródło: dane organów nadzorujących.

Informacje o akcjach i udziałach Skarbu Państwa wykorzystane w niniejszym Sprawozdaniu pochodzą z ewidencji zbiorczej prowadzonej przez Prokuratorię Generalną RP oraz od innych jednostek organizacyjnych zajmujących się nadzorem właścicielskim. Z tych źródeł PGRP otrzymywała zestawienia podstawowych danych o spółkach i ich bilanse. Prowadzenie przez te jednostki szczegółowej ewidencji akcji i udziałów regulują przepisy ogólne i wewnętrzne związane z gospodarką finansową i rachunkowością jednostek.

Tab. 8.2. Wartość akcji i udziałów Skarbu Państwa

reprezentant Skarbu Państwa	liczba spółek w nadzorze	wartość nominalna akcji lub udziałów [tys. PLN]
Minister Aktywów Państwowych	209	61.420.482
Minister Finansów	2	5.000
Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	22	1.061.064
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	22	378.449
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	1	130.650
Minister Zdrowia	1	36.800
Prezes Rady Ministrów	6	7.910.270
Pełnomocnik Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Energetycznej	3	14.613.441
Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe	9	59.648
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	51	819.546
Agencja Mienia Wojskowego	5	1.233.621
Agencja Rozwoju Przemysłu	95	1.034.952
ogółem	426	88.703.923

Źródło: bilanse spółek, dane organów nadzorujących.

W roku 2019 prawa z akcji i udziałów Skarbu Państwa wykonywało 12 podmiotów w 426 spółkach o łącznej wartości nominalnej 88.703.923 tys. PLN.

8.2. AKCJE I UDZIAŁY SKARBU PAŃSTWA

Spółki z udziałem Skarbu Państwa podzielono na trzy główne grupy: spółki jednoosobowe, niepubliczne spółki z częściowym udziałem Skarbu Państwa oraz spółki publiczne, których akcje znajdowały się w obrocie giełdowym.

Tab. 8.3. Akcje i udziały Skarbu Państwa

typy spółek	liczba spółek		wartość nominalna akcji lub udziałów [tys. PLN]	
	2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.
jednoosobowe spółki Skarbu Państwa	157	173	40.866.955	41.914.299
<i>prowadzące działalność</i>	135	148	40.749.823	41.786.825
<i>w likwidacji, w upadłości z likwidacją majątku, nie prowadzące działalności</i>	22	25	117.132	127.474
z częściowym udziałem Skarbu Państwa	269	275	47.857.917	43.935.012
<i>niepubliczne prowadzące działalność</i>	181	180	24.421.060	20.468.362
<i>niepubliczne w likwidacji, upadłości z likwidacją majątku, nie prowadzące działalności</i>	66	73	1.189.238	1.219.026
<i>publiczne</i>	22	22	22.247.619	22.247.624
ogółem	426	448	88.724.872	85.849.310

Źródło: dane PGRP i organów nadzorujących.

8.2.1. Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa

Skarb Państwa reprezentowany przez 12 podmiotów 31 grudnia 2019 r. posiadał akcje i udziały w 157 jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa.

W ciągu 2019 r. liczba jednoosobowych spółek Skarbu Państwa zmalała. Głównym czynnikiem mającym wpływ na zmniejszenie było wykreślenie spółek z Krajowego Rejestru Sądowego po zakończeniu procesu likwidacji, upadłości lub wniesienie akcji lub udziałów do innych podmiotów.

8.2.2. Spółki z częściowym udziałem Skarbu Państwa

Skarb Państwa reprezentowany przez 8 podmiotów 31 grudnia 2019 r. posiadał, obok innych akcjonariuszy lub udziałowców, pakiety akcji lub udziałów w 269 spółkach, z których 181 prowadziło wówczas działalność gospodarczą, a 22 było spółkami publicznymi.

Udział Skarbu Państwa w tych spółkach wynikał w głównej mierze z prywatyzacji pośredniej, gdy w posiadaniu Skarbu Państwa pozostały akcje (udziały):

1. celowo zatrzymane przez Skarb Państwa w celu realizacji polityki właścicielskiej lub przeznaczone do zbycia po realizacji umownych zobowiązań inwestorów,
2. przeznaczone dla uprawnionych pracowników rolników i rybaków i pozostałe po niepełnym wykorzystaniu tej rezerwy.

W roku 2019 liczba spółek z częściowym udziałem Skarbu Państwa po raz kolejny zmalała. Przyczyną tego było wykreślenie spółek z Krajowego Rejestru Sądowego po zakończeniu likwidacji lub upadłości oraz zbycie mniejszościowych pakietów akcji lub udziałów, pozostałych po prywatyzacji, w tym – po procesie nieodpłatnego udostępniania dla osób uprawnionych¹⁰⁷

8.2.3. Akcje Skarbu Państwa w spółkach publicznych

Tab. 8.4. Akcje Skarbu Państwa w spółkach publicznych

udział Skarbu Państwa	organ reprezentujący Skarb Państwa			
	Minister Aktywów Państwowych		Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe	
	liczba spółek	wartość rynkowa [tys. PLN]	liczba spółek	wartość rynkowa [tys. PLN]
do 5 %	4	2.362	1	195
ponad 5 % do 25 %	2	39.891	1	36.654
ponad 25 % do 50 %	7	43.075.603	—	—
ponad 50 %	7	39.811.279	—	—
2019 r. ogółem	20	82.929.135	2	36.849
2018 r. ogółem	—	—	2	38.050

Źródło: jak w tab. 8.3.

Zgodnie ze stanem na koniec 2019 r. Skarb Państwa posiadał akcje w 22 spółkach publicznych o łącznej wartości rynkowej 82.965.984 tys. PLN. Większościowe pakiety (ponad 50 %) Skarb Państwa posiadał w siedmiu spółkach.

8.3. WARTOŚĆ AKCJI I UDZIAŁÓW SKARBU PAŃSTWA

Wartość akcji i udziałów Skarbu Państwa w spółkach zasadniczo ustalono na podstawie wartości majątku netto spółki wykazanej w bilansie i udziału Skarbu Państwa. Odmiennie wyceniono:

1. akcje będące w obrocie na rynku regulowanym – według kursu giełdowego z dnia ostatniego notowania w roku 2019,
2. akcje i udziały spółek z bardzo małym udziałem Skarbu Państwa, które nie złożyły bilansu w organie nadzorującym – ich wartość pominięto,
3. akcje spółek, w których kapitały własne są wielkością ujemną, jeżeli nie zostały zbyte lub wycenione – przypisano im wartość zero.

¹⁰⁷ Zbywanie akcji lub udziałów przez podmioty uprawnione do wykonywania praw z tych akcji lub udziałów odbywało się wyłącznie za zgodą Rady Ministrów na podstawie art. 11. ust. 2. ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym. W wyniku realizacji postanowień umów prywatyzacyjnych zawartych w latach wcześniejszych zbycie mogło nastąpić na podstawie art. 108. ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym, jeśli nabywca i cena były wskazane w tych umowach, a zbycie dotyczyło akcji lub udziałów, w których Skarb Państwa posiadał mniej niż 50 % kapitału zakładowego (realizacja tzw. opcji z umów prywatyzacyjnych).

Tab. 8.5. Majątek jednoosobowych spółek Skarbu Państwa

organ reprezentujący Skarb Państwa	liczba spółek		wartość majątku netto spółek [tys. PLN]	
	2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.
Minister Aktywów Państwowych	47	18	23.542.603	5.839.279
Minister Finansów	1	2	3.676	1.023.288
Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	7	7	511.236	547.911
Minister Infrastruktury	—	13	—	12.487.112
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	22	23	942.036	857.664
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego	—	1	—	76.331
Minister Obrony Narodowej	—	3	—	490.311
Minister Przedsiębiorczości i Technologii	—	29	—	314.087
Minister Sportu	—	2	—	33.308
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	1	1	902.688	878.360
Minister Zdrowia	1	4	160.795	241.131
Prezes Rady Ministrów	3	15	6.086.585	10.601.125
Pełnomocnik Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Energetycznej	3	3	27.068.475	26.197.803
Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe	1	1	727	727
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	44	44	1.842.689	1.954.343
Agencja Mienia Wojskowego	4	7	1.081.987	1.221.339
Agencja Rozwoju Przemysłu	23	—	41.632	—
ogółem	157	173	62.185.129	62.764.119

Źródło: bilanse spółek lub informacje od organów nadzorujących, obliczenia PGRP.

Wartość majątku netto jednoosobowych spółek Skarbu Państwa na koniec 2019 r. wynosiła 62.185.129 tys. PLN¹⁰⁸. W stosunku do roku poprzedniego wzrosła ona o 578.990 tys. PLN.

¹⁰⁸ Jednostkowe dane o kapitałach jednoosobowych spółek Skarbu Państwa ujęto w załączniku do Rozdziału 8.

Tab. 8.6. Akcje i udziały w spółkach niepublicznych z częściowym udziałem Skarbu Państwa

organ reprezentujący Skarb Państwa	liczba spółek		wartość majątku netto Skarbu Państwa [tys. PLN]	
	2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.
Minister Aktywów Państwowych	142	16	19.259.041	481.412
Minister Finansów	1	—	0	—
Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	15	16	3.262.398	3.126.151
Minister Infrastruktury	—	12	—	8.018.683
Minister Obrony Narodowej	—	20	—	4.007.031
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	—	21	—	2.423.716
Minister Przedsiębiorczości i Technologii	—	137	—	1.089.515
Minister Zdrowia	—	1	—	204.026
Prezes Rady Ministrów	3	17	2.999.733	3.479.777
Polska Organizacja Turystyczna	—	1	—	11
Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe	6	6	3.161	3.462
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	7	4	7.241	2.821
Agencja Mienia Wojskowego	1	2	0	0
Agencja Rozwoju Przemysłu	72	—	53.185	—
ogółem	247	253	25.584.759	22.836.605

Źródło: jak w tab. 8.5.

Wartość majątku netto spółek w części odpowiadającej udziałowi Skarbu Państwa na koniec 2019 r. wynosiła 25.584.759 tys. PLN. W stosunku do roku poprzedniego uległa ona zwiększeniu o 2.748.154 tys. PLN.

Tab. 8.7. Akcje w spółkach publicznych z częściowym udziałem Skarbu Państwa

organ reprezentujący Skarb Państwa	liczba spółek		wartość rynkowa [tys. PLN]	
	2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.
Minister Aktywów Państwowych	20	8	82.929.135	54.723.244
Minister Przedsiębiorczości i Technologii	—	3	—	672
Prezes Rady Ministrów		9		50.812.743
Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe	2	2	36.849	38.050
ogółem	22	22	82.965.984	105.574.709

Źródło: jak w tab. 8.3.

Zgodnie ze stanem na koniec 2019 r. Skarb Państwa posiadał akcje w 22 spółkach publicznych o łącznej wartości rynkowej 82.965.984 tys. PLN. W stosunku do roku poprzedniego wartość rynkowa akcji spadła o 22.608.725 tys. PLN. Spółki te działają w kluczowych dla gospodarki sektorach i mają ugruntowaną pozycję. Szczegółowy wykaz przedstawiono w załączniku do Rozdziału 8. w tab. 13.4.

9. INNE PAŃSTWOWE OSOBY PRAWNE

Do sektora finansów publicznych nie należą państwowe osoby prawne będące przedsiębiorstwami, instytucjami badawczymi, bankami. Ich mienie jest w całości mieniem państwowym. Z mocy ustaw szczególnych, Skarb Państwa ma określone uprawnienia majątkowe, które ograniczają ich prawo własności. Państwu przysługuje prawo do nadzoru nad gospodarką danej jednostki oraz prawo jej zlikwidowania i przejęcia mienia jednostki na warunkach określonych w ustawach.

W niniejszym Sprawozdaniu, zgodnie z § 20. rozporządzenia w sprawie sposobu ewidencjonowania mienia Skarbu Państwa¹⁰⁹, za wartość praw majątkowych Skarbu Państwa przyjęto wartość wkładu założycielskiego. Wartość ta z reguły równa się funduszowi podstawowemu¹¹⁰, ale w jednostkach których majątek netto jest mniejszy od funduszu podstawowego, za aktualną wartość praw majątkowych uznano wielkość funduszu własnego.

9.1. PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE

Tab. 9.1. Liczba przedsiębiorstw państwowych w ostatnich latach

rok	ogółem	prowadzące działalność	w likwidacji	w upadłości
2019	30	17	4	9
2018	31	18	4	9
2017	33	18	6	9
2016	37	19	8	10
2015	41	19	9	13
2014	52	20	17	15
2013	58	21	20	17

Źródło: informacje przekazane przez właściwe ministerstwa i urzędy wojewódzkie.

Głównym czynnikiem mającym wpływ na zmniejszenie liczby przedsiębiorstw państwowych było wykreślenie z Krajowego Rejestru Sądowego po zakończeniu likwidacji, upadłości.

Status przedsiębiorstwa państwowego w końcu 2019 r. zachowały jeszcze:

1. podmioty o specyficznym charakterze ze względu na dotyczące je przepisy i szczególne zadania: PP Porty Lotnicze (nadzorowane przez Ministra Infrastruktury); Polska Żegluga Morska (nadzorowana przez Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej), Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej (nadzorowane przez Ministra Klimatu) oraz Państwowe Przedsiębiorstwo Użyteczności Publicznej Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych (nadzorowane przez Ministra Aktywów Państwowych),
2. przywięzienne zakłady pracy w nadzorze założycielskim Ministra Sprawiedliwości (Centralnego Zarządu Służby Więziennej)¹¹¹.

¹⁰⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 2020 r. w sprawie sposobu ewidencjonowania mienia Skarbu Państwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 884.).

¹¹⁰ Dla jednostek wykazujących w bilansie obok funduszu podstawowego fundusz z aktualizacji wyceny uwzględniono sumę obu tych funduszy.

¹¹¹ Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności (Dz. U. z 2017 r. poz. 2151).

Tab. 9.2. Przedsiębiorstwa państwowe według organów założycielskich

organ nadzorujący	prowadzące działalność		w likwidacji	w upadłości	ogółem
	2019 r.	2018 r.			
Minister Aktywów Państwowych	1	1	—	—	1
Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	1	1	—	—	1
Minister Infrastruktury	1	1	—	—	1
Minister Sprawiedliwości	11	12	—	2	13
Minister Klimatu	1	1	—	—	1
Wojewoda Kujawsko-Pomorski	—	—	—	1	1
Wojewoda Lubelski	—	—	—	1	1
Wojewoda Małopolski	2	2	1	—	3
Wojewoda Mazowiecki	—	—	—	2	2
Wojewoda Śląski	—	—	2	1	3
Wojewoda Świętokrzyski	—	—	—	1	1
Wojewoda Wielkopolski	—	—	1	1	2
ogółem	17	18	4	9	30

Źródło: jak w tab. 9.1.

Wartość majątku przedsiębiorstwa odzwierciedlają: fundusz założycielski, fundusz przedsiębiorstwa, fundusz z aktualizacji wyceny. Fundusz założycielski przedsiębiorstwa odzwierciedla wartość wydzielonej przedsiębiorstwu części mienia państwowego. Wartości praw majątkowych Skarbu Państwa odpowiada suma funduszy własnych.

Tab. 9.3. Majątek przedsiębiorstw państwowych „czynnych”

organ nadzorujący	suma funduszy [tys. PLN]			
	założycielskich		własnych	
	2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.
Minister Aktywów Państwowych	32.999	32.999	35.502	34.417
Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	7.443	7.443	4.521	3.540
Minister Infrastruktury	386.188	386.188	2.724.409	2.368.107
Minister Sprawiedliwości	26.156	22.999	182.818	163.229
Minister Klimatu	144	144	23.967	23.054
Wojewoda Małopolski	790	790	1.737	1.677
ogółem	453.720	450.563	2.972.954	2.594.024

Źródło: dane urzędów i bilanse przedsiębiorstw, obliczenia PGRP.

Za wartość majątku przedsiębiorstwa, w którym suma funduszy własnych jest wielkością ujemną (zobowiązania przewyższają wartość aktywów) przyjęto 0, bowiem Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania przedsiębiorstw państwowych.

9.2. INSTYTUTY BADAWCZE

Instytutem badawczym jest państwowa jednostka organizacyjna, wyodrębniona pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, która prowadzi badania naukowe i prace rozwojowe ukierunkowane na ich wdrożenie i zastosowanie w praktyce. Instytut posiada osobowość prawną. Instytut tworzy, w drodze rozporządzenia, Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego ze względu na planowaną działalność instytutu, złożony po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw nauki. Przy tworzeniu instytutu minister nadzorujący wyposaża go w środki niezbędne do prowadzenia działalności. Równowartość majątku według stanu na dzień rozpoczęcia działalności odzwierciedla fundusz statutowy.

Na podstawie art. 19. ust. 4. ustawy o instytutach badawczych zysk brutto instytutu z działalności określonej w art. 2. ust. 1-3. oraz zysk netto z działalności określonej w art. 2. ust. 4. przeznaczają się na działalność podstawową instytutu określoną w art. 2. ust. 1. poprzez zwiększenie funduszu rezerwowego, funduszu badań własnych, funduszu nagród oraz zakładowego funduszu świadczeń socjalnych¹¹².

Tab. 9.4. Majątek instytutów badawczych

organ nadzorujący	liczba jednostek	wartość praw majątkowych *	fundusze własne	fundusz statutowy **
		[tys. PLN]		
Minister Cyfryzacji	2	74.648	270.134	74.648
Minister Edukacji Narodowej	1	2.074	3.087	2.074
Minister Aktywów Państwowych	10	347.256	559.131	347.256
Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	3	105.162	123.218	105.162
Minister Infrastruktury	3	127.660	147.269	129.473
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2	5.932	5.932	6.876
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego	2	1.237	2.398	1.576
Minister Obrony Narodowej	9	608.862	730.891	615.974
Minister Funduszy i Polityki Regionalnej	1	1.831	2.325	1.831
Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	2	32.017	36.522	32.017
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	10	705.178	855.023	705.178
Minister Rozwoju	2	100.654	112.019	100.654
Minister Sportu	1	3.459	3.459	4.972
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	3	38.047	42.458	38.047
Minister Klimatu	4	158.444	176.167	160.907
Minister Zdrowia	16	-189.036	-135.218	569.152
2019 r. ogółem	71	2.123.425	2.934.815	2.895.397
2018 r. ogółem	112	3.177.801	4.113.921	3.902.842

* Wartość praw majątkowych Skarbu Państwa oznacza fundusz statutowy, a w jednostkach wykazujących w bilansach wartość majątku netto niższą od funduszu statutowego – sumę funduszy własnych jednostki.

** Suma funduszu podstawowego i funduszu z aktualizacji wyceny.

Źródło: bilanse jednostek lub informacje od organów nadzorujących, obliczenia PGRP.

¹¹² Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1350).

9.3. BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Do zadań Banku Gospodarstwa Krajowego należy wspieranie rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, realizowanych ze środków publicznych¹¹³. Zadania te realizowane są poprzez zarządzanie funduszami utworzonymi, powierzonymi lub przekazanymi na podstawie ustaw i poprzez obsługę programów rządowych.

Na koniec 2019 r. BGK dysponował kapitałem własnym o wartości **18.675 mln PLN** (na koniec 2018 r. kapitał własny wyniósł 19.127 mln PLN).

¹¹³ Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1543 oraz z 2019 r. poz. 492, 823 i 1572). Bank prowadzi również działalność własną na zasadach komercyjnych.

10. INNE SKŁADNIKI MIENIA SKARBU PAŃSTWA

10.1. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU ZBYCIA I ODPLĄTNEGO KORZYSTANIA Z MIENIA SKARBU PAŃSTWA

Mienie przedsiębiorstwa państwowego oddane do odpłatnego korzystania spółce z udziałem pracowników (tzw. leasing pracowniczy) pozostaje własnością Skarbu Państwa do chwili całkowitej spłaty lub wcześniejszego przeniesienia własności. Wartość takiego mienia wyceniana jest według kwoty pozostałej do spłaty.

Tab. 10.1. Należności z tytułu umów zbycia i odpłatnego korzystania z mienia Skarbu Państwa

przedmiot umowy	liczba umów		należności [tys. PLN]	
	2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.
odpłatne korzystanie z mienia Skarbu Państwa	72	71	234.910	240.274
sprzedaż przedsiębiorstw	43	40	125.414	124.677
wniesienie do spółki	5	5	12.840	12.536
sprzedaż majątku	2	2	641	622
sprzedaż akcji i udziałów	78	71	1.061.300	1.023.368
ogółem	200	189	1.435.105	1.401.477

Źródło: Ministerstwo Rozwoju.

W roku 2019 liczba nie zakończonych rozliczeń z tytułu zawartych umów, wzrosła w wyniku naliczonych kwot gwarancyjnych oraz obciążenia nimi w wymaganym terminie. Łączny wzrost stanu należności w 2019 r. w stosunku do roku poprzedniego wynika głównie z tytułu naliczonych kwot oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od zobowiązań.

Tab. 10.2. Struktura należności z tytułu umów zbycia mienia Skarbu Państwa

przedmiot umowy	tytuł należności [tys. PLN]							
	raty kapitałowe		oprocentowanie rat i odsetki		kary umowne, odsetki, zastępstwo procesowe		pozostałe	
	2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.
odpłatne korzystanie z mienia	36.686	42.736	86.253	95.815	50.049	49.595	61.922	52.128
sprzedaż przedsiębiorstw	9.244	9.794	37.514	44.528	52.476	56.120	26.180	14.235
wniesienie do spółki	0	0	0	0	12.840	12.536	0	0
sprzedaż majątku	244	243	368	349	0	0	29	30
sprzedaż akcji i udziałów	69.595	70.164	83.861	80.238	847.585	827.069	60.259	45.897
ogółem	115.769	122.937	207.996	220.930	962.950	945.320	148.390	112.290

Źródło: jak w tab. 10.1.

10.2. NALEŻNOŚCI W EWIDENCJI MINISTRA FINANSÓW

Minister Finansów ewidencjonuje należności podatkowe, niepodatkowe, a także inne: powstałe z tytułu pożyczek, kredytów i gwarancji udzielonych ze środków budżetu państwa.

Tab. 10.3. Należności Skarbu Państwa w ewidencji Ministra Finansów w układzie prezentowanym w Sprawozdaniu z wykonania budżetu państwa

rodzaj należności	wartość [mln PLN]	
	2019 r.	2018 r.
I. należności podatkowe i niepodatkowe pozostałe do zapłaty	143.490,1	137.782,4
1. należności podatkowe	116.720,2	111.794,6
<i>podatki pośrednie</i>	104.243,9	99.350,8
<i>podatek dochodowy od osób prawnych</i>	4.981,5	4.920,3
<i>podatek dochodowy od osób fizycznych</i>	7.490,6	7.516,0
<i>podatek od niektórych instytucji</i>	2,5	2,5
<i>podatki zniesione</i>	1,8	5,1
2. należności niepodatkowe	26.769,9	25.987,8
<i>wpłaty z zysku od przedsiębiorstw państwowych i spółek Skarbu Państwa</i>	2,5	1,8
<i>cła</i>	210,0	275,2
<i>pozostałe dochody</i>	26.557,4	25.710,8
II. należności z tytułu przejściowego wykupienia odsetek od kredytów mieszkaniowych	395,0	647,3
III. należności z tytułu pożyczek ze środków budżetu państwa	1.332,3	1.424,3
1. pożyczki na prefinansowanie dla jednostek sektora finansów publicznych	110,3	183,2
2. pożyczki udzielane sędziom i prokuratorom na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych	300,7	303,9
3. pożyczka dla KUKI S. A.	335,0	391,3
4. pożyczki udzielone jednostkom samorządu terytorialnego	586,3	545,9
IV. należności bieżące i zaległe z tytułu udzielonych kredytów zagranicznych	6.755,4	6.602,7
V. należności z tytułu gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa	230,9	265,7
1. z tytułu poręczeń i gwarancji krajowych	219,2	254,3
2. z tytułu gwarancji zagranicznych	11,7	11,4
VI. inne należności	412,7	413,8
ogółem	152.616,5	147.136,1

Źródło: Ministerstwo Finansów – Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r.

10.3. UDZIAŁY W MIĘDZYNARODOWYCH INSTYTUCJACH FINANSOWYCH

Tab. 10.4. Udziały Rzeczypospolitej Polskiej w międzynarodowych instytucjach finansowych

organizacja	waluta	udziały opłacone *
Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju (MBOiR)	USD	** 137.359.233,23
Międzynarodowe Stowarzyszenie Rozwoju (MSR) ***	USD	42.006.738,00
	SDR	5.224.040,00
	EUR	153.000,00
Wielostronna Agencja Gwarancji Inwestycyjnych (WAGI)	USD	826.648,00
Międzynarodowa Korporacja Finansowa (IFC)	USD	7.605.000,00
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOiR)	EUR	80.130.000,00
Bank Rozwoju Rady Europy (BRRE)	EUR	16.224.000,00
Europejski Bank Inwestycyjny (EBI)	EUR	878.537.557,32
Azjatycki Bank Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB)	USD	166.400.000,00
Międzynarodowy Bank Współpracy Gospodarczej (MBWG)	EUR	24.016.053,00

* Kategoria obejmuje jedynie udziały.

** W tym kwota 71.636.018,56 USD opłacona w PLN.

*** Zobowiązania wobec MSR w ramach uzupełnień funduszy tej instytucji obejmują, zarówno udziały jak i darowizny, jednak w tabeli podane są wyłącznie udziały.

Źródło: Ministerstwo Finansów.

Polska jest także członkiem Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Na podstawie art. 5. ust. 1a. ustawy o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2019 r. poz. 1810 oraz z 2020 r. poz. 568) wydatki związane z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w MFW pokrywa ze środków własnych NBP. Wpłaty do MFW wykazywane są w księgach i bilansie NBP.

Ponadto Polska wykazuje należność z tytułu udziału w Międzynarodowym Banku Inwestycyjnym w wysokości 29.150.599,17 EUR (należność niepotwierdzona, wynikająca z wpłaty na kapitał statutowy Banku wniesionej przez RP na mocy Porozumienia o utworzeniu Międzynarodowego Banku Inwestycyjnego).

Pozostałe należności Skarbu Państwa to:

1. należności zaległe Skarbu Państwa z tytułu kredytów udzielonych w jednostkach rozliczeniowych – 2.296.512,03 XTR (Kuba),
2. należności Skarbu Państwa na bankowych rachunkach likwidacyjnych – 62.613.315,86 XTR (Kuba),
3. należności zaległe Skarbu Państwa z tytułu kredytów udzielonych w walutach obcych – 106.661.352,57 USD (Sudan) oraz 27.409.584,29 USD (Mozambik).

Natomiast stan środków na rachunkach specjalnych otwartych w Narodowym Banku Polskim do obsługi kredytów z Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju wynosił odpowiednio:

1. rachunek nr 67 1010 1023 6018 6115 1697 8000 – „Projekt Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Rzeki Odry” – 7.755.797,22 EUR,
2. rachunek nr 74 1010 1010 6018 6115 1697 8001 – „Projekt Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry i Wisły” – 25.479.751,79 EUR.

11. OBCIĄŻENIA PUBLICZNOPRAWNE I ZOBOWIĄZANIA SKARBU PAŃSTWA

11.1. ZASOBY MAJĄTKOWE SŁUŻĄCE REALIZACJI ZADAŃ PUBLICZNYCH PAŃSTWA

Część zasobów majątkowych Skarbu Państwa służy realizacji zadań z zakresu sprawowania władzy publicznej. Taką rolę według stanu prawnego na 31 grudnia 2019 r. pełnią:

1. majątek rzeczowy i środki finansowe państwowych jednostek sektora finansów publicznych,
2. zasoby majątku podmiotów o zadaniach niegospodarczych utworzonych ustawami (m. in. PGL Lasy Państwowe, agencji, funduszy i innych, o których była mowa w rozdziałach 6. i 7.), jak również niektórych przedsiębiorców – przedsiębiorstw, banków i spółek, na które ustawy nakładają szczególne obowiązki o charakterze publicznym,
3. prawa udziałowe w spółkach wykorzystywane w polityce rządu i właściwych ministrów dla realizacji celów publicznych dzięki zachowaniu przez Skarb Państwa pozycji właściciela decydującego o przekształceniach własnościowych albo dzięki posiadaniu szczególnych praw korporacyjnych pozwalających wywierać wpływ na kluczowe decyzje spółki,
4. zasoby (rezerwy w akcjach i udziałach) przeznaczone na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa oraz na nieodpłatne udostępnienie uprawnionym,
5. określone części przychodów z prywatyzacji lub zbywania składników majątku przeznaczone na finansowanie zadań ustawowych.

11.2. ZADANIA PUBLICZNE PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH REALIZOWANE NA PODSTAWIE USTAW

Przepisy ustawowe ustanawiając zadania publiczne określają nazwę, formę prawną i przedmiot działalności podmiotu powołanego do realizacji zadań. Niekiedy ustawy określają minimalny udział Skarbu Państwa w kapitale zakładowym i dopuszczalny udział innych akcjonariuszy. Podmioty te z reguły mogą prowadzić inną zarobkową działalność gospodarczą, jeżeli nie pozostaje ona w sprzeczności z zadaniami określonymi w ustawie. Takie szczególne zadania wykonują:

1. **zarządy portów o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej (Gdańsk, Gdynia, Szczecin i Świnoujście)** – spółki akcyjne, w których Skarb Państwa ma co najmniej po 51 % akcji i sumy głosów, utworzone przez ustawę o portach i przystaniach morskich w celu zarządzania gruntami i infrastrukturą portową¹¹⁴;
2. **Polska Agencja Inwestycji i Handlu S. A.** – jednoosobowa spółka akcyjna Skarbu Państwa, która ma za zadanie promować polską gospodarkę, organizować oraz inspirować przedsięwzięcia zwiększające zainteresowanie podmiotów zagranicznych inwestowaniem kapitału w Polsce;
3. **Telewizja Polska S. A., Polskie Radio S. A. i regionalne rozgłośnie radia publicznego**, wykonujące zadania jednostek publicznej radiofonii i telewizji i realizujące misję publiczną, które mogą działać wyłącznie w formie jednoosobowych spółek Skarbu Państwa¹¹⁵;
4. **PKP Polskie Linie Kolejowe S. A.**, zarządzające liniami kolejowymi oraz pozostałą infrastrukturą kolejową określoną w przepisach o transporcie kolejowym;
5. **Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S. A.**, która prowadzi działalność w zakresie ubezpieczeń eksportowych gwarantowanych przez Skarb Państwa¹¹⁶;

¹¹⁴ Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o portach i przystaniach morskich (Dz. u. z 2020 r. poz. 998, 1086 i 1747).

¹¹⁵ Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2020 r. poz. 805).

¹¹⁶ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1135). Korporacja prowadzi rozliczenia finansowe związane z prowadzeniem ubezpieczeń eksportowych gwarantowanych przez Skarb Państwa na wyodrębnionym rachunku bankowym pod nazwą „Interes Narodowy”. Na koniec 2019 r. stan środków na rachunku wynosił 8,6 mln PLN.

6. **Polski Rejestr Statków S. A.**, działający na rzecz bezpieczeństwa statków i ochrony środowiska morskiego, prowadzący rejestr statków¹¹⁷;
7. **Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S. A.**, do którego należy prowadzenie depozytu papierów wartościowych, prowadzenie rozliczeń i rozrachunku transakcji w papierach wartościowych, prowadzenie systemu zabezpieczania płynności rozliczeń oraz wykonywanie czynności w zakresie prowadzenia systemu rejestracji, rozliczeń i rozrachunku instrumentów finansowych nie będących papierami wartościowymi¹¹⁸;
8. **Poczta Polska S. A.**, w której ustawowo Skarb Państwa jest jedynym akcjonariuszem, a przedmiotem działalności gospodarczej spółki jest m. in. prowadzenie działalności polegającej na świadczeniu usług pocztowych, w tym usług o charakterze powszechnym¹¹⁹;
9. **PP Porty Lotnicze** – przedsiębiorstwo państwowe, prowadzące działalność w zakresie rozwoju i eksploatacji portów lotniczych w Polsce służących do obsługi krajowego i międzynarodowego ruchu lotniczego¹²⁰;
10. **Agencja Rozwoju Przemysłu S. A.**, wykonująca zadania ustalone m. in. w ustawach o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków, specjalnych strefach ekonomicznych, wspieraniu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego, różnych przepisach o udzielaniu pomocy na ratowanie i na restrukturyzację przedsiębiorców. Przedmiotem działalności spółki jest m. in.:
 - wspieranie procesów restrukturyzacji przedsiębiorców, między innymi w ramach pomocy finansowej, szkoleniowej i organizacyjnej; prowadzenie prac w zakresie wykorzystania środków finansowych pochodzących ze źródeł zagranicznych,
 - doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, pełnienie funkcji inwestora w odniesieniu do restrukturyzujących się przedsiębiorców, zarządzanie mieniem i udziałami Skarbu Państwa i innych państwowych osób prawnych na zlecenie; wykonywanie na zlecenie praw z akcji i udziałów w spółkach kapitałowych; udział w tworzeniu przez organy państwowe oraz samorządowe rozwiązań prawnych i instytucjonalnych dla dalszej transformacji gospodarki, organizowanie specjalnych stref ekonomicznych, centrów innowacji, parków przemysłowych i technologicznych,
 - realizacja zadań restrukturyzacyjnych określonych przez rządowe programy strategiczne;
11. **Bank Gospodarstwa Krajowego**, będący bankiem państwowym działającym na podstawie szczególnej ustawy¹²¹, do którego należy wspieranie rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, realizowanych ze środków publicznych. Bank wykonuje również inne zadania powierzone lub przekazane wynikające z ustaw i umów zawieranych z ministrami¹²². Bank specjalizuje się w obsłudze sektora publicznego i jednostek samorządu terytorialnego, krajowego i zagranicznego długu publicznego, finansowaniu dużych projektów inwestycyjnych (np. drogowych, jest akcjonariuszem **Polskiego Funduszu Rozwoju S. A.**), budownictwa

¹¹⁷ Ustawa z dnia 26 października 2000 r. o Polskim Rejestrze Statków (Dz. U. z 2017 r. poz. 2036).

¹¹⁸ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2020 r. poz. 89, 284, 288 i 568).

¹¹⁹ Ustawa z dnia 5 września 2008 r. o komercjalizacji państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej „Poczta Polska” (Dz. U. z 2019 r. poz. 261 oraz Dz. U. z 2020 r. poz. 284).

¹²⁰ Ustawa z dnia 15 września 2017 r. o przedsiębiorstwie państwowym „Porty Lotnicze” (Dz. U. z 2017 r. poz. 1902).

¹²¹ Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. z 2020 r. poz. 284).

¹²² BGK obsługuje m. in. Krajowy Fundusz Drogowy, Fundusz Kredytu Technologicznego, Fundusz Pożyczek i Kredytów Studenckich, rachunek rezerw poręczeniowych, windykację należności Skarbu Państwa z tytułu umów poręczeń i gwarancji. BGK prowadzi obsługę bankową rachunków zgodnie z art. 196. ust. 5. ustawy o finansach publicznych. BGK od 1 maja 2011 r. dokonuje na zlecenie Ministra Finansów wszelkich czynności prawnych i faktycznych związanych z przyjmowaniem wolnych środków wyżej wskazanych podmiotów w depozyt lub zarządzanie oraz ich zwrotem, co jest przejawem tzw. konsolidacji środków publicznych.

mieszkaniowego, działalności poręczeniowo-gwarancyjnej, wspierania eksportu (w tym także jako akcjonariusz KUKES S. A.);

12. **Polska Agencja Prasowa S. A.** – publiczna agencja prasowa, zobowiązana między innymi do upowszechniania stanowiska naczelnych organów państwa¹²³;
13. **Totalizator Sportowy Sp. z o. o.**, wykonujący monopol państwa w zakresie gier liczbowych¹²⁴;
14. **podmioty zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi** – spółki, w stosunku do których Skarb Państwa albo samorząd województwa posiada większość głosów, które mogą być oddane na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników¹²⁵;
15. **Aplikacje Krytyczne Sp. z o. o.** – jednoosobowa spółka Skarbu Państwa, powołana do realizacji projektów, których celem jest zapewnienie organom administracji podatkowej, Służby Celnej i kontroli skarbowej, systemów teleinformatycznych wspierających ich działania¹²⁶;
16. **spółki utworzone w celu przygotowania i wykonania przedsięwzięć Euro 2012**¹²⁷.

11.3. BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE W POLITYCE WŁAŚCICIELSKIEJ

11.3.1. Sektor elektroenergetyczny

W roku 2019 obowiązującym dokumentem strategicznym, dotyczącym bezpieczeństwa elektroenergetycznego państwa była „Polityka energetyczna Polski do 2030 roku” z 2009 r., „Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 roku”, a także przyjęty w 2014 r. „Program polskiej energetyki jądrowej”.

W ramach obowiązku nałożonego na państwa członkowskie Unii Europejskiej¹²⁸ Ministerstwo Energii opracowało oraz przeprowadziło konsultacje publiczne „Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030” (KPEiK). Wyżej wymieniony dokument został 18 grudnia 2019 r. zatwierdzony przez Komitet ds. Europejskich, a następnie – ze względu na zmiany w strukturze administracji rządowej – przekazany przez Ministra Aktywów Państwowych do Komisji Europejskiej w terminie wymaganym przepisami unijnymi. KPEiK zawiera krajowe założenia i cele, polityki i działania odnoszące się do pięciu wymiarów unii energetycznej, w tym do priorytetowego obszaru bezpieczeństwa energetycznego.

Równoległe z KPEiK, prowadzono prace nad projektem „Polityki energetycznej Polski do 2040 r.”. W 2019 r. przeprowadzono konsultacje publiczne oraz proces strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, którego elementem były konsultacje transgraniczne rozpoczęte w styczniu 2020 r. Kluczowym elementem mogącym wpłynąć na kształt i dalsze procedowanie PEP2040 są działania związane z wdrażaniem Europejskiego Zielonego Ładu opublikowanego w grudniu 2019 r. (w szczególności efekty prac nad mechanizmami sprawiedliwej transformacji skierowanymi do regionów węglowych oraz Prawem Klimatycznym UE, zawierającym propozycję bardziej ambitnych celów redukcji emisji GHG na 2040 r.).

¹²³ Ustawa z dnia 31 lipca 1997 r. o Polskiej Agencji Prasowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1595).

¹²⁴ Ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 847 i 1495 oraz Dz. U. z 2020 r. poz. 284 i 1492).

¹²⁵ Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1680).

¹²⁶ Ustawa z dnia 29 kwietnia 2016 r. o szczególnych zasadach wykonywania niektórych zadań z zakresu informatyzacji w zakresie działów administracji rządowej budżet i finanse publiczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 230 i 1087).

¹²⁷ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 (Dz. U. z 2017 r. poz. 1372 oraz Dz. U. z 2020 r. poz. 284).

¹²⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu.

11.3.2. Sektor gazowniczy i paliwowo-naftowy

Sektor paliwowo-naftowy. Strategicznym dokumentem rządowym poświęconym bezpieczeństwu energetycznemu kraju, z zakresu sektora paliwowo-naftowego jest Uchwała Rady Ministrów nr 182/2017 z dnia 28 listopada 2017 r. w sprawie przyjęcia Polityki Rządu RP dla infrastruktury logistycznej w sektorze naftowym. Główny cel to określenie działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa paliwowego RP. Narzędziami realizacji Polityki są działania legislacyjne, działania podejmowane w ramach wykonywania praw z udziałów lub akcji należących do Skarbu Państwa oraz działania względem organów nadzorowanych i podległych.

W 2019 r. dokonano zmiany ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym.

Rozpoczęty już program inwestycyjny w zakresie rozbudowy infrastruktury magazynowej przyniesie w najbliższych latach efekt w postaci dostępnych pojemności magazynowych na poziomie oczekiwanym przez sektor naftowy, zarówno w odniesieniu do pojemności na surowiec, jak też – na paliwa gotowe. Jednocześnie dla zagwarantowania wszystkim uczestnikom rynku dostępności do pojemności magazynowych, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania rynku paliwowego, Prezesa Agencji Rezerw Materiałowych wyposażono w kompetencje umożliwiające mu (w określonych przypadkach) czasowe lokowanie zapasów agencyjnych w pojemnościach nie spełniających wymagań w zakresie dostępności w ciągu 90 dni, co pozwoli na wypełnienie obowiązków w zakresie wymaganych ilości zapasów interwencyjnych w okresie przejściowym, tj. do 30 czerwca 2029 r.

Wprowadzono także regulacje określające strukturę zapasów agencyjnych. Przyjęto, że w zapasach tych co najmniej 75 % będą stanowiły paliwa gotowe. Zmiana ta wejdzie w życie od 30 czerwca 2029 r. Jednocześnie, w przepisach epizodycznych określono, że od 30 czerwca 2024 r. minimalny poziom zapasów agencyjnych utrzymywanych w postaci paliw wynosić będzie 50 %, co stanowić będzie etap pośredni zmian w strukturze zapasów agencyjnych. To rozwiązanie wpłynie korzystnie na poprawę bezpieczeństwa paliwowego kraju w sytuacji kryzysu. Większy udział paliw gotowych do natychmiastowego użycia przez odbiorców zapewnia poprawę skuteczności działań interwencyjnych.

Sektor gazowy. Minister właściwy do spraw energii corocznie przygotowuje na podstawie art. 15b. ustawy – Prawo energetyczne Sprawozdanie z wyników monitorowania bezpieczeństwa dostaw paliw gazowych za dany rok. Przygotowane w Ministerstwie Klimatu Sprawozdanie za 2019 r. w sposób kompleksowy opisuje stan polskiego sektora gazowego i postępy w zapewnianiu bezpieczeństwa dostaw paliw gazowych do odbiorców. Dokument został opublikowany w BIP Ministerstwa Klimatu.

Ponadto, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady UE Nr 2017/1938 z dnia 25 października 2017 r. dotyczącego środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylającego rozporządzenie (UE) nr 994/2010, opracowywany jest dla określonych w rozporządzeniu grup państw członkowskich dokument Wspólna ocena ryzyka. Celem dokumentu jest identyfikacja istotnych czynników ryzyka, które mogłyby spowodować urzeczywistnienie głównego ryzyka międzynarodowego dla bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego, takich jak klęski żywiołowe, ryzyka technologiczne, handlowe, społeczne, polityczne i inne.

Wspólna ocena ryzyka przygotowywana jest wraz z państwami członkowskimi należącymi do danej grupy ryzyka. Ze względu na fakt, iż Polska należy do białoruskiej oraz ukraińskiej grupy ryzyka, w 2018 r. rozpoczęto prace nad opracowaniem wspólnej oceny ryzyka ze względu na dostawy gazu ziemnego ze wschodu, zarówno dla białoruskiej, jak i ukraińskiej grupy ryzyka. Ze względu na fakt, że dokument zawiera dane wrażliwe stanowiące tajemnice poszczególnych państw członkowskich, nie jest on publikowany.

W 2019 r. minister właściwy do spraw energii, działając jako koordynator białoruskiej grupy ryzyka, zakończył prace nad Wspólną oceną ryzyka dla tej grupy, które obejmowały opracowanie dokumentu, uzgodnienie go z państwami członkowskimi grupy oraz notyfikowanie zaakceptowanego dokumentu do KE. Ponadto, minister właściwy do spraw energii brał także czynny udział w konsultacjach służących sporządzeniu Wspólnej oceny ryzyka dla ukraińskiej grupy ryzyka.

W przypadku obydwu grup ryzyka wyniki przeprowadzonych symulacji potwierdziły, że pod względem stanu rozwoju i możliwości technicznych istniejąca infrastruktura w regionach pozwala zapewnić nieprzerwane dostawy gazu ziemnego do odbiorców, nawet w przypadku zakłócenia pojedynczego największego elementu infrastruktury regionalnej. W białoruskiej grupie ryzyka za największy element infrastruktury przejęty został punkt wejścia Kondratki na gazociągu Jamał-Europa oraz PMG Incukalns (dla regionu państw bałtyckich, tj. Litwy, Łotwy, Estonii), a w przypadku ukraińskiej grupy ryzyka – punkt połączenia Uzhgorod na granicy ukraińsko-słowackiej.

Ocena ryzyka związanego z bezpieczeństwem dostaw gazu ziemnego, Plan działań zapobiegawczych i Plan działań na wypadek sytuacji nadzwyczajnej. W 2019 r. minister właściwy do spraw energii opracował na poziomie krajowym komplet dokumentów, do których przygotowania zobowiązuje rozporządzenie 2017/1938, tj. krajową Ocenę ryzyka związanego z bezpieczeństwem dostaw gazu ziemnego (dalej: Ocena ryzyka), Plan działań zapobiegawczych i Plan działań na wypadek sytuacji nadzwyczajnej. Obydwa Plany zaczęły obowiązywać we wrześniu 2019 r., a do końca września 2019 r. pozostawał aktualny Plan działań zapobiegawczych i Plan na wypadek sytuacji nadzwyczajnej przygotowane w 2016 r. na podstawie rozporządzenia 994/2010.

W krajowej Ocenie ryzyka zidentyfikowane zostały, w oparciu o zdarzenia przeszłe, jak i możliwe do wystąpienia, najpoważniejsze zagrożenia dla bezpieczeństwa dostaw paliw gazowych do kraju.

Analizy wykonane na potrzeby krajowej Oceny ryzyka wskazały, że stan rozwoju i zdolności techniczne istniejącej infrastruktury krajowej, w przypadku zakłócenia dostaw w największym pojedynczym elemencie tej infrastruktury, pozwolą na pokrycie zapotrzebowania na gaz ziemny odbiorców w kraju w dniu nadzwyczajnie wysokiego zapotrzebowania na ten gaz. Obliczany na potrzeby Oceny ryzyka tzw. wskaźnik N-1 wyniósł w przypadku Polski 118,2 %, co oznacza, że istniejąca infrastruktura nie tylko pozwala na zaspokojenie zapotrzebowania odbiorców na paliwa gazowe w przypadku awarii jej największego pojedynczego elementu, ale co ważniejsze – dysponuje istotnym zapasem w tym zakresie.

Identyfikacja w Ocenie ryzyka zagrożeń dla bezpieczeństwa dostaw do krajowych odbiorców i potencjalnych słabych elementów systemu, najbardziej narażonych na zakłócenia w dostawach, umożliwiła określenie na poziomie Planu działań zapobiegawczych działań naprawczych, które powinny zostać podjęte w perspektywie najbliższych lat, aby wyeliminować to ryzyko wystąpienia zakłóceń bądź ograniczenia skutków takich zakłóceń w dostawach. Środki te, poprzez umożliwienie dywersyfikacji kierunków i źródeł dostaw, dalszą liberalizację rynku gazu ziemnego, rozwój infrastruktury przesyłowej na połączeniach transgranicznych oraz zwiększenie stopnia integracji regionalnych rynków gazu ziemnego, zwiększą stopień bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego do Polski.

Komplet dokumentów planistycznych z zakresu bezpieczeństwa zamyka Plan na wypadek sytuacji nadzwyczajnej, w którym określone zostały środki, procedury i działania, jakie powinny zostać podjęte w celu usunięcia lub ograniczenia skutków zakłóceń w dostawach paliw gazowych.

Ze względu na fakt, że krajowa Ocena ryzyka zawiera dane wrażliwe, nie jest publikowana.

11.3.3. Sektor górnictwa węgla kamiennego i brunatnego

Rada Ministrów w dniu 23 stycznia 2018 r. przyjęła Program dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce. Program obejmuje okres do 2030 r. i prezentuje kierunki rozwoju sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce wraz z celami i działaniami niezbędnymi do ich osiągnięcia. Dokument zawiera cel główny oraz 10 celów szczegółowych wraz z precyzyjnie określonymi

działaniami służącymi ich realizacji. Głównym celem Programu jest tworzenie warunków sprzyjających budowie rentownego, efektywnego i nowoczesnego sektora górnictwa węgla kamiennego. Ma on być oparty na kooperacji, wiedzy i innowacjach, przyczyniających się do zapewnienia niezależności energetycznej Polski oraz wspierania konkurencyjności naszej gospodarki.

Program prezentuje kierunki rozwoju sektora wraz z celami i działaniami niezbędnymi dla ich osiągnięcia. Zastąpić ma poprzedni tego typu dokument, który wygaśnie z końcem 2015 r. Opisuje zarówno kierunki rozwoju, jak i politykę rządu wobec sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce. W jego przygotowaniu uczestniczyły wszystkie podmioty i instytucje zaangażowane w rozwój tej branży m.in. ministerstwa, parlamentarzyści, strona społeczna i przedsiębiorcy.

Dokument składa się z dwóch części. Pierwsza, to część diagnostyczna i analityczna. Druga, to część wykonawcza zawierająca cele szczegółowe i opisująca działania w ramach realizacji Programu.

Bardzo istotnym elementem części diagnostycznej Programu dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce jest prognoza zapotrzebowania na węgiel kamienny. Zawarta w nim prognoza polskiego zapotrzebowania na węgiel kamienny w 2030 r. zakłada w tzw. scenariuszu referencyjnym zużycie podobne do obecnego – rzędu 70-71 mln T rocznie (w tym 57-58 mln T to węgiel energetyczny, a 13 mln T koksowy). W scenariuszu niskim, przy zaniechaniu prac rozwojowych w tym sektorze, roczne minimalne zapotrzebowanie oszacowano na 56,5 mln T, a w rozwojowym scenariuszu wysokim nawet na 86,1 mln T w 2030 r.

W każdym scenariuszu węgiel kamienny, wraz z brunatnym, mają pozostać podstawowymi nośnikami energii w Polsce w 2030 r., choć ich procentowy udział w miksie energetycznym będzie spadał. Program zakłada, że zawarte w nim prognozy zapotrzebowania na węgiel będą co roku weryfikowane i aktualizowane.

Zweryfikowana i zaktualizowana prognoza zapotrzebowania na węgiel kamienny w oparciu o realizację założeń w latach 2016-2018 wskazuje, że podczas gdy wydobycie węgla kamiennego w Polsce spada (w 2018 r. wyniosło 63,4 mln T), jego zużycie utrzymuje się na podobnym poziomie – 73,1 mln T, z czego 59,8 mln T stanowi węgiel energetyczny, natomiast 13,3 mln T węgiel koksowy. Największym konsumentem tego surowca jest sektor energetyki zawodowej, który w 2018 r. zużył 39,2 mln T węgla.

Analiza prognozowanego zapotrzebowania na węgiel według założeń zawartych w Programie wskazuje również, że w przypadku większości sektorów rynkowych, zużycie rzeczywiste węgla kamiennego w 2018 r. realizowało scenariusz wysoki i ilościowo pokrywało się z prognozowanym w tym scenariuszu zapotrzebowaniem na surowiec. W szczególności, zużycie węgla w sektorze energetyki zawodowej w 2018 r. ilościowo kształtowało się na poziomie nieco poniżej wielkości prognozowanej dla scenariusza wysokiego. Natomiast w przypadku sektorów: gospodarstw domowych, rolnictwa, przetwórstwa przemysłowego oraz koksownictwa – zużycie rzeczywiste było na poziomie przekraczającym wartości prognozowane w scenariuszu wysokim, odpowiednio o: 10 %, 4 %, 3 % oraz 2 %. Z kolei w sektorze ciepłownictwa realizowany był nadal scenariusz niski, który przewiduje wolniejsze tempo spadku zużycia węgla w pierwszym etapie prognozowanego okresu.

Obecnie brak jest pełnych danych dotyczących zużycia węgla kamiennego w 2019 r. w rozbiciu na poszczególne segmenty odbiorców. Wstępne dane wskazują, że zużycie węgla w sektorze energetyki zawodowej przebiegało ilościowo nieco poniżej scenariusza referencyjnego, a w sektorze ciepłownictwa było niższe niż przewidywane w którymkolwiek ze scenariuszy. Wynikało to prawdopodobnie z łagodnej zimy i niższego zapotrzebowania na ciepło.

Do oceny postępu procesu restrukturyzacji sektora oraz poszczególnych spółek węglowych został powołany przez Ministra Energii Komitet Sterujący do spraw Górnictwa. Do zadań Komitetu należy również zapewnienie precyzyjnego i jednoznacznego sformułowania mierników i wskaźników realizacji celów określonych w Programie dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce oraz częstotliwości ich pomiaru dla poszczególnych spółek węglowych. Ponadto, do zadań Komitetu należy zapewnienie zgodności programu z dokumentami, do których program się odwołuje (na przykład strategię spółek), a także określenie odpowiedzialnych za weryfikację tej zgodności. Poza tym zespół ma wskazywać zagrożenia i przedkładać ministrowi właściwemu do spraw energii propozycje działań

kierunkowych oraz rekomendacji, mających na celu wspieranie procesu restrukturyzacji i jego korektę w zależności od uwarunkowań rynkowych, a także w sytuacji występowania zagrożeń.

W dniu 30 października 2019 r. odbyło się posiedzenie Komitetu Sterującego do spraw Górnictwa przy Ministrze Energii. W trakcie spotkania podsumowano realizację Programu dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce w 2018 r. oraz omówiono korekty do programu, które zostały przyjęte przez Radę Ministrów. Członkowie Komitetu zostali też poinformowani o aktualnej sytuacji w sektorze górnictwa węgla kamiennego.

Dnia 30 maja 2018 r. Rada Ministrów przyjęła Program dla sektora górnictwa węgla brunatnego w Polsce, przedłożony przez Ministra Energii jako ministra właściwego do spraw gospodarki kopalin. Program dla sektora górnictwa węgla brunatnego w Polsce jest mapą drogową dla rozwoju inwestycji w tym obszarze, opartą na analizie wyzwań jakie stoją przed polskim rządem i branżą górniczą.

Celem głównym wyżej wymienionego dokumentu jest stworzenie warunków sprzyjających wytwarzaniu energii elektrycznej z węgla brunatnego w oparciu o innowacyjne i efektywne technologie, w tym również przez wykorzystanie węgla do produkcji paliw płynnych i gazowych dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski oraz wspierania konkurencyjności gospodarki. W praktyce chodzi o zbudowanie rentownego, efektywnego i nowoczesnego sektora górnictwa węgla brunatnego, opartego na kooperacji, wiedzy i innowacjach. Mając na uwadze realizację celu głównego zdefiniowane zostały następujące cele szczegółowe wraz z działaniami dla ich osiągnięcia:

1. określenie zapotrzebowania na węgiel brunatny,
2. zapewnienie dostępu do nowych złóż węgla brunatnego,
3. zapewnienie ram formalno-prawnych mających na celu modernizację jednostek wytwórczych dla zagospodarowania nowych złóż lub budowę nowych kompleksów energetycznych,
4. zagospodarowanie złóż węgla brunatnego w sposób społecznie odpowiedzialny i przy wsparciu władz lokalnych, wojewódzkich i ogólnokrajowych,
5. podejmowanie długofalowych działań na rzecz poprawy konkurencyjności sektora węgla brunatnego.

Monitoring Programu odbywa się poprzez weryfikację cyklicznych raportów sporządzanych przez Komitet Sterujący do spraw Górnictwa Węgla Brunatnego powołany przez Ministra Energii do realizacji zadań określonych w programie. Do zadań Komitetu Sterującego należy m. in.:

1. zapewnienie precyzyjnego i jednoznacznego sformułowania mierników i wskaźników realizacji celów określonych Programem dla sektora górnictwa węgla brunatnego w Polsce oraz częstotliwości ich pomiaru dla poszczególnych spółek węglowych,
2. zapewnienie spójności programu z dokumentami, do których program się odwołuje (np. strategię spółek), a także określenie osób odpowiedzialnych za weryfikację tej spójności,
3. wskazywanie zagrożeń dla realizowanych procesów,
4. przedkładanie Ministrowi Energii propozycji działań kierunkowych oraz rekomendacji, mających na celu wspieranie procesu rozwoju oraz jego korektę w zależności od uwarunkowań rynkowych i w sytuacji występowania zagrożeń.

11.4. SZCZEGÓLNE ZASADY PRYWATYZACJI I RESTRUKTURYZACJI SPÓŁEK

Polskie Koleje Państwowe S. A., restrukturyzowane są w oparciu o przepisy ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego Polskie Koleje Państwowe (ustawa o PKP)¹²⁹.

¹²⁹ Ustawa z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”. PKP S. A., utworzyły spółki, wnosząc do nich składniki materialne wydzielone z przedsiębiorstwa. Akcje i udziały spółek utworzonych przez PKP S. A., z wyjątkiem spółki PKP Polskie Linie Kolejowe S. A., mogą być zbywane. Nie podlega sprzedaży mienie wchodzące w skład linii kolejowych o znaczeniu państwowym, będące własnością PKP S. A., PLK S. A. lub Skarbu Państwa.

Spółka pełni dominującą rolę w Grupie PKP, którą tworzą spółki zarządzające infrastrukturą kolejową, spółki przewozowe i inne spółki świadczące usługi na rzecz spółek grupy. Do jej podstawowych zadań należą:

1. realizacja procesów restrukturyzacji,
2. zagospodarowanie zbędnego majątku,
3. zarządzanie płynnością finansową spółek Grupy PKP,
4. koordynacja przedsięwzięć związanych z rozwojem spółek Grupy PKP,
5. przygotowanie projektów prywatyzacyjnych dla spółek Grupy.

Należące do Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych akcje lub udziały spółek, o których mowa w art. 14. i 19. ustawy o PKP, mogą być zbywane przez ministra właściwego do spraw transportu lub PKP S. A. na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez tego ministra. Zbyciu nie podlegają akcje spółki PKP PLK S. A. i PKP S. A. Jednocześnie ustawa o PKP stanowi, że akcje PKP PLK S. A., będące własnością spółki PKP S. A., mogą być zbyte wyłącznie na rzecz Skarbu Państwa. Przychody PKP ze sprzedaży akcji i udziałów przeznaczane są zgodnie z art. 20d ust. 2. ustawy o PKP.

W ramach restrukturyzacji majątku PKP S. A. planuje się wnoszenie do spółek zależnych wkładów niepieniężnych, na które składają się nieruchomości gruntowe wraz z posadowionymi budynkami i budowlami. Równocześnie nie planuje się żadnych decyzji prywatyzacyjnych dotyczących spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

Również w przypadku restrukturyzacji majątku PKP PLK S. A. planuje się wnoszenie do spółek zależnych wkładów niepieniężnych, na które składać się będą nieruchomości gruntowe wraz z posadowionymi budynkami i budowlami. Ponadto PKP S. A. zaangażowała się w rządowy Program Mieszkanie Plus, w postaci wskazywania swych nieruchomości, które mogą być zagospodarowane pod budownictwo wielorodzinne. Nieruchomości te mogą być, zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości, zbywane w trybie bezprzetargowym według ceny rynkowej na rzecz Skarbu Państwa w celu włączenia do Krajowego Zasobu Nieruchomości.

Akcje **Krajowej Spółki Cukrowej S. A. z siedzibą w Toruniu** (dalej „KSC”) nie podlegające nieodpłatnemu udostępnieniu dla uprawnionych pracowników i plantatorów mogły zostać zbyte przez Skarb Państwa wyłącznie plantatorom buraków cukrowych związanych umowami kontraktacji z KSC oraz pracownikom spółki¹³⁰.

11.5. ZASÓB NA ZASPOKOJENIE ROSZCZEŃ Z TYTUŁU PORĘCZEŃ I GWARANCJI SKARBU PAŃSTWA

Na mocy art. 25. ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne¹³¹, został utworzony zasób majątkowy Skarbu Państwa jako alternatywne, obok budżetu państwa, źródło spłaty poręczonych i gwarantowanych przez Skarb Państwa kredytów¹³². Na zasób składają się akcje i udziały uzyskane w wyniku dochodzenia przez ministra finansów, w imieniu Skarbu Państwa, wierzytelności z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji oraz akcje i udziały w spółkach stanowiące własność Skarbu Państwa wyodrębnione przez Radę Ministrów do 17 lipca 2009 r.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. w zasobie majątkowym Skarbu Państwa przeznaczonym na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa znajdowały się akcje i udziały przedstawione w poniższej tabeli.

¹³⁰ Ustawa z dnia 20 listopada 1996 r. o zmianie ustawy o regulacji rynku cukru i przekształceniach własnościowych w przemyśle cukrowniczym (Dz. U. z 1996 r. nr 152 poz. 724).

¹³¹ Ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2020 r. poz. 122, 568, 1086 i 1747).

¹³² O należnościach Skarbu Państwa z tytułu poręczeń lub gwarancji spłaty kredytów zob. w części 10.3.

Tab. 11.1. Zasób majątkowy na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa

nazwa podmiotu	liczba akcji i udziałów
Centrum Techniki Okrętowej S. A. z siedzibą w Gdańsku	1.240.000
Chłodnia Szczecińska Sp. z o. o. z siedzibą w Szczecinie	7.440
Lubinex Sp. z o. o. z siedzibą w Lubinie	16.168
Polskie Pracownie Konserwacji Zabytków S. A. z siedzibą w Warszawie	321.843
Pomorskie Hurtowe Centrum Rolno-Spożywcze S. A. z siedzibą w Gdańsku	53.070
Przemysłowy Instytut Maszyn Budowlanych Sp. z o. o. z siedzibą w Kobylce	100.800
Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy S. A. z siedzibą w Broniszach	6.171
Warszawskie Zakłady Sprzętu Ortopedycznego S. A. z siedzibą w Warszawie	627.900
WELUX S. A. z siedzibą w Katowicach	110.106
Zakłady Przemysłu Wełnianego 9 MAJA S. A. z siedzibą w Łodzi	40.586
Zespół Elektrowni Wodnych Niedzica S. A. z siedzibą w Niedzicy	230.785

Źródło: Ministerstwo Finansów – Informacja o poręczeniach i gwarancjach udzielonych w 2019 r. przez Skarb Państwa, niektóre osoby prawne oraz Bank Gospodarstwa Krajowego.

Środki pochodzące ze zbycia tych papierów wartościowych, a także z opłat prowizyjnych od udzielonych gwarancji i poręczeń, wpływają na utworzony (na podstawie art. 30. uopig) rachunek rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych Skarbu Państwa.

W roku 2019 nie było konieczności wydatkowania środków tego rachunku na cele związane z obsługą gwarancji i poręczeń. W związku z powyższym całość środków, które zasiliły rachunek w 2019 r., tj. 20.225.274 PLN, Minister Finansów przekazał na finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa, tak jak to miało miejsce w latach poprzednich. Łącznie, na przestrzeni sześciu lat, przekazano na ten cel z powyższego rachunku środki w wysokości 1.198.254.383 PLN.

Tab. 11.2. Potencjalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu gwarancji i poręczeń

tytuł zobowiązania	wartość zobowiązania [mln PLN]			
	2019 r.	2018 r.	2017 r.	2016 r.
poręczenia i gwarancje krajowe	11.355,7	11.692,5	26.301,2	28.978,2
gwarancje zagraniczne	100.015,6	97.106,2	90.577,3	95.535,4
* ogółem	111.371,3	108.798,7	116.878,5	124.513,6

* Łączna kwota ewentualnych wypłat z budżetu w przypadku, gdyby kredytobiorcy nie wywiązali się ze spłaty poręczonych lub gwarantowanych kredytów.

Źródło: jak w tab. 11.1.

Potencjalne zobowiązania niewymagalne Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosiły 111.371.320.467 PLN, co oznacza wzrost w stosunku do roku 2018 o 2,4 %. W 2019 r. udzielono trzy gwarancje Skarbu Państwa na wsparcie następujących przedsięwzięć: „Droga ekspresowa S19 Lublin-Rzeszów”, „PLK Warszawa-Radom” oraz „Droga ekspresowa S61 Via Baltica”.

11.6. ZOBOWIĄZANIA WOBEC PRACOWNIKÓW, ROLNIKÓW I RYBAKÓW

W przypadku zbycia akcji Skarbu Państwa na zasadach ogólnych, uprawnionym pracownikom, rolnikom lub rybakom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia do 15 % akcji objętych przez Skarb Państwa w dniu wpisania spółki do rejestru. W spółkach, w których proces udostępnienia rozpoczął się przed 31 grudnia 2016 r., akcje na rzecz uprawnionych pracowników, w imieniu Skarbu Państwa, zbywa właściwy minister wykonujący prawa z akcji w danej spółce, a w przypadku akcji na rzecz uprawnionych rolników czy rybaków – minister właściwy do spraw rolnictwa, do spraw rozwoju wsi i do spraw rybołówstwa.

Natomiast w spółkach, gdzie zbycie akcji na zasadach ogólnych nastąpiło po 1 stycznia 2017 r., uprawnionym pracownikom, rolnikom lub rybakom akcje zbywa minister właściwy do spraw gospodarki.

We wszystkich spółkach, gdzie proces nieodpłatnego udostępniania akcji był realizowany, prawo do nieodpłatnego zbycia wygasło. Aktualnie zawierane są tylko umowy ze spadkobiercami osób uprawnionych.

11.7. ZAPLANOWANE W BUDŻECIE PAŃSTWA PRZYCHODY Z PRYWATYZACJI

Planowane kwoty oraz przeznaczenie przychodów z prywatyzacji określa ustawa budżetowa.

Tab. 11.3. Wykonanie przychodów z prywatyzacji

tytuł przychodu	wartość planowana [tys. PLN]		wartość uzyskana [tys. PLN]	
	2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.
prywatyzacja pośrednia	182	690	3.943	2.479
prywatyzacja bezpośrednia	4.818	6.800	5.566	11.001
pozostałe przychody	0	0	55	0
ogółem	5.000	7.490	9.564	13.480

Źródło: Ministerstwo Rozwoju.

11.8. FUNDUSZE ZWIĄZANE Z PRYWATYZACJĄ

11.8.1. Fundusz Reprywatyzacji

Państwowy fundusz celowy utworzony na podstawie art. 56. ust. 1. ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników¹³³. Na rachunku Funduszu gromadzone są środki pochodzące ze sprzedaży 5 % akcji należących do Skarbu Państwa w każdej ze spółek powstałych w wyniku komercjalizacji, dochody z tytułu posiadania akcji, przychody z tytułu zbycia tych akcji, odsetki od udzielonych pożyczek oraz odsetki od środków zgromadzonych na rachunku Funduszu.

Przychody Funduszu w 2019 r. zostały zrealizowane w kwocie 85.098 tys. PLN. Kwotę tę stanowiły odsetki od środków zgromadzonych na rachunku Funduszu Reprywatyzacji, odsetki od udzielonych pożyczek oraz inne zwiększenia. Ze środków Funduszu zrealizowano koszty w wysokości 1.337.589 tys. PLN.

Saldo środków finansowych na rachunku Funduszu Reprywatyzacji na dzień 31 grudnia 2019 r. wyniosło **3.357.363 tys. PLN** (na koniec 2018 r. – 4.896.691 tys. PLN).

¹³³ Do 31 grudnia 2016 r. art. 56. ust. 1. pkt 1. ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 981).

11.8.2. Fundusz Rekompensacyjny

Prawo do rekompensaty z tytułu pozostawienia mienia poza obecnymi granicami państwa polskiego w wysokości równej 20 % wartości nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej w wyniku wypędzenia z byłego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego opuszczenia w związku z wojną rozpoczętą w 1939 r., przysługuje właścicielowi, który był w dniu 1 września 1939 r. obywatelem polskim, zamieszkiwał w tym dniu na byłym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz posiada obywatelstwo polskie.

W przypadku śmierci właściciela nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej, prawo do rekompensaty przysługuje wszystkim spadkobiercom albo niektórym z nich, wskazanym przez pozostałych spadkobierców, jeżeli posiadają obywatelstwo polskie¹³⁴. Na realizację rekompensat w formie świadczenia pieniężnego¹³⁵, wypłacanego ze środków Funduszu Rekompensacyjnego, przeznaczane są przychody ze sprzedaży nieruchomości pochodzących z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, z ich częściami składowymi, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 400.000 ha oraz wpływy z tytułu odpłatnego korzystania z mienia Zasobu oraz odsetki bankowe.

Przychody Funduszu w 2019 r. wyniosły 192.241 tys. PLN. Były to głównie wpłaty Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa środków ze sprzedaży nieruchomości oraz dzierżawy mienia pochodzącego z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, zgodnie z art. 16. ust. 4. ustawy o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (153.600 tys. PLN). Natomiast koszty realizacji zadań ze środków Funduszu wyniosły 127.872 tys. PLN, w tym wypłaty rekompensat w kwocie 126.629 tys. PLN.

Saldo środków finansowych na rachunku Funduszu Rekompensacyjnego na dzień 31 grudnia 2019 r. wyniosło **846.169 tys. PLN** (na koniec 2018 r. – 786.982 tys. PLN).

11.9. ZADŁUŻENIE SKARBU PAŃSTWA

Tab. 11.4. Zadłużenie Skarbu Państwa według kryterium miejsca emisji

kryterium miejsca emisji	wartość nominalna zadłużenia [mln PLN]	
	2019 r.	2018 r.
zadłużenie krajowe	716.453,5	674.422,0
zadłużenie zagraniczne	256.884,7	279.847,2
ogółem	973.338,2	954.269,3
kurs przyjęty do obliczeń EUR/PLN	4,2585	4,3000
kurs przyjęty do obliczeń USD/PLN	3,7977	3,7597

Źródło: Ministerstwo Finansów.

¹³⁴ Ustawa z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2097). Dla zasadniczej grupy właścicieli ostateczny termin składania wniosków o stwierdzenie prawa do rekompensaty upłynął 31 grudnia 2008 r.

¹³⁵ Prawo do rekompensaty może być także zrealizowane w formie zaliczenia wartości nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej na poczet:

- ceny sprzedaży nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa,
- ceny sprzedaży prawa użytkowania wieczystego przysługującego Skarbowi Państwa,
- opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowych stanowiących własność Skarbu Państwa i ceny sprzedaży położonych na nich budynków oraz innych urządzeń lub lokali,
- opłaty za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa.

Tab. 11.5. Zadłużenie Skarbu Państwa według kryterium rezydenta

kryterium rezydenta	wartość nominalna zadłużenia [mln PLN]	
	2019 r.	2018 r.
zadłużenie krajowe	581.160,4	502.956,8
zadłużenie zagraniczne	392.177,8	451.312,5
ogółem	973.338,2	954.269,3

Źródło: jak w tab. 11.4.

Tab. 11.6. Zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu kredytów zaciągniętych w międzynarodowych instytucjach finansowych

nazwa instytucji	wartość zobowiązań [mln EUR]	
	2019 r.	2018 r.
Europejski Bank Inwestycyjny	8.108,11	9.005,84
Bank Rozwoju Rady Europy	211,75	* 220,88
Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju	6.512,34	* 6.754,47

* Korekta wartości za rok 2018 wykazywanych w 2019 r.

Źródło: jak w tab. 11.4.

12. ZESTAWIENIE ZBIORCZE MIENIA SKARBU PAŃSTWA

Tab. 12.1. Zestawienie zbiorcze składników mienia Skarbu Państwa

składniki *	wartość [mln PLN]	
	2019 r.	2018 r.
zabytki	bez wyceny	bez wyceny
zasoby naturalne	bez wyceny	bez wyceny
grunty	415.588	400.726
budynki, budowle i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez tych, którymi gospodarują starostowie)	208.720	206.667
drogi, mosty i wiadukty **	186.076	181.421
melioracje ***	b. d.	b. d.
środki trwałe w budowie i zaliczki na środki trwałe w budowie	46.225	47.935
wartości niematerialne i prawne	652	561
maszyny i urządzenia techniczne	7.586	7.450
środki transportu	13.189	10.381
inne środki trwałe	3.590	3.529
należności długoterminowe	3.375	3.558
akcje i udziały	170.736	191.175
inne aktywa długoterminowe	6	4
rozliczenia długoterminowe	13	12
mienie zlikwidowanych jednostek	40	48
zapasy	33.478	32.663
rezerwy strategiczne i zapasy agencyjne	5.066	4.793
należności i roszczenia krótkoterminowe	41.460	40.998
środki pieniężne	45.689	36.741
krótkoterminowe papiery wartościowe	83	457
rozliczenia międzyokresowe	14.525	17.479
należności budżetu ewidencjonowane przez Ministra Finansów	152.617	147.136

* Mienie wykorzystywane przez państwowe jednostki organizacyjne i powierzone agencjom wykonującym zadania z zakresu gospodarowania składnikami majątku Skarbu Państwa.

** Obejmuje także drogi krajowe i obiekty drogowe w miastach na prawach powiatu.

*** Wartość nie ujmowana w bilansach jednostek.

Źródło: jak w niniejszym sprawozdaniu, obliczenia PGRP.

Tab. 12.2. Wartość praw majątkowych z tytułu wkładu Skarbu Państwa

podmiot	wartość * [mln PLN]	
	2019 r.	2018 r.
agencje wykonawcze	5.801	6.093
instytucje gospodarki budżetowej	911	794
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	1.135	703
instytucje kultury	2.152	2.144
samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej	885	950
uczelnie publiczne	41.432	37.465
agencje, fundacje, fundusze i inne państwowe osoby prawne realizujące szczególne niegospodarcze zadania ustawowe	43.143	36.875
jednostki ubezpieczeń społecznych	56.175	48.587
<i>w tym Fundusz Ubezpieczeń Społecznych</i>	4.208	4.660
przedsiębiorstwa państwowe	2.973	2.594
instytuty badawcze	2.124	3.178
parki narodowe	9.425	9.381
Polska Akademia Nauk	1.197	910
Bank Gospodarstwa Krajowego	18.675	19.127

* Wartości składników majątku wykorzystywanego przez państwowe jednostki organizacyjne i powierzonego agencjom wykonującym zadania z zakresu gospodarowania składnikami majątku Skarbu Państwa, nie wskazane w częściach szczegółowych, przedstawiono w załączniku (tab. 13.3.).

Źródło: jak w tab. 12.1.

Przyjęte zasady wyceny oraz zastosowane metody oszacowania, a także brak możliwości wyceny w przypadku niektórych składników powodują, że poszczególne wartości są niewspółmierne, a w związku z tym podanie łącznej wartości mienia Skarbu Państwa wyrażonej w jednej kwocie obarczone jest dużym ryzykiem.

13. ZAŁĄCZNIKI

13.1. ZAŁĄCZNIKI DO ROZDZIAŁU 4.

Tab. 13.1. Grunty Skarbu Państwa według województw z podziałem na grupy rejestrowe

województwo	Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa	PGL Lasy Państwowe	w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych bez PGL	Zasób Nieruchomości Skarbu Państwa	Agencja Mienia Wojskowego	pozostałe grunty Skarbu Państwa	grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym			
							osób fizycznych	państwowych osób prawnych	spółdzielni mieszkaniowych	pozostałych osób
[ha]										
dolnośląskie	184.921	586.591	14.843	16.663	1.120	14.954	3.056	22.258	33	21.974
kujawsko-pomorskie	74.999	379.634	17.315	36.544	252	27.631	1.850	5.492	18	9.217
lubelskie	34.682	337.065	10.916	21.138	216	13.625	1.098	20.518	16	4.901
lubuskie	8.948	672.879	8.366	13.747	173	12.851	743	14.709	6	3.227
łódzkie	14.238	245.119	4.577	36.209	925	12.876	1.245	5.784	29	5.570
małopolskie	10.111	185.414	31.820	40.972	185	16.001	1.230	10.630	38	12.290
mazowieckie	23.661	428.598	34.765	45.097	791	29.252	1.769	32.766	52	10.796
opolskie	64.195	246.955	5.068	3.092	77	10.925	1.012	4.174	7	7.263
podkarpackie	24.527	502.632	19.461	14.947	238	15.003	1.174	46.753	37	7.457
podlaskie	29.652	395.109	13.461	22.754	57	13.509	1.409	50.220	2	8.167
pomorskie	83.868	616.348	27.433	26.483	838	27.910	875	32.328	15	9.098
śląskie	31.159	320.794	12.887	30.592	24	11.487	3.886	11.195	365	20.715
świętokrzyskie	5.733	164.747	4.029	26.054	10	4.991	600	3.407	21	3.776
warmińsko-mazurskie	143.227	756.533	38.042	9.655	296	107.930	1.527	8.299	11	4.441
wielkopolskie	174.295	704.807	20.393	63.433	300	11.237	2.886	14.773	19	15.752
zachodniopomorskie	267.400	847.531	52.029	51.059	1.233	35.037	1.457	25.361	33	6.239

Źródło: powiatowe ośrodki geodezyjne – zestawienia zbiorcze danych objętych ewidencją gruntów i budynków według stanu na 01.01.2020 r., obliczenia PGRP.

Tab. 13.2. Grunty Skarbu Państwa według województw z podziałem na rodzaje użytków

województwo	użytki rolne	użytki leśne i grunty zadrzewione	grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny komunikacyjne	grunty pod wodami	użytki ekologiczne, tereny różne, nieużytki	ogółem	udział gruntów Skarbu Państwa w powierzchni województwa
	[ha]							[%]
dolnośląskie	210.048	587.596	16.795	20.251	16.577	15.146	866.413	43,50
kujawsko-pomorskie	85.706	381.207	6.353	18.203	43.777	17.706	552.952	30,82
lubelskie	46.164	348.564	4.604	15.627	15.320	13.895	444.175	17,68
lubuskie	104.666	656.148	3.613	10.828	23.275	17.119	815.649	58,39
łódzkie	28.304	256.647	7.832	16.380	10.851	6.558	326.572	17,93
małopolskie	22.765	236.020	8.758	14.062	18.306	8.780	308.691	20,33
mazowieckie	47.028	468.270	11.803	28.631	39.590	12.225	607.547	17,09
opolskie	72.245	242.047	5.496	7.842	11.992	3.146	342.768	36,52
podkarpackie	43.597	544.264	4.715	11.299	18.798	9.556	632.229	35,43
podlaskie	39.053	427.463	2.437	12.974	26.688	25.725	534.340	26,47
pomorskie	102.069	605.319	5.981	15.547	70.792	25.488	825.196	45,07
śląskie	48.976	323.457	21.901	25.131	16.424	7.215	443.104	35,97
świętokrzyskie	12.142	182.112	3.812	7.487	5.343	2.472	213.368	18,22
warmińsko-mazurskie	162.883	722.125	3.083	12.905	136.589	32.376	1.069.961	44,26
wielkopolskie	209.499	698.416	8.493	30.656	38.796	22.035	1.007.895	33,86
zachodniopomorskie	263.022	819.274	9.424	15.683	118.618	61.358	1.287.379	56,22

Źródło: jak w tab. 13.1.

13.2. ZAŁĄCZNIK DO ROZDZIAŁÓW 6. I 7.

Tab. 13.3. Wartość grup rodzajowych składników majątku jednostek państwowych

składniki	urzędy i instytucje centralne *	urzędy i instytucje wojewódzkie	Zasób WRSP	AMW	ARM	PGL Lasy Państwowe	ogółem **
	[tys. PLN]						
grunty	54.222.542	848.677	5.129.893	816.943	43.603	229.155	61.290.813
budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	196.313.169	2.598.137	371.533	2.651.576	78.595	6.707.423	208.720.433
wartości niematerialne i prawne	623.630	11.258	452	1.758	3.896	11.311	652.305
maszyny i urządzenia techniczne	7.105.512	265.669	6.972	9.409	6.806	191.656	7.586.024
środki transportu	12.335.189	738.335	425	1.695	2.602	110.915	13.189.161
inne środki trwałe	3.421.489	118.993	633	751	647	47.847	3.590.360
środki trwałe w budowie	41.495.515	172.571	20.048	21.255	21.797	284.782	42.015.968
środki przekazane na poczet inwestycji	4.208.939	0	0	0	0	18	4.208.957
należności długoterminowe	3.329.437	42.991	523	197	0	1.497	3.374.645
akcje i udziały	132.644.155	0	781.528	1.013.283	0	37.417	134.476.383
inne aktywa długoterminowe	2.005	524	0	0	0	3.029	5.558
rozliczenia długoterminowe	0	0	53	7.388	253	5.605	13.299
mienie zlikwidowanych jednostek	38.835	1.311	0	—	—	—	40.146
zapasy	27.929.502	128.162	57.221	25.046	5.068.318	269.561	33.477.810
należności i roszczenia	33.273.223	2.791.965	4.393.751	178.147	177.186	645.366	41.459.638
środki pieniężne	39.226.702	130.401	661.562	170.725	2.557.978	2.941.254	45.688.622
krótkoterminowe papiery wartościowe	82.718	0	0	—	0	—	82.718
rozliczenia międzyokresowe	14.480.199	3.560	12	3.661	77	37.247	14.524.756
suma bilansowa 2019 r. **	572.189.986	7.852.225	11.424.811	4.901.720	7.961.758	11.611.212	
suma bilansowa 2018 r. **	562.113.562	9.764.881	11.834.475	5.172.688	7.032.140	11.724.077	

* Bez placówek zagranicznych.

** Liczby w kolumnach mogą nie sumować się z powodu zaokrągleń w trakcie kolejnych agregacji.

Źródło: bilanse łączne dysponentów części budżetu i bilanse agencji, obliczenia PGRP.

13.3. ZAŁĄCZNIKI DO ROZDZIAŁU 8.

Tab. 13.4. Akcje Skarbu Państwa w spółkach publicznych

podmiot	liczba akcji	udział	wartość rynkowa *
		[%]	[tys. PLN]
Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S. A.	4.153.706.157	71,88	17.985.548
Polski Holding Nieruchomości S. A.	32.655.617	69,73	378.805
PGE Polska Grupa Energetyczna S. A.	1.072.984.098	57,39	8.540.953
Jastrzębska Spółka Węglowa S. A.	64.387.333	54,84	1.376.601
Grupa LOTOS S. A.	98.329.515	53,19	8.218.381
ENERGA S. A.	213.326.317	51,52	1.510.350
ENEA S. A.	227.353.628	51,50	1.799.504
Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S. A.	14.688.470	35,00	577.257
Powszechny Zakład Ubezpieczeń S. A.	295.217.300	34,19	11.817.549
GRUPA AZOTY S. A.	32.734.509	33,00	958.466
KGHM Polska Miedź S. A.	63.589.900	31,79	6.077.923
TAURON Polska Energia S. A.	526.848.384	30,06	864.031
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S. A.	367.918.980	29,43	12.678.488
Polski Koncern Naftowy ORLEN S. A.	117.710.196	27,52	10.101.889
BOŚ S. A.	5.148.000	5,54	36.654
RUCH CHORZÓW S. A.	2.981.479	5,45	417
GRUPA AZOTY Zakłady Chemiczne „POLICE” S. A.	3.759.356	5,01	39.473
Elektrociepłownia BĘDZIN S. A.	157.466	5,00	2.244
KOFAMA KOŹLE S. A.	102.504	1,18	118
MBANK S. A.	500	0,001	195
REGNON S. A. w restrukturyzacji	2,9	0,00061	0
GRUPA AZOTY Zakłady Azotowe „PUŁAWY” S. A.	1	0,00001	0

* Według kursu z dnia 30 grudnia 2019 r.

Źródło: informacje organów nadzorujących, obliczenia PGRP.

Tab. 13.5. Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa

podmiot *	wartość nominalna akcji i udziałów	kapitał własny	wynik finansowy netto za 2019 r.
	[tys. PLN]		
PKP S. A.	10.150.716	12.552.397	107.163
Polskie Sieci Elektroenergetyczne S. A.	9.605.473	15.133.537	729.361
Agencja Rozwoju Przemysłu S. A.	5.297.908	6.005.971	53.316
Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S. A.	3.771.991	7.461.751	375.459
Polska Grupa Lotnicza S. A.	2.597.603	2.597.442	104.487
Towarzystwo Finansowe Silesia Sp. z o. o.	1.723.494	1.928.905	-14.806
PERN S. A.	1.235.978	4.473.187	468.054
POCZTA POLSKA S. A.	774.140	1.174.869	2.700
Exatel S. A.	576.855	469.791	-12.148
„WĘGLOKOKS” S. A.	558.819	1.809.669	-567.024
AMW REWITA Sp. z o. o.	534.072	369.920	-9.144
AMW TBS „KWATERA” Sp. z o. o.	525.460	634.203	-1.277
Międzynarodowa Korporacja Gwarancyjna Sp. z o. o.	342.704	35.816	-17.689
Telewizja Polska S. A.	286.597	555.113	89.071
Totalizator Sportowy Sp. z o. o.	279.142	1.081.597	270.948
Zespół Elektrowni Wodnych Niedzica S. A.	225.838	294.895	9.197
Spółka Restrukturyzacji Kopalń S. A.	168.837	-86.516	-442.967
Centralny Port Komunikacyjny Sp. z o. o.	160.000	286.333	-22.596
Elewarr Sp. z o. o.	143.011	0	0
Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych S. A.	130.650	902.688	134.460
Polska Agencja Inwestycji i Handlu S. A.	101.725	80.614	-20.338
Kombinat Rolny Kietrz Sp. z o. o.	101.122	254.357	11.279
Regionalny Fundusz Gospodarczy S. A.	85.100	92.157	275
DANKO Hodowla Roślin Sp. z o. o.	74.655	222.341	7.419
Fundusz Rozwoju Spółek S. A.	62.367	392.808	1.259
H.CEGLIELSKI – POZNAŃ S. A.	59.300	5.415	-45.739
Centrala Farmaceutyczna „CEFARM” S. A.	55.400	76.094	6.397
Polska Agencja Prasowa S. A. w Warszawie	52.704	76.692	-563
Uzdrowisko Krynica-Żegiestów S. A.	51.680	53.034	1.690
AMW SINEVIA Sp. z o. o.	51.347	71.620	475
Małopolska Hodowla Roślin – HBP Sp. z o. o.	50.182	97.313	1.780
Ośrodek Hodowli Zarodowej w Kamieńcu Żąbkowickim Sp. z o. o.	47.095	89.064	160
Polska Żegluga Bałtycka S. A.	40.497	37.731	-41.600
Specjalistyczne Centrum Medyczne S. A.	36.800	160.795	751
Siarkopol Tarnobrzeg Sp. z o. o.	35.000	280.750	8.834
Stadnina Koni „Iwno” Sp. z o. o.	32.710	45.108	-1.987
Krakowska Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze „Polan” Sp. z o. O.	29.331	30.907	1.137
Fabryka Przewodów Energetycznych S. A.	26.800	27.788	-1.514
Pomorsko-Mazurska Hodowla Ziemiaka Sp. z o. o.	22.287	51.492	383
„Uzdrowisko Rabka” S. A.	21.300	21.491	-518

Kopalnia Soli „Wieliczka” S. A.	21.000	177.505	9.335
PlantiCo – Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Zielonki Sp. z o. o.	18.963	29.899	4.286
Hodowla Zwierząt Zarodowych Osowa Sień Sp. z o. o.	17.508	47.544	-1.880
Ośrodek Hodowli Zarodowej „Garzyn” Sp. z o. o.	17.309	103.126	1.339
Polskie Radio S. A.	16.366	161.571	-10.437
Poznańska Hodowla Roślin Sp. z o. o.	16.153	72.449	-4.044
Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego S. A.	16.000	51.802	4.073
Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S. A.	16.000	29.648	10.705
Centrum Techniki Okrętowej S. A.	15.500	34.366	1.634
OHZ OSIĘCINY Sp. z o. o.	15.158	53.775	0
Polskie Ratownictwo Okrętowe Sp. z o. o.	15.000	17.836	-1.071
Kutnowska Hodowla Buraka Cukrowego Sp. z o. o.	14.545	91.395	1.772
Hodowla Zwierząt i Nasiennictwo Roślin Polanowice Sp. z o. o.	14.379	33.159	601
Gospodarstwo Rolno-Hodowlane Żydowo Sp. z o. o.	13.526	38.892	-1.816
Hodowla Zarodowa Zwierząt "Żołędnica" Sp. z o. o.	13.074	48.678	268
Zakłady Urządzeń Chemicznych i Armatury Przemysłowej „CHEMAR” S. A.	12.500	1.112	530
Przedsiębiorstwo Rolne Długie Stare Sp. z o. o.	12.356	48.642	73
PL.2012+ Sp. z o. o.	12.000	33.684	2.996
AMW INVEST Sp. z o. o.	11.257	6.243	-3.144
Stadnina Koni „Pępowo” Sp. z o. o.	10.929	46.017	2.241
SKLEJKA ORZECHOWO S. A.	10.500	13.926	-1.720
Zakłady Przemysłu Odzieżowego CORA-TEX S. A. w Krasnymstawie	10.380	0	0
Przedsiębiorstwo Rolniczo-Hodowlane Gałopol Sp. z o. o.	9.546	34.833	-1.997
Stadnina Koni w Dobrzyniewie Sp. z o. o.	9.510	31.747	126
Kwiaciarski Zakład Doświadczalny Instytutu Ogrodnictwa Nowy Dwór Sp. z o. o.	9.415	0	0
Ośrodek Hodowli Zwierząt Zarodowych Sp. z o. o. Chodeczek	9.168	16.799	-1.176
Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej POLONUS w Warszawie S. A.	9.000	10.322	1.219
Wytwórnia Surowic i Szczepionek BIOMED Sp. z o. o.	9.000	3.214	-146
Stadnina Koni Liski Sp. z o. o.	8.207	3.998	228
Polski Rejestr Statków S. A.	8.000	17.333	4.918
Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana Sp. z o. o.	7.927	40.036	-1.681
Stadnina Koni „Nowe Jankowice” Sp. z o. o.	7.923	34.494	-500
Stado Ogierów „Starogard Gdański” Sp. z o. o.	7.621	4.240	-1.302
Mścice Ośrodek Hodowli Zarodowej Sp. z o. o.	7.535	16.168	523
Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej CZĘSTOCHOWA w Częstochowie S. A.	7.500	0	0
Stadnina Koni Nowielice Sp. z o. o.	7.300	12.491	-215
Stadnina Koni Prudnik Sp. z o. o.	7.176	25.267	112
Zakłady Chemiczne RUDNIKI S. A.	7.000	84.504	10.232
Centralny Ośrodek Badawczo Rozwojowy Aparatury Badawczej i Dydaktycznej COBRABID Sp. z o. o.	6.900	3.742	-1.003
Ośrodek Hodowli Zarodowej „Gajewo” Sp. z o. o.	6.753	16.619	-639
Ośrodek Hodowli Zarodowej „Przerzeczyn Zdrój” Sp. z o. o.	6.500	22.197	52
Przemysłowy Instytut Maszyn Budowlanych Sp. z o. o.	6.300	15.746	-1.824

OHZ Sp. z o. o. Głogówek	6.224	19.871	-659
Stadnina Koni „Racot” Sp. z o. o.	6.192	12.581	-1.242
Stadnina Koni „Krasne” Sp. z o. o.	5.937	6.177	-107
Centrum Logistyczne Gryf Sp. z o. o.	5.650	11.161	615
Zakłady Ceramiczne „BOLEŚLAWIEC” w Bolesławcu Sp. z o. o.	5.545	18.304	44
Stado Ogierów w Łącku Sp. z o. o.	5.543	3.582	5
Warszawskie Zakłady Sprzętu Ortopedycznego S. A.	5.123	6.502	750
Aplikacje Krytyczne Sp. z o. o.	5.000	3.676	-6.715
Spójnia Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Sp. z o. o.	4.911	18.035	-1.592
Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Ostrowcu Świętokrzyskim S. A.	4.830	1.902	-1.365
Fabryka Obrabiarek do Drewna Sp. z o. o.	4.800	7.604	160
Ośrodek Hodowli Zarodowej w Osieku Sp. z o. o.	4.796	29.874	275
Stadnina Koni Michałów Sp. z o. o.	4.733	40.039	579
Polskie Pracownie Konserwacji Zabytków S. A.	4.443	0	0
Wojskowe Zakłady Kartograficzne Sp. z o. o. w Warszawie	4.200	7.149	-1.155
Stadnina Koni Janów Podlaski Sp. z o. o.	3.913	21.919	-1.252
Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego Sp. z o. o.	3.700	19.023	1.883
Przedsiębiorstwo Przewozu Towarów Powszechnej Komunikacji Samochodowej S. A.	3.600	5.335	1.295
Ośrodek Hodowli Zarodowej Bobrowniki Sp. z o. o.	3.501	7.935	-483
Ośrodek Hodowli Zarodowej Dębołęka Sp. z o. o.	2.813	11.919	54
Radio Kraków S. A.	2.753	3.055	956
Wojskowe Przedsiębiorstwo Handlowe Sp. z o. o.	2.500	4.003	-159
Zakłady Artykułów Technicznych „ARTECH” Sp. z o. o.	2.000	4.902	508
Techfilm Spółka z o. o.	1.800	2.260	-60
Przedsiębiorstwo Usług Hotelarskich PUH Sp. z o. o.	1.400	2.421	183
Radio Wrocław S. A.	1.329	10.507	1.336
Radio Lublin S. A.	1.217	7.026	816
Radio Gdańsk S. A.	1.202	11.133	-2.413
Kopalnia Soli Bochnia Sp. z o. o.	1.000	866	331
Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Ostrowie Wielkopolskim Sp. z o. o.	1.000	-174	-100
Radio Katowice S. A.	951	12.488	1.462
Radio Łódź S. A.	942	3.991	325
Polskie Radio RDC S. A.	900	6.394	518
Polskie Radio Szczecin S. A.	866	16.535	2.127
Radio Kielce S. A.	823	9.597	43
Radio Poznań S. A.	822	4.896	1.698
Radio Białystok S. A.	783	6.019	637
Radio Olsztyn S. A.	713	5.732	400
Radio PiK S. A.	704	10.691	-40
Polskie Radio Rzeszów S. A.	693	11.486	416
Radio Koszalin S. A.	634	6.768	216
Radio Opole S. A.	624	11.379	-99
Przedsiębiorstwo Budowy Tras Komunikacyjnych TRAKT w Szczecinie Sp. z o. o.	600	403	64
Radio Zachód S. A.	583	8.702	78
Zarządca Rozliczeń S. A.	500	500	0
Chłodnia „MORS-WOLA” Sp. z o. o.	400	1.471	194

Ośrodek Badawczy Ekonomiki Transportu Sp. z o. o.	145	420	59
Zakład Budowlano-Drogowy BIESZCZADY Sp. z o. o.	95	727	118
„WIDAWA” Sp. z o. o.	50	7.708	-379
VITRA TRADE Sp. z o. o.	6	0	0
Holding KW Sp. z o. o.	5	247.255	2.046
Nieruchomości KW Sp. z o. o.	5	4.907	2.344
Katowicki Węgiel Sp. z o. o.	5	24.307	-10.242

* Bez spółek w likwidacji, upadłości i nie prowadzących działalności.

Źródło: jak w tab. 13.4.

Tab. 13.6. Wybrane spółki niepubliczne z częściowym udziałem Skarbu Państwa

podmiot	udział	wartość majątku spółki w części odpowiadającej udziałowi Skarbu Państwa *
	[%]	[tys. PLN]
PKP PLK S. A.	70,10	9.754.986
Polski Fundusz Rozwoju S. A.	99,39	2.860.847
Polska Grupa Zbrojeniowa S. A. w Radomiu	44,16	2.246.982
Krajowa Spółka Cukrowa S. A.	80,02	1.972.438
Polski Holding Obronny Sp. z o. o. w Warszawie	84,08	1.635.607
Zarząd Morskiego Portu Gdynia S. A.	99,48	1.499.472
Polski Holding Hotelowy Sp. z o. o.	99,80	991.184
Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S. A.	91,13	900.364
Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S. A.	95,53	850.305
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK Sp. z o. o.	69,82	429.219
Jastrzębskie Zakłady Remontowe Sp. z o. o.	37,91	309.916
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna Sp. z o. o.	59,91	256.473
Tarchomińskie Zakłady Farmaceutyczne „Polfa” S. A.	85,69	226.548
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S. A.	33,33	179.878
Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy S. A.	71,84	156.163
Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S. A.	63,31	138.857
Dolnośląskie Centrum Rolno-Spożywcze S. A.	86,30	103.161

* Według największych wartości majątku netto spółki.

Źródło: jak w tab. 13.4.